

**ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ / ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΠΕΤΣΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δημιουργία Αγροτουριστικής Μονάδας

Σπουδάστρια: Θεοδώρου Μαρία - Ελένη
ΑΜ: 486

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μοίρα Πολυξένη

Πειραιάς 2018

Περίληψη (στην ελληνική)

Στην παρούσα εργασία γίνεται μία εκτενής αναφορά της ιστορίας του τουρισμού και των διαφόρων μορφών του, όπως πολιτιστικός τουρισμός, εκπαιδευτικός, οικοτουρισμός, αθλητικός και λοιπά..

Στη συνέχεια, εστιάζουμε στον αγροτουρισμό, όπου αναλύεται η έννοια του αγροτουρισμού, οι στόχοι του, οι διάφορες μορφές του, τα οφέλη και τα μειονεκτήματά του, καθώς και οι φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα. Επίσης, επισημαίνονται οι διαφορές μαζικού τουρισμού και αγροτουρισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται μία αναλυτική παρουσίαση της αγροτουριστικής επιχείρησης, όπου αναφέρονται η έννοια, τα χαρακτηριστικά της, η διαδικασία αλλά και οι προϋποθέσεις δημιουργίας μιας τέτοιας επιχείρησης, με ειδικότερη έμφαση στο ειδικό σήμα τουρισμού.

Ύστερα, αναλύουμε την ποιότητα στον αγροτουρισμό, όπου δίνουμε πρώτα τον ορισμό της και μετά παρουσιάζουμε το σύστημα διαχείρισής της για το σήμα ποιότητας στον αγροτουρισμό και τη διαδικασία πιστοποίησης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο έχουμε τη μελέτη περίπτωσης, στην οποία παρουσιάζουμε μια αγροτουριστική μονάδα και τις δραστηριότητές της, όπου ύστερα από μία δομημένη συνέντευξη σε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα για τους λόγους που μπορεί να ωθήσουν κάποιον επιχειρηματία, ο οποίος δραστηριοποιείται στον τουρισμό, να δημιουργήσει μία αγροτουριστική μονάδα και τα οφέλη που μπορεί να υπάρχουν από αυτή την κίνηση.

Τέλος, στο παράρτημα, βρίσκεται το ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων τουρισμού υπαίθρου από την Ένωση αγροτουρισμού Κρήτης.

Περίληψη (στη ξένη γλώσσα)

In this thesis we present the history of tourism and its various forms, such as cultural tourism, educational tourism, ecotourism, sports tourism and so on.

Then, we focus on agrotourism, and we explain the meaning and the aims of agrotourism, the various forms of agrotourism, the advantages and disadvantages of agrotourism as well as operators' agrotourism in Greece. The differences between mass tourism and agrotourism are also highlighted.

In the third chapter we make an analyzing presentation of the agrotourism business, where we have the meaning, the characteristics of agrotourism enterprises, the creation process and the conditions for creating such an enterprise, with particular reference to the special tourist mark.

Then we analyze the quality in agrotourism, where we first define the term quality, we present the quality management system for the quality mark in agrotourism and the certification process.

In the fifth chapter we have a case study, a presentation of an agrotourism unit and its activities where, after a structured interview with open-ended questions, we draw useful conclusions about the reasons that can push a businessman who is active in tourism to create an agrotourism unit and the benefits that may come from such a decision.

Finally, in the annexes, there is a questionnaire for the evaluation of agrotourism enterprises by the Agrotourism Association of Crete and the relevant laws on the agricultural tourism function "badge".

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ	8
1.1. Η ιστορία του τουρισμού.....	8
1.2. Οι μορφές τουρισμού στην Ελλάδα	12
1.2.1. Πολιτιστικός τουρισμός.....	13
1.2.2. Εκπαιδευτικός τουρισμός	15
1.2.3. Οικοτουρισμός.....	15
1.2.3.1. Οικολογικός τουρισμός	15
1.2.3.2. Τουρισμός περιπέτειας	16
1.2.3.3. Τουρισμός άγριας ζωής	17
1.2.3.4. Τουρισμός υπαίθρου.....	17
1.2.4. Θαλάσσιος τουρισμός.....	18
1.2.4.1. Τουρισμός κρουαζιέρας.....	18
1.2.4.2. Τουρισμός με σκάφη αναψυχής	19
1.2.4.3. Αλιευτικός τουρισμός.....	20
1.2.4.4. Τουρισμός καταδύσεων αναψυχής.....	21
1.2.5. Θρησκευτικός τουρισμός	21
1.2.6. Αθλητικός τουρισμός	22
1.2.6.1. Χιονοδρομικός τουρισμός.....	24
1.2.6.2. Ορεινός τουρισμός.....	24
1.2.7. Συνεδριακός τουρισμός	25
1.2.8. Αστικός τουρισμός	26
1.2.9. Οινοτουρισμός.....	26
1.2.10. Γεωτουρισμός.....	27
1.2.11. Γαστρονομικός τουρισμός.....	28
1.2.12. Εθελοντικός τουρισμός.....	28
1.2.13. Τουρισμός υγείας.....	28
1.2.13.1. Ιατρικός τουρισμός.....	29
1.2.13.2. Ιαματικός και θεραπευτικός τουρισμός.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	32
2.1. Η έννοια του αγροτουρισμού	32
2.1.1. Οι στόχοι του αγροτουρισμού	37

2.1.2. Οι μορφές του αγροτουρισμού	38
2.1.2.1. Αμιγής αγροτουρισμός	39
2.1.2.2. Σύνθετος αγροτουρισμός.....	40
2.1.3.Οφέλη και μειονεκτήματα του αγροτουρισμού.....	41
2.1.3.1. Οφέλη του αγροτουρισμού.....	41
2.1.3.2. Μειονεκτήματα του αγροτουρισμού	43
2.2. Φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα	44
2.2.1. Αγροτουριστική Α.Ε.....	44
2.2.2. Η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ Α.Ε.).....	45
2.2.3. Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού	46
2.2.3.1. Οι στόχοι ΕΛΛ.Κ.Α.....	47
2.2.3.2. Ο ρόλος του ΕΛΛ.Κ.Α.	47
2.2.4. Η Αγροξενία	48
2.2.4.1. Οι στόχοι της εταιρείας	48
2.3. Διαφορές Μαζικού τουρισμού – Αγροτουρισμού	49
2.3.1 Μαζικός τουρισμός.....	49
2.3.2. Αγροτουρισμός.....	50
2.4. Τα συμβαλλόμενα πρόσωπα στον αγροτουρισμό	51
2.4.1. Οι επιχειρηματίες.....	51
2.4.2. Οι αγροτουρίστες.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	53
3.1. Η έννοια της αγροτουριστικής επιχείρησης	53
3.1.1 Τα χαρακτηριστικά της αγροτουριστικής επιχείρησης και οι κατηγορίες της	54
Τα χαρακτηριστικά των αγροτουριστικών επιχειρήσεων	54
Οι κατηγορίες των αγροτουριστικών επιχειρήσεων	54
3.2. Η διαδικασία δημιουργίας αγροτουριστικής επιχείρησης.....	59
3.2.1. Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία αγροτουριστικής επιχείρησης	59
3.2.2. Το ειδικό σήμα τουρισμού υπαίθρου.....	60
3.2.3. Το ειδικό σήμα Αγροτουρισμού	60
3.2.4. Το ειδικό σήμα λειτουργίας.....	60
3.3. Η Βιωσιμότητα μιας επιχείρησης.....	61
3.4. Πρόγραμμα επιδότησης αγροτουριστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.....	62

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΕΣΠΑ 2014-2020 “ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ”	62
3.5. Προώθηση μιας αγροτουριστικής επιχείρησης	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ	65
4.1. Ορισμός ποιότητας στον αγροτουρισμό	65
4.2. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας.....	66
4.3. Σήμα ποιότητας αγροτουρισμού.....	69
4.3.1. Στόχοι και οφέλη	69
4.3.2. Διαδικασία πιστοποίησης	69
4.4. Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ-ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ.....	71
Η επιλεγμένη επιχείρηση.....	72
5.1. Παρουσίαση.....	72
5.2. Δραστηριότητες.....	73
5.3. Κριτήρια κατάταξης της στις Αγροτουριστικές	74
5.4. Το ερωτηματολόγιο	77
5.5. Οι απαντήσεις.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	84
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	86
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄. Αξιολόγηση Επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου από την Ένωση Αγροτουρισμού Κρήτης	93

Πίνακες

Πίνακας 1 Η παγκόσμια κατάταξη τουριστικών προορισμών, <i>UNWTO, ΕΛΣΤΑΤ</i>	12
Πίνακας 2 Κατάταξη Ροδίαλου	76
Πίνακας 3 Γενικά Κριτήρια αξιολόγησης	77

Εικόνες

Εικόνα 1 Η κεντρική σελίδα του site της επιχείρησης	73
Εικόνα 2 Οι επιλογές του εναλλακτικού τουρισμού	74
Εικόνα 3 Οι επιλογές του για Αξιοθέατα	74

Ευχαριστίες

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής της πτυχιακής μου εργασίας, είχα στο πλευρό μου σαφώς την οικογένειά μου η οποία με στήριζε στις εύκολες αλλά και στις δύσκολες στιγμές.

Εκτός όμως από εκείνους, θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ τον κ. Δαμβόγλου ιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο του "Ροδίαλου", ο οποίος μου παραχώρησε τη συνέντευξη, η οποία αφορά στη μελέτη περίπτωσης και με εμπιστεύτηκε χωρίς να με γνωρίζει προσωπικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ

1.1. Η ιστορία του τουρισμού

Η ιστορία του τουρισμού ξεκινάει από την αρχαία Ελλάδα και την αρχαία Ρώμη όπου το τουριστικό φαινόμενο ισούταν:

A) με τον ελεύθερο χρόνο που δήλωνε την προέλευση και την τάξη των πολιτών, οι οποίοι ένιωθαν την υποχρέωση να ασχοληθούν με τα κοινωνικά, ηθικά και πολιτικά θέματα της πολιτείας.

B) με τις δραστηριότητες που μπορούσαν να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου. (Τσάρτας Π, 1998)

Η φιλοξενία-τότε- είχε ισχύ νόμου και ήταν αναπόσπαστο τμήμα της τουριστικής μετακίνησης γι' αυτό και οι κάτοικοι των πόλεων- όπου διεξάγονταν μεγάλα θρησκευτικά ή αθλητικά γεγονότα- δέχονταν αφιλοκερδώς τους επισκέπτες στα σπίτια τους. Άλλωστε, ο Ξένιος Δίας αντιπροσώπευε τον προστάτη των οικοδεσποτών και των φιλοξενούμενων (Kathimerini.gr, 2013).

Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, ο τουρισμός εμφανίζεται ως πολιτιστικό και θρησκευτικό γεγονός. Η εισβολή των Αράβων στην Ευρώπη, επηρέασε και δημιούργησε σημαντικά πολιτιστικά κέντρα. Επίσης, οι σταυροφορίες κίνησαν την περιέργεια των κατοίκων της Δύσης για τη Μέση Ανατολή. Τέλος, στην Ευρώπη, τη Μεσόγειο και τη Βαλτική, δημιουργείται ο "επαγγελματικός τουρισμός" ο οποίος αποτελείται από τους εμπόρους που η επαγγελματική τους ιδιότητα συνάδει με την πνευματική τους καλλιέργεια και τα πολιτιστικά τους ενδιαφέροντα.

Στο τέλος του Μεσαίωνα και κατά τη διάρκεια της περιόδου της Αναγέννησης, αναπτύσσεται και μεγαλώνει η συμβολή του τουρισμού καθώς εκδίδονται βιβλία-οδηγοί με ακριβείς και σαφείς ταξιδιωτικές πληροφορίες.

Σε διάστημα μισού αιώνα, παρατηρείται στην Ευρώπη ευρεία μετακίνηση μέσω των συγκοινωνιών, σημαντική αύξηση του αριθμού των τουριστών ενώ εμφανίζονται οι πρώτες τάσεις μαζικοποίησης των τουριστικών μετακινήσεων. Την ίδια περίοδο, η Άπω Ανατολή και η Αμερική, μέσω των ατμοπλοϊκών γραμμών και των αριστοκρατικών τουριστικών καταλυμάτων τους, μετατρέπονται σε τουριστικούς προορισμούς και σταματούν τη συνεργασία τους με τους εμπόρους και τους μετανάστες.

Τη σημερινή μορφή του ο τουρισμός άρχισε να την αποκτά μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Παράγοντες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξή του ήταν (Kathimerini.gr.):

- A) Ο εκσυγχρονισμός των μέσων συγκοινωνίας και επικοινωνίας
- B) Η βελτίωση του εισοδήματος των ανθρώπων
- Γ) Η άνοδος του πολιτιστικού και πολιτισμικού επιπέδου
- Δ) Η καθιέρωση πληρωμένων διακοπών των εργαζομένων
- E) Η ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού

Το 1800 στην Αγγλία, πρωτοεμφανίζεται η λέξη "τουρίστας"(tourist) -η οποία προέρχεται από το αγγλικό tour και το γαλλικό tour- για να δηλώσει τους ανθρώπους οι οποίοι συμμετείχαν στη grand tour.

Το 1811 -ο τουρισμός- σήμαινε την πραγματοποίηση του ταξιδιού για λόγους αναψυχής.

Το 1855 θεωρείται το έτος γέννησης του τουρισμού όταν ο Thomas Cook οργάνωσε το «Circular Club».

Το 1890 ιδρύεται το Touring Club στη Γαλλία.

Το 1895 ιδρύεται στην Ελλάδα η «Ποδηλατική Εταιρία» η οποία μετονομάζεται το 1909 σε «Ελληνική Εταιρεία Περιηγήσεων - Touring Club» (Guardian:, 2014).

Το 1914 ιδρύεται η «Εταιρία των Φιλοξένων», καθώς και η πρώτη κρατική υπηρεσία «Γραφείον Ξένων και Εκθέσεων», στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, με θέμα την τουριστική οργάνωση της Ελλάδας.

Το 1922, οι εκδόσεις της Thomas Cook εκδίδουν το βιβλίο με τον τίτλο “Ανεξάρτητο Ταξίδι χωρίς προβλήματα” για τους ταξιδιώτες.

Το 1929 ιδρύεται ο ΕΟΤ «Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού» επί Ελ. Βενιζέλου με τον νόμο 4377/1929, στον οποίο οφείλονται και τα πρώτα τεχνικά έργα υποδομής, όπως για παράδειγμα τα τουριστικά περίπτερα στους αρχαιολογικούς χώρους. Τον ίδιο χρόνο, κατασκευάζονται στην Ευρώπη ξενοδοχειακά καταλύματα τα οποία θα παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού τη δεκαετία του 1930.

Το 1936, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού καταργείται από τον πρωθυπουργό Ιωάννη Μεταξά ο οποίος διατάζει την ασβέστωση των Κυκλαδίτικων σπιτιών τόσο για λόγους υγιεινής αλλά και για να φαίνονται πιο γραφικά.

Το 1941, το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας αναλαμβάνει τον τομέα του τουρισμού, όπου δημιουργούνται λουτροπόλεις ενώ με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, θεσπίζεται η γενική γραμματεία Τουρισμού.

Το 1955, ο αριθμός των ξένων τουριστών στην Ελλάδα αυξάνεται στους 200.000, ενώ η μέση διάρκεια παραμονής τους είναι μία εβδομάδα.

Το 1963 η συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τον Τουρισμό και τα διεθνή ταξίδια, ορίζει ως επισκέπτη, «κάθε άτομο το οποίο μετακινείται σε μια άλλη χώρα, διαφορετική από κείνη της μόνιμης κατοικίας του, για οποιονδήποτε λόγο εκτός από εκείνον της άσκησης αμειβομένου επαγγέλματος».

Το 1967, αναλαμβάνει την εξουσία η στρατιωτική χούντα. Για πρώτη φορά, ο αριθμός των τουριστών μειώνεται κατά 14%, αλλά ανακάμπτει το επόμενο έτος. Η Ελλάδα -

πλέον- είναι ένας από τους πρώτους προορισμούς που επιλέγει η Britannia Airways για το νέο Boeing 737 τζετ, με πτήσεις από το Λούτον προς Αθήνα.

Το 1980 έχει αναγνωρισθεί, πλέον, η χώρα μας, ως ένας από τους ομορφότερους προορισμούς στον κόσμο. Συγκεκριμένα, ένα εγχειρίδιο για πεζοπόρους αναφέρει: "Η Ελλάδα είναι μια από τις πιο όμορφες χώρες του κόσμου να «χαθεί» κάποιος για ώρες".

Τον επόμενο χρόνο- το 1981- η Ελλάδα εντάσσεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ η ταινία του James Bond «For your eyes only» δείχνει τα μοναστήρια των Μετεώρων πράγμα που κέντρισε πολλούς ταξιδιώτες να επισκεφτούν τη χώρα μας. (Kathimerini.gr.)

Το 1990 ο αριθμός των επισκεπτών άγγιξε τα εννέα εκατομμύρια για πρώτη φορά, λόγω της ταινίας "Shirley Valentine", που κυκλοφόρησε το προηγούμενο έτος. Επίσης, η Κεφαλονιά παρουσιάζεται στο βιβλίο του Louis de Bernières «Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλλι» με θέμα την ιταλική και τη γερμανική κατοχή στην Ελλάδα κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το 2004 η Ελλάδα κερδίζει το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα της UEFA νικώντας τους οικοδεσπότες Πορτογάλους ενώ τον επόμενο μήνα, η Αθήνα φιλοξενεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Από το 2005 μέχρι το 2008, η τουριστική κίνηση στην Ελλάδα ήταν στάσιμη ενώ τα επόμενα χρόνια άρχισε η ύφεση τόσο για οικονομικούς όσο και για πολιτικούς λόγους, όπου υπήρχαν πολλά επεισόδια στο κέντρο της Αθήνας. (Χατζηδάκης Α, 2015)

Από το 2009 έως σήμερα μπορεί να αυξηθήκε η τουριστική κίνηση στη χώρα μας αλλά δεν ισχύει το ίδιο και για τα έσοδα δεδομένου ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει τους πάντες σε διεθνές επίπεδο.

Διεθνείς τουριστικές αφίξεις (εκατομμύρια)						Διεθνείς τουριστικές εισπράξεις (δισεκ. δολάρια)					
Κατάταξη	2006	2007	2008	2009	2010	Rank	2006	2007	2008	2009	2010
1. Γαλλία	78.9	80.8	79.2	76.8	76.8	1. ΗΠΑ	85.7	96.7	110.0	94.2	103.5
2. ΗΠΑ	51.0	56.0	57.9	54.9	59.8	2. Ισπανία	51.1	57.6	61.6	53.2	52.5
3. Κίνα	49.9	54.7	53.0	50.9	55.7	3. Γαλλία	46.3	54.3	56.6	49.4	46.6
4. Ισπανία	58.2	58.7	57.2	52.2	52.7	4. Κίνα	33.9	37.2	40.8	39.7	45.8
5. Ιταλία	41.1	43.7	42.7	43.2	43.6	5. Ιταλία	38.1	42.7	45.7	40.2	38.8
6. Ηνωμένο Βασίλειο	30.7	30.9	30.1	28.2	28.1	6. Γερμανία	32.8	36.0	40.0	34.6	34.7
7. Τουρκία	18.9	22.2	25.0	25.5	27.0	7. Ηνωμένο Βασίλειο	34.6	38.6	36.0	30.1	30.6
8. Γερμανία	23.5	24.4	24.9	24.2	26.9	8. Αυστραλία	17.8	22.3	24.8	25.4	30.1
9. Μαλαισία	17.5	21.0	22.1	23.6	24.6	9. Χονγκ-Κονγκ (Κίνα)	11.6	13.8	15.3	16.4	22.2
10. Μεξικό	21.4	21.4	22.6	21.5	22.3	10. Τουρκία	16.9	18.5	22.0	21.3	20.8
11. Αυστρία	20.3	20.8	21.9	21.4	22.0	11. Ταϊλάνδη	13.4	16.7	18.2	15.7	19.8
12. Ουκρανία	18.9	23.1	25.4	20.8	21.2	12. Αυστρία	16.6	18.9	21.6	19.4	18.7
13. Ρωσική Ομοσπονδία	20.2	20.6	21.6	19.4	20.3	13. Μακάο (Κίνα)	9.8	13.1	16.8	17.6	-
14. Χονγκ-Κονγκ (Κίνα)	15.8	17.2	17.3	16.9	20.1	14. Μαλαισία	10.4	14.0	15.3	15.8	18.3
15. Καναδάς	18.3	17.9	17.1	15.7	16.1	15. Καναδάς	14.6	14.6	15.7	13.7	15.7
16. Ταϊλάνδη	13.8	14.5	14.6	14.1	15.9	16. Ελβετία	10.8	12.2	14.4	13.8	15.0
17. ΕΛΛΑΣ	16.0	16.2	15.9	14.9	15.0	17. Ινδία	8.6	10.7	11.8	11.4	14.2
18. Αίγυπτος	8.2	10.6	12.3	11.9	14.1	18. Σιγκαπούρη	7.5	9.1	10.7	9.4	14.1
19. Πολωνία	15.7	15.0	13.0	11.9	12.5	19. Ιαπωνία	8.5	9.3	10.8	10.3	13.2
20. Μακάο (Κίνα)	10.7	12.9	10.6	10.4	11.9	20. Ολλανδία	11.3	13.3	13.3	12.4	13.0
21. Ολλανδία	10.7	11.0	10.1	9.9	10.9	21. ΕΛΛΑΣ	14.3	15.5	17.1	14.5	12.7

Πίνακας 1 Η παγκόσμια κατάταξη τουριστικών προορισμών, *UNWTO, ΕΛΣΤΑΤ*

1.2. Οι μορφές τουρισμού στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, ως γνωστόν, περιβάλλεται κατά τόπους και από ηπειρωτικά και από νησιωτικά συμπλέγματα. Λόγω της μορφολογίας της, μπορούν να αναπτυχθούν πολλές μορφές τουρισμού, οι οποίες ισορροπούν και σέβονται τόσο το πλούσιο και φυσικό περιβάλλον που διαθέτει όσο και την πολιτιστική παράδοση, της κάθε περιοχής ξεχωριστά. Έτσι, όσον αφορά στη χώρα μας, μπορούμε να ομαδοποιήσουμε κάποιες βασικές μορφές του τουρισμού που εμφανίζονται σε πολλές περιοχές (Agrotourism, 2017).

1.2.1. Πολιτιστικός τουρισμός

Ως πολιτιστικός τουρισμός προσδιορίζεται η περιήγηση με στόχο, την επίσκεψη των πολιτιστικών μνημείων και των περιοχών πολιτιστικής κληρονομιάς. (Βαρβαρέσος, Σ., & Σωτηριάδης, Μ. 2002)

Ο πολιτιστικός τουρίστας ενδιαφέρεται να γνωρίσει τους αρχαιολογικούς χώρους μιας περιοχής, την ιστορία τους, τα θρησκευτικά μνημεία καθώς επίσης, και τους παραδοσιακούς οικισμούς. Επιπλέον, δίνει μεγάλη σημασία στον τρόπο ζωής των ανθρώπων και στις πολιτιστικές εκδηλώσεις που έχουν αναπτυχθεί όπως για παράδειγμα στην τέχνη, τη μουσική, το χορό και το θέατρο.

Ο πολιτιστικός τουρισμός κάνει την εμφάνισή του στην Ελλάδα τα αρχαία χρόνια όταν οι άνθρωποι ταξίδευαν για να έρθουν σε επαφή με άλλες κοινωνίες και διαφορετικούς πολιτισμούς. Από το 19^ο αιώνα η χώρα μας αναγνωρίστηκε ως "πολιτιστικός προορισμός" λόγω της πλούσιας αρχαιολογικής και μνημειακής της κληρονομιάς. (Τσάρτας Π, 1996)

Για την ανάπτυξη ή τη διατήρηση του πολιτιστικού τουρισμού θα πρέπει:

- Να προστατεύονται σωστά τα ιστορικά μνημεία, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα λαογραφικά μουσεία της χώρας.
- Να διατηρείται και να αναδεικνύεται η αρχιτεκτονική κληρονομιά τόσο των ιστορικών κέντρων των πόλεων όσο και των μεμονωμένων κτιρίων.
- Να εξασφαλιστεί η ομαλή πρόσβαση των επισκεπτών των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.
- Να δημιουργηθούν μουσεία και θεματικά πάρκα για την ανάδειξη των πολιτιστικών στοιχείων και ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής.
- Να δημιουργηθούν ειδικοί διαμορφωμένοι χώροι ψηφιακής αναπαράστασης ιστορικών, μυθολογικών και άλλων πολιτιστικών γεγονότων.

Ειδικά ο ρόλος του τουρισμού και πιο εξειδικευμένα του πολιτισμικού τουρισμού έχει ήδη αναγνωριστεί ως μοχλός ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας και μάλιστα της βιώσιμης ανάπτυξης της. (Πούλιος, Ι. κ.α. 2015)

Η σύνδεση του τουρισμού με την πολιτισμική διαχείριση, ουσιαστικά, προκύπτει μέσα από την έννοια της αυθεντικότητας, δηλαδή την αίσθηση της διαρκούς αναζήτησης του παρελθόντος στο παρόν, η οποία είναι πολύ ανεπτυγμένη στην δυτική κοινωνία και οφείλεται στις όλο και πιο γρήγορες μεταβολές σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο που βιώνουμε στις ημέρες μας. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ο τουρίστας τείνει να απομακρύνεται από τις μαζικές εμπειρίες και να κατευθύνεται στις πιο ατομικές και εναλλακτικές εμπειρίες. Υπάρχει, δηλαδή, η αναζήτηση μίας βιωματικής και ιδιαίτερης σχέσης που βασίζεται στο συναίσθημα.

Η πολιτισμική κληρονομιά αποτελεί ισχυρό πόλο έλξης για τους τουρίστες εδώ και πολλά χρόνια και είναι ικανή να φέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την κοινωνική και οικονομική ενδυνάμωση και χειραφέτηση των τοπικών κοινωνιών. Βέβαια, αυτό μπορεί να τη θέσει και σε κίνδυνο, καθώς η φέρουσα ικανότητα τόσο των περιοχών όσο και των μνημείων αυξάνεται ολοένα και περισσότερο, με αποτέλεσμα την αλλοίωση των στοιχείων τους (υλικών ή άυλων). Αυτό, πρακτικά, μπορούμε να το κατανοήσουμε αν φανταστούμε ένα πρωινό σε περίοδο υψηλής επισκεψιμότητας στην Ακρόπολη όπου ουσιαστικά και τα ίδια τα μνημεία βρίσκονται σε κίνδυνο επειδή φθείρονται από τον αριθμό των επισκεπτών ενώ συγχρόνως υποβαθμίζεται και σε σημαντικό βαθμό η εμπειρία των τουριστών.

Σε κάθε περίπτωση στην «Χάρτα του Διεθνούς πολιτισμικού Τουρισμού που μιλάει για τη διαχείριση του τουρισμού σε τόπους πολιτιστικής σημασίας, όπως προέκυψε το 1999, διατυπώνονται οι εξής βασικές αρχές:

- ο εσωτερικός και διεθνής τουρισμός αποτελούν μέσα πολιτιστικών ανταλλαγών
- η σχέση μεταξύ του πολιτιστικού τουρισμού είναι δυναμική
- ο τουριστικός σχεδιασμός οφείλει να προστατεύεται και να προάγει τα χαρακτηριστικά της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς

- η διαχείριση και ο τουριστικός σχεδιασμός σε πολιτιστικούς τόπους θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η εμπειρία θα είναι πλούσια και ευχάριστη. (Πούλιος, Ι. κ.α. 2015)

1.2.2. Εκπαιδευτικός τουρισμός

Στην υποκατηγορία του πολιτιστικού τουρισμού εντάσσεται και η ειδική μορφή του εκπαιδευτικού τουρισμού, ο οποίος περιλαμβάνει:

- Τη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για φοιτητές πανεπιστημίων και κολεγίων.
- Προγράμματα εκπαιδευτικού και πολιτιστικού περιεχομένου για εκδρομές σχολείων και πανεπιστημίων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο εκπαιδευτικός τουρισμός θεωρείται μία από τις σημαντικότερες- αναπτυσσόμενες- τουριστικές αγορές και μπορεί να προσφέρει σημαντικά οφέλη σε μια περιοχή με πλούσια πολιτιστικά στοιχεία, τα οποία αποτελούν πόλο έλξης για εκπαιδευτικό τουρισμό, προερχόμενο τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό.

1.2.3. Οικοτουρισμός

Ο οικοτουρισμός ορίζεται ως μια ταξιδιωτική δραστηριότητα, σε αξιόλογες περιοχές θεσμοθετημένης περιβαλλοντικής προστασίας, (π.χ. περιοχές Natura) με στόχο την απόλαυση και γνωριμία των φυσικών αγαθών. Επιπλέον, προσφέρει στους επισκέπτες την ευχαρίστηση να γνωρίσουν την ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, αλλά τούς δίνει και την ευκαιρία- μέσα από διάφορες δραστηριότητες- να αναλύσουν το θέμα του περιβάλλοντος είτε με επιστημονικό είτε με εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Τέλος, ο οικοτουρισμός, συμπεριλαμβάνει διάφορες μορφές τουριστικής δραστηριότητας στη φύση. Πιο αναλυτικά:

1.2.3.1. Οικολογικός τουρισμός

Ο οικολογικός τουρισμός συνδέεται άμεσα τόσο με το αγροτικό περιβάλλον όσο και με τις δραστηριότητες που διεξάγονται σ' αυτό, οι οποίες έχουν ως στόχο την προστασία του

περιβάλλοντος και προσφέρουν στους τουρίστες εμπειρίες και ευκαιρίες για γνωριμία με την ύπαιθρο.

Υπάρχουν βέβαια κι άλλες μορφές τουρισμού οι οποίες εφάπτονται με τον οικοτουρισμό απλά διαφέρουν σε κάποια σημεία. Αυτές είναι ο φυσιολατρικός, ο περιβαλλοντικός τουρισμός καθώς επίσης κι ο αγροτουρισμός. Η διαφορά με τον οικολογικό τουρισμό είναι ότι αυτές οι μορφές, εστιάζονται σε δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής χρησιμοποιώντας πόρους ανάλογα με την κάθε εποχή του χρόνου (χιόνι, θάλασσα, αέρα) ή δραστηριότητες συλλεκτικού χαρακτήρα (κυνήγι), με διάφορους βαθμούς επίδρασης στο περιβάλλον.

1.2.3.2. Τουρισμός περιπέτειας

Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού μπορεί να μη συμβάλει τόσο στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά περιλαμβάνει όλες εκείνες τις δραστηριότητες που διοργανώνονται στη φύση και έχουν έντονο το στοιχείο της περιπέτειας. Μερικές από αυτές είναι η περιήγηση σε κάποια περιοχή με ενδιαφέροντα σημεία εξερεύνησης, η ορειβασία και η αναρρίχηση.

Αυτό το είδος τουρισμού παρουσιάζει γρηγορότερη ανάπτυξη στη Βόρεια Ευρώπη και πιο συγκεκριμένα στην Ιρλανδία, τη Σκωτία και την Ουαλία.

Στην Ελλάδα, ο τουρισμός περιπέτειας, δεν είναι τόσο διαδεδομένος, αφού για την ανάπτυξή του είναι απαραίτητη η δημιουργία κατάλληλης υποδομής. Όπως:

- Η ύπαρξη ή η βελτίωση μονοπατιών προσπέλασης και διαδρομών, καταφυγίων, ορειβατικών κέντρων και καταλυμάτων.
- Η αναβάθμιση μείζονος σημασίας υπηρεσιών όπως ιατρεία και νοσοκομεία.
- Η δημιουργία ή βελτίωση των επαρχιακών δικτύων.

Τέλος, ο τουρισμός περιπέτειας, μπορεί να συνδυάσει και να προβάλει κι άλλες μορφές τουρισμού ανάλογα με την εικόνα της περιοχής, τα πολιτιστικά και πολιτισμικά της στοιχεία, τη γαστρονομία της αλλά και τη δυναμική της εκάστοτε περιφέρειας ώστε να στηρίξει όλες αυτές τις υποδομές με σεβασμό προς το περιβάλλον.

1.2.3.3. Τουρισμός άγριας ζωής

Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού αποτελεί μια υποκατηγορία του τουρισμού περιπέτειας, καθώς δίνει στους τουρίστες την ευκαιρία να παρατηρήσουν και να αποκτήσουν εμπειρίες σε περιοχές με άγρια πανίδα. Όσοι λαμβάνουν μέρος σ' αυτή τη δραστηριότητα, έχουν κάποια κίνητρα όπως:

- Νατουραλιστικά, καθώς τους αρέσει να απολαμβάνουν τη φύση και την άγρια ζωή της.
- Οικολογικά, αφού ενδιαφέρονται για την περιβαλλοντική ακεραιότητα.
- Ανθρωπολογικά, επειδή νιώθουν στοργή και φροντίδα για τα ζώα.
- Επιστημονικά καθώς η επιστήμη θέλει να ερευνήσει τις φυσικές ιδιότητες και βιολογικές λειτουργίες των ζώων.

1.2.3.4. Τουρισμός υπαίθρου

Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, αναπτύσσεται σε περιοχές της υπαίθρου που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τον τουρισμό, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών. Σύμφωνα με τη σχετική Νομοθεσία, "Τουρισμός Υπαίθρου είναι κάθε ειδική μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης που έχει ως σκοπό την επαφή του επισκέπτη-τουρίστα με το φυσικό, παραγωγικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον της Υπαίθρου". Επιπλέον, περιλαμβάνει την παροχή επιχειρηματικά οργανωμένων τουριστικών υπηρεσιών και αγαθών όπως (Opengov.gr, 2014a):

- Υπηρεσίες φιλοξενίας και εστίασης οι οποίες δεν αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον και τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία του κάθε τόπου.
- Διοργανώσεις γιορτών και εκδηλώσεων στις αγροτικές και αλιευτικές περιοχές με βάση τα τοπικά έθιμα, τον τοπικό πολιτισμό και τις τοπικές παραδόσεις.
- Υπηρεσίες επίδειξης, ενημέρωσης, παρακολούθησης ή συμμετοχής σε δράσεις, ενέργειες ή δραστηριότητες που προωθούν την επαφή του επισκέπτη-τουρίστα με το φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον της υπαίθρου. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι η αγροτική ζωή και αγροτική παραγωγή, η έφιππη περιήγηση, η πεζοπορία, η ποδηλασία βουνού, η διάσχιση φαραγγιών, η επίσκεψη και η

εξερεύνηση σπηλαίων, η διάπλους ποταμών με σχεδία (rafting) ή με κανό-καγιάκ, οι καταδύσεις και η πτήση με αλεξίπτωτο πλαγιάς.

- Σήμανση διαδρομών σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έκδοση χαρτών ορεινής περιήγησης
- Εμπλουτισμός των διαδρομών με εναλλακτικές δραστηριότητες (πίστες mountain bike, ιπασία).
- Διατήρηση και ανάδειξη των στοιχείων του παραδοσιακού τρόπου ζωής.
- Δημιουργία υποδομών παρατήρησης και ερμηνείας της φύσης (π.χ. παρατηρητήρια, κέντρα ενημέρωσης επισκεπτών, μουσεία και ορειβατικά καταφύγια).

1.2.4. Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στον θαλάσσιο χώρο και στις ακτές μιας τουριστικής περιοχής. Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, αποτελεί πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα της τουριστικής δραστηριότητας. Χάρη στα νησιωτικά συμπλέγματα της χώρας μας, τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει σταθερή πορεία στην τουριστική ανάπτυξη τόσο στον τομέα της κρουαζιέρας, όσο και σε αυτόν των σκαφών αναψυχής. Η ανοδική πορεία του θαλάσσιου τουρισμού πρέπει να υποστηριχθεί τόσο από το ευρύ κοινό όσο και από τους αρμόδιους του πολιτικού χώρου έτσι ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του.

1.2.4.1. Τουρισμός κρουαζιέρας

Για να παρουσιαστεί ακόμα μεγαλύτερη αύξηση στον τομέα της κρουαζιέρας, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν κάποιες ενέργειες οι οποίες θα επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να δοθεί πρότερη σημασία:

- Στον εκσυγχρονισμό των πυλών εισόδου επιβατών κρουαζιέρας (home ports) ειδικά σε περιοχές που διαθέτουν αεροδρόμια διεθνών συνδέσεων.
- Στη δημιουργία εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης επιβατών κρουαζιέρας (ports of call) σε λιμάνια που έχουν ή μπορούν να αποκτήσουν τη δυνατότητα εξυπηρέτησης μεγάλων κρουαζιερόπλοιων και βρίσκονται σε περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος. (Πειραιάς, Κρήτη, Ρόδος κ.α.).

- Στην ανάδειξη των σταθμών κρουαζιέρας σε πολυθεματικούς προορισμούς μέσα από τη συνεργασία τους με τα τοπικά θεματικά κέντρα (πολιτιστικά, θρησκευτικά, φυσιολατρικά κ.ά.).
- Στην εξασφάλιση πρόσβασης των επιβατών κρουαζιέρας στους τουριστικούς χώρους μέσω των τοπικών συγκοινωνιών και με τη διεύρυνση ωραρίου λειτουργίας τόσο των μουσείων όσο και των αρχαιολογικών χώρων.
- Στο διαχωρισμό της λιμενικής ζώνης ανάμεσα σε αυτή για την εξυπηρέτηση της κρουαζιέρας και σ' αυτή του εμπορικού-επιβατικού-ακτοπλοϊκού λιμένα.

1.2.4.2. Τουρισμός με σκάφη αναψυχής

Όσον αφορά στη συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, θα πρέπει να δοθούν κάποιες κατευθυντήριες γραμμές έτσι ώστε να εξυπηρετούνται σωστά όλοι οι κάτοχοι σκαφών αναψυχής καθώς επίσης και να ακολουθούνται κάποια μέτρα τα οποία έχουν ίδια ισχύ για όλους. Έτσι, λοιπόν, θα πρέπει να εφαρμοστεί (Altertourism.gr, 2011):

- ✚ Η Διαμόρφωση Ζωνών Ναυσιπλοΐας Αναψυχής σε όλο το θαλάσσιο εύρος της χώρας, όπως αυτές ορίζονται από τη σχετική Απόφαση του Υπουργείου. Πιο αναλυτικά:

Z.N.A. 1: Θερμαϊκός-Βόρειες Σποράδες

Z.N.A. 2: Θρακικό πέλαγος-Βόρειο Αιγαίο

Z.N.A. 3: Κεντρικό-Ανατολικό Αιγαίο

Z.N.A. 4: Νοτιανατολικό Αιγαίο – Δωδεκάνησα

Z.N.A. 5: Κρήτη

Z.N.A. 6: Κυκλάδες

Z.N.A. 7: Νότια Πελοπόννησος

Z.N.A. 8: Σαρωνικός – Αργολικός

Z.N.A. 9 Ιόνιο Πέλαγος

Z.N.A. 9α: Κορινθιακός

- ✚ Ο σχεδιασμός των γεωγραφικών θέσεων για τη χωροθέτηση των τουριστικών λιμανιών με βάση τα περιβαλλοντικά, τουριστικά, δημοσιονομικά και οικονομικά κριτήρια της κάθε περιοχής.
- ✚ Η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των λιμενικών υποδομών παρέχοντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες στους ελλιμενιζόμενους (καύσιμα, νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, χώροι υγιεινής).
- ✚ Ο σωστός σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η λειτουργία των λιμενικών χώρων με βάση τα χαρακτηριστικά των σκαφών που θα επισκέπτονται το χώρο και τη διακύμανση της εποχικότητας.
- ✚ Μία εφαρμογή διαδικτυακής ενημέρωσης, πληροφόρησης, κράτησης, παροχής υπηρεσιών διαδικτύου στις λιμενικές υποδομές, καθώς επίσης και μία εφαρμογή ηλεκτρονικών έξυπνων συναλλαγών (διακίνηση εγγράφων, καταβολή τελών).
- ✚ Μία εφαρμογή εξοπλισμού και άλλων υπηρεσιών οι οποίες θα είναι φιλικές προς το περιβάλλον (ecotourism- διαχείριση απορριμάτων).
- ✚ Η ένταξη των λιμένων τόσο στον Ελλαδικό χώρο όσο και στη γειτονική ενδοχώρα, με στόχο την ανάπτυξη συναφών δράσεων σε θεματικές ενότητες.
- ✚ Η λειτουργία επιλεγμένων τουριστικών λιμένων για εξίσου σημαντικές χρήσεις όπως ναυταθλητισμό, υδατοδρόμια, σταθμοί θαλάσσιων «ταξί», ημερόπλοια κ.α..

1.2.4.3. Αλιευτικός τουρισμός

Ο αλιευτικός τουρισμός, παρ'όλο που αποτελεί μια δυναμική μορφή τουριστικής δραστηριότητας, στην Ελλάδα παρουσιάζει υστέρηση, τόσο ως προς το θεσμικό πλαίσιο των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων, όσο και ως προς τη λήψη μέτρων ανάδειξης και προώθησής του. Γενικότερα, αυτή η μορφή τουρισμού μπορεί να αποτελέσει δυναμικό στοιχείο του εισαγόμενου τουρισμού στη χώρα μας καθώς (Alertourism.gr, 2011):

- Οι ελληνικές θάλασσες παραμένουν σε καλή κατάσταση
- Οι υδρόβιοι οργανισμοί είναι εξαιρετικής ποιότητας ως προς τα γευστιγνωστικά και γαστρονομικά χαρακτηριστικά τους.

Οι αλιευτικές δραστηριότητες στην Ελλάδα περιορίζονται αυστηρώς σε:

- Θαλάσσια αλιευτικά πεδία (όπου ο νόμος ορίζει)
- Στα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα (λίμνες, ποτάμια, υφάλμυρα οικοσυστήματα)
- Σε μισθωμένα τμήματα του θαλάσσιου ή χερσαίου χώρου, με χρήση εκτροφής υδρόβιων οργανισμών

Όλοι αυτοί οι περιορισμοί βοηθούν στην προστασία των Εθνικών θαλάσσιων Πάρκων, των περιοχών NATURA 2000 και του υδάτινου κόσμου των υδρόβιων οργανισμών και των περιοχών αναπαραγωγής τους

1.2.4.4. Τουρισμός καταδύσεων αναψυχής

Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού αν και δεν είναι διαδεδομένη στη χώρα μας, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον καθώς μέσα από αυτή την ενασχόληση εμπλουτίζεται ακόμα περισσότερο το τουριστικό προϊόν. Η Ελλάδα ενδύκνεται για τις καταδύσεις, καθώς ο υδάτινος κόσμος της είναι πολύ πλούσιος τόσο στο κομμάτι της πανίδας όσο και σε αυτό της χλωρίδας. Για να επιτευχθεί η ανάδειξη αυτής της μορφής θα πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά θαλάσσια καταδυτικά πάρκα. Πιο συγκεκριμένα, οριοθετούνται θαλάσσιες περιοχές οι οποίες διαθέτουν τους απαιτούμενους πόρους και επιπλέον είναι προστατευμένες από την αλιεία και από άλλες θαλάσσιες και υποθαλάσσιες δραστηριότητες. Αν το επιτρέπει το ίδιο το υποθαλάσσιο περιβάλλον μπορούν να δημιουργηθούν και υποβρύχια μουσεία τα οποία θα κάνουν την εμπειρία του δύτη ακόμα πιο ενδιαφέρουσα. Για τη δημιουργία των τελευταίων, θα πρέπει οι παράκτιες περιοχές τους να πληρούν τις κατάλληλες προδιαγραφές που καθορίζονται από την οικεία νομοθεσία, όσον αφορά στην υγεία και ασφάλεια των δυτών καθώς επίσης να υπάρχει επαρκής οδική προσβασιμότητα στην περιοχή και λιμενική υποδομή σε απόσταση μικρότερη των 10 Ν.μ.(ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Δ, ΜΟΙΡΑ Π, 2005)

1.2.5. Θρησκευτικός τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια της τουριστικής κίνησης και ανάπτυξης στην Ελλάδα και αφορά την επίσκεψη σε θρησκευτικούς τόπους λατρείας, όπως μοναστήρια και εκκλησίες. Τη συγκεκριμένη μορφή τουρισμού ακολουθούν –κυρίως- ευσεβείς περιηγητές, φιλέρευνοι τουρίστες,

αλλά και λάτρεις της βυζαντινής τέχνης, οι οποίοι, μέσα από πολιτιστικά οδοιπορικά έρχονται σε επαφή με την πνευματικότητα της ορθοδοξίας (Τσάρτας et al, 2014).

Τον θρησκευτικό τουρισμό τον συναντάμε από τα Αρχαία χρόνια, όταν οι πιστοί επισκέπτονταν τους Δελφούς για να ζητήσουν χρησμό από την Πυθία ή το Ναό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο για να θεραπευθούν.

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι ο θρησκευτικός τουρισμός συνδυάζεται με αυτόν του πολιτιστικού, καθώς οι βυζαντινές και οι μεταβυζαντινές εκκλησίες, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια και τα μοναστήρια είναι αναπόσπαστα τμήματα της εθνικής κληρονομιάς και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών.

Επιπλέον, οι επισκέψεις σε θρησκευτικούς και λατρευτικούς χώρους αποτελούν μια διαδεδομένη μορφή δραστηριότητας στην Ελλάδα. Έτσι, λοιπόν, οι αρμόδιοι συνειδητοποιώντας τη σημασία που έχει αυτή η κίνηση για την οικονομία της χώρας, πρόβαλαν τη διαδρομή ‘‘Στα βήματα του Απόστολου Παύλου στην Ελλάδα’’. Ο Απόστολος Παύλος είχε περάσει από πολλές και μεγάλες πόλεις της χώρας μας, τις οποίες-σήμερα- μπορούν να επισκεφθούν όσοι το επιθυμούν μέσα από προγραμματισμένες διαδρομές είτε με τουριστικά λεωφορεία είτε με κρουαζιερόπλοια.

Βέβαια, για να αναπτυχθεί ο θρησκευτικός τουρισμός, θα πρέπει:

- Να αναδεικνύονται και να προβάλλονται περισσότερο τα προσκυνηματικά και θρησκευτικά μνημεία (π.χ. Μετέωρα, Πάτμος, Άγιο Όρος), μέσα από το διαδίκτυο.
- Να βελτιωθεί η προσβασιμότητα σ’αυτά τόσο από το οδικό όσο και από το θαλάσσιο δίκτυο.
- Να κατασκευαστούν ή να ανακαινηθούν ξενοδοχεία -που θα φιλοξενούν τους τουρίστες- τα οποία θα βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τα μνημεία

1.2.6. Αθλητικός τουρισμός

Ο Αθλητικός Τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού με την οποία μπορούμε να επενδύσουμε σε μία δυναμική αγορά αλλά και να αναβαθμίσουμε το ήδη υπάρχον τουριστικό μας προϊόν. Η χώρα μας, λόγω της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων

του 2004 έχει ήδη αποκτήσει σύγχρονες εγκαταστάσεις οι οποίες με κάποια ανακαίνιση θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν διάφορες αθλητικές διοργανώσεις. (Παιτσίνης Κώστα, κ.α. 2015)

Οι τουρίστες που εντάσσονται στον αθλητικό τουρισμό ανήκουν σε 6 κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής τους στην αθλητική δραστηριότητα.

1. Οι πρωταθλητές.
2. Οι αθλητές.
3. Οι νέοι αθλητές.
4. Οι ερασιτέχνες αθλητές.
5. Οι τουρίστες οι οποίοι αθλούνται συχνά.
6. Οι θεατές

Στην Ελλάδα, έχει δημιουργηθεί ως μορφή αθλητικού τουρισμού ο Προπονητικός τουρισμός με επαγγελματικές ομάδες στον οποίο συγκαταλέγονται οι επαγγελματίες, - ομάδες ή αθλητές- και όλοι οι αρμόδιοι που συνθέτουν αυτή την ομάδα. Συνήθως, έρχονται ένα χρόνο πριν από ένα σημαντικό αθλητικό γεγονός έτσι ώστε να εγκλιματιστούν ή να προπονηθούν και δημιουργούν τουριστική κίνηση. (Παιτσίνης Κώστα, Γ., Υφαντίδου, Γ., 2015.)

Η ανάπτυξη αυτής της μορφής προϋποθέτει:

- Έρευνα και εκτίμηση αναγκών των ομάδων
- Αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων για τη διοργάνωση τακτικών διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων.
- Ανάπτυξη προπονητικών κέντρων σε παραθαλάσσιες και παραλίμνιες περιοχές για την πραγματοποίηση των θαλάσσιων αθλημάτων.
- Εξασφάλιση ασφάλειας των ομάδων
- Καλές κλιματολογικές συνθήκες

Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού αλλά και για την εξυπηρέτηση των επαγγελματικών ομάδων έχουν δημιουργηθεί κάποιες εταιρείες οι οποίες ειδικεύονται πάνω σ' αυτούς τους τομείς. Ενδεικτικά υπάρχουν : (Παισίνης Κώστα, κ.α. 2015)

- Εταιρείες που ειδικεύονται σε ταξίδια κινήτρων και σε εταιρικά ταξίδια για στελέχη επιχειρήσεων.
- Εταιρείες θαλάσσιων σπορ και αθλημάτων περιπέτειες οι οποίες λειτουργούν εποχικά με άδεια από το Λιμεναρχείο και εξυπηρετούν τις ανάγκες των παραθεριστών και πελατών ξενοδοχείων.
- Λουτροπόλεις και ξενοδοχεία με κέντρα θαλασσοθεραπείας, όπου λειτουργούν εξοπλισμένα γυμναστήρια με ειδικευμένο προσωπικό.
- Εταιρείες που εκπονούν προγράμματα φιλοξενίας και προετοιμασίας ομάδων και αθλητών.

1.2.6.1. Χιονοδρομικός τουρισμός

Ο Χιονοδρομικός τουρισμός, είναι μια υποκατηγορία του αθλητικού τουρισμού. Στην Ελλάδα είναι αρκετά διαδεδομένος καθώς διατίθενται 20 χιονοδρομικά κέντρα 118 πίστες σκι και 80 αναβατήρες. Για να συνεχιστεί και να αναπτυχθεί η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού θα πρέπει να:

- Εκσυγχρονιστούν οι εγκαταστάσεις, αλλά και η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών. Επιπλέον, όπου απαιτείται να επεκταθούν οι χιονοδρομικές πίστες στα σημαντικότερα τουλάχιστον χιονοδρομικά κέντρα.
- Δημιουργηθούν προσβάσιμα οδικά δίκτυα, καθώς και ειδικές διαδρομές ορειβατικού σκι σε υφιστάμενες δασικές οδούς και ορειβατικά μονοπάτια.
- Δοθούν κίνητρα για την προσέλκυση χορηγών τουριστικών δραστηριοτήτων στα υφιστάμενα χιονοδρομικά κέντρα.
- Ληφθούν μέτρα για τη σωστή περιβαλλοντική διαχείριση και διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος.

1.2.6.2. Ορεινός τουρισμός

Μια ακόμα υποκατηγορία στον αθλητικό τουρισμό είναι αυτή του ορεινού χώρου η οποία αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής που

εκδηλώνονται σε ορεινές περιοχές της Ελλάδας. Καθώς το 70% της χώρας μας είναι ορεινό και παρουσιάζει πυκνή βλάστηση, μπορούν κάλλιστα να πραγματοποιηθούν αθλητικές δραστηριότητες όπως ορειβασία, αναρρίχηση, κανόε-καγιάκ, rafting και αλεξίπτωτο πλαγιάς. Ορισμένες από αυτές, μπορούν να αναπτυχθούν -σε μικρότερο βαθμό- και στον ημιορεινό και πεδινό χώρο. Προϋπόθεση βέβαια για την υλοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η σωστή εξυπηρέτηση του οδικού δικτύου καθώς επίσης και η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το εκάστοτε φυσικό περιβάλλον και παρέχουν ποιοτικές υπηρεσίες. (Παιτσίνης Κώστα, Γ., Υφαντίδου, Γ., 2015.)

1.2.7. Συνεδριακός τουρισμός

Ο τουρισμός συνεδρίων και εκθέσεων ή αλλιώς και επαγγελματικός τουρισμός, αποτελεί μια νέα μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται όλο και πιο γρήγορα. Η ανάγκη συνεχής ενημέρωσης και συνεργασίας με διάφορα στελέχη εταιρειών και από διαφορετικούς πολιτισμούς, οδηγεί στη διοργάνωση συνεδρίων. Ο τόπος στον οποίο διοργανώνονται τα συνέδρια θα πρέπει να βρίσκεται σε καλή γεωγραφική θέση, το κλίμα του να είναι υποφερτό για όλους καθώς επίσης το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον να αποπνέει ένα αίσθημα ασφαλείας. Η χώρα μας, διαθέτοντας τις παραπάνω προϋποθέσεις, μπορεί να αναπτύξει τον επαγγελματικό τουρισμό:

- Τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές της οι οποίες έχουν εύκολη αεροπορική και οδική πρόσβαση αλλά και δυνατότητες δραστηριοτήτων για τους συνέδρους και τους συνοδούς τους.
- Δημιουργώντας σωστές συνεδριακές – εκθεσιακές υποδομές, βάσει του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και των ιστορικών στοιχείων της περιοχής.
- Δημιουργώντας ειδικές αίθουσες συνεδρίων σε κατάλληλα εξοπλισμένα τουριστικά καταλύματα όπου οι ενδιαφερόμενοι θα συνδυάζουν δουλειά με διακοπές.
- Αξιοποίηση των –ήδη- υφιστάμενων κτιριακών υποδομών, μετατρέποντάς τα σε χώρους συνεδριακών και εκθεσιακών εκδηλώσεων όπως για παράδειγμα τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, ενσωματώνοντας και νέα τεχνολογικά στοιχεία..

- Τέλος, θα μπορούσε να συνδυαστεί ο συνεδριακός τουρισμός και με άλλες μορφές τουρισμού όπως τον πολιτιστικό και τον θαλάσσιο (ανάλογα με την εποχή του χρόνου). (Λαλούμης, Δ., 2015b)

1.2.8. Αστικός τουρισμός

Ο αστικός τουρισμός, ενδιαφέρει τους τουρίστες, οι οποίοι επιλέγουν ως προορισμό μία πόλη για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Σκοπός του, είναι η ανάδειξη και η αναβάθμιση των ιστορικών κέντρων και μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και άλλων στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, των αστικών κέντρων. (Λαλούμης, Δ., 2015b)

Για να αναπτυχθεί ο αστικός τουρισμός και να γίνει ευρέως γνωστός θα πρέπει η πολιτεία να μεριμνήσει για:

- Την αναβάθμιση και την επέκταση των δραστηριοτήτων σε μουσεία, εκθετήρια, φεστιβάλ και άλλες θεματικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- Τη βελτίωση της ποιότητας των ξενοδοχειακών μονάδων των αστικών περιοχών με κατασκευή νέων, εκσυγχρονισμένων μονάδων υψηλών προδιαγραφών.

Την αναβάθμιση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, τη βελτίωση των δρόμων την ασφάλεια των πεζών. (Λαλούμης, Δ., 2015a)

1.2.9. Οινοτουρισμός

Ο οινοτουρισμός εντάσσεται στην κατηγορία του αγροτουρισμού. Στην Ελλάδα, οι περιοχές αμπελοκαλλιέργειας είναι αρκετές ενώ το έδαφος βοηθάει στη σωστή διαμόρφωση του οινοτουριστικού προϊόντος. Ο οινοτουρισμός, σε συνδυασμό με την παρουσία επισκέψιμων οινοποιείων, σχετίζεται και με τον γαστρονομικό και πολιτιστικό τουρισμό. Επιπλέον, αυτή η μορφή τουρισμού, ευνοεί την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και την ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας.

Στόχος των οινοπαραγωγών είναι να ενταχθούν στο ευρύτερο δίκτυο της τοπικής οικονομίας, να βρουν εναλλακτικούς τρόπους βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων τους ώστε να επεκταθούν είτε πανελλαδικά είτε στο διεθνές εμπόριο.

Πιο αναλυτικά, για την προώθηση του οινοτουρισμού χρειάζεται:

- Η ανακαίνιση παραδοσιακών ή εγκαταλελειμμένων κτιρίων και οικισμών με στόχο τη διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς.
- Η διασύνδεση της τοπικής παραγωγής με τους διεθνείς συνεταιρισμούς για τη σωστή προώθηση των προϊόντων.
- Η άμεση αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την αγροτική ανάπτυξη.

1.2.10. Γεωτουρισμός

Ο γεωτουρισμός θεωρείται μια νέα μορφή που συνδυάζει τον πολιτιστικό με τον περιβαλλοντικό τουρισμό. Αναπτύσσεται, κυρίως, σε περιοχές που διαθέτουν σημαντικά γεωλογικά γνωρίσματα, τα οποία αποτελούν πόλο προσέλκυσης τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος. Στόχος της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού είναι η σύνδεση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος με την πολιτιστική κληρονομιά κάθε τόπου.

Το πιο διαδεδομένο παράδειγμα γεωτουριστικής δραστηριότητας στην Ελλάδα αποτελεί το απολιθωμένο δάσος Λέσβου και οι πολλαπλές δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε αυτό. Έτσι, λοιπόν, η περιφέρεια της Λέσβου, δέχεται θετικές επιδράσεις τόσο από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όσο και από την προσέλκυση του επιστημονικού ενδιαφέροντος. (Λαλούμης, Δ., 2015b)

Η ανάπτυξη του γεωτουρισμού απαιτεί τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών (ενημερωτικά περίπτερα, σήμανση διαδρομών, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής ενημέρωσης-εκπαίδευσης κ.τ.λ.) καθώς και παραγωγή γεωτουριστικών προϊόντων (ενημερωτικοί οδηγοί, αναμνηστικά είδη κ.τ.λ.). Για την ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων σχετικά με το θέμα αυτό και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών συστάθηκε το δίκτυο ευρωπαϊκών γεωπάρκων, στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί το γεωπάρκο Ψηλορείτη στην Κρήτη. (ΜΟΙΡΑ Π, 2005)

Για τη διεύρυνση και ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού θα πρέπει:

- Να αναδειχθούν, και να προβληθούν -μέσα από δίκτυο φορέων- οι περιοχές επισκεψιμότητας των γεωτόπων της χώρας (ηφαίστεια, σπήλαια, φαράγγια). Αυτό το δίκτυο λειτουργεί υπο την αιγίδα της UNESCO.
- Να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των επισκεπτών με σεβασμό στην φερουσα ικανότητα του εκάστοτε οικοσυστήματος.
- Να ενταχθούν σε τουριστικά δίκτυα ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν.

1.2.11. Γαστρονομικός τουρισμός

Ο γαστρονομικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία υπάγεται στην υποκατηγορία του πολιτιστικού τουρισμού. Μέσα από τον γαστρονομικό τουρισμό, οι ταξιδιώτες έρχονται σε επαφή με την τοπική κουζίνα, τις διατροφικές παραδόσεις και συνταγές. Με αυτόν τον τρόπο, γνωρίζουν τον πολιτισμό και τις τοπικές παραδόσεις κάθε περιοχής. Στην Ελλάδα, πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού έχει παίξει η προσφορά αγροτικών βιολογικών προϊόντων τα οποία παράγονται από τοπικές πρώτες ύλες, προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) ή γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ).

1.2.12. Εθελοντικός τουρισμός

Ο εθελουρισμός ή αλλιώς εθελοντικός τουρισμός, αποτελεί μια εναλλακτική πρόταση διακοπών, όπου συνδυάζεται ο εθελοντισμός αλλά συνάμα και η χαρά της διασκέδασης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι τουρίστες, λαμβάνουν μέρος σε δράσεις για την προστασία απειλούμενων ειδών ή στην προώθηση πρωτοβουλιών όσον αφορά στην ευημερία των ζώων. Με αυτόν τον τρόπο, οι εθελοντές προσπαθούν να αποδείξουν το μέγιστο βαθμό σεβασμού στο φυσικό περιβάλλον και στην άγρια ζωή κάθε προορισμού.

1.2.13. Τουρισμός υγείας

Ο τουρισμός υγείας ή αλλιώς "θεραπευτικός τουρισμός" αποτελεί την καθιερωμένη μορφή τουρισμού σε συνδυασμό με την παροχή ενός ευρύτερου φάσματος ιατρικών υπηρεσιών και την ευεξία. Οι κύριες υποκατηγορίες του τουρισμού υγείας μπορούν να διακριθούν:

- Στον “ιατρικό τουρισμό” ο οποίος απευθύνεται σε τουρίστες – ασθενείς που κάνουν χρήση εξειδικευμένων υπηρεσιών ιατρικής παρακολούθησης και θεραπείας.
- Στον “τουρισμό ευεξίας” που απευθύνεται σε τουρίστες που επιθυμούν να εμπλουτίσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες βελτίωσης ή διατήρησης της υγείας τους (SPA).

1.2.13.1. Ιατρικός τουρισμός

Ο ιατρικός τουρισμός απευθύνεται σε τουρίστες – ασθενείς που κάνουν χρήση εξειδικευμένων υπηρεσιών ιατρικής παρακολούθησης και θεραπείας. Η Ελλάδα, λόγω των καλών κλιματολογικών συνθηκών και της υγιεινής διατροφής προσφέρεται για δυνατότητες ανάπτυξης του ιατρικού τουρισμού και την προσέλκυση ασθενών από το εξωτερικό κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες.

1.2.13.2. Ιαματικός και θεραπευτικός τουρισμός

Ο ιαματικός τουρισμός, ανήκει στην κατηγορία του τουρισμού ευεξίας ο οποίος απευθύνεται σε τουρίστες που επιθυμούν να εμπλουτίσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες βελτίωσης ή διατήρησης της υγείας τους. Σε αυτήν την κατηγορία, προστίθενται κι άλλες δραστηριότητες όπως το SPA, η θαλασσοθεραπεία και η υδροθεραπεία.

Από τα αρχαία χρόνια, οι άνθρωποι ανακάλυψαν τη θεραπευτική ιδιότητα των ιαματικών πηγών. Οι Αρχαίοι Έλληνες μόλις ανακάλυψαν τις ωφέλειες του νερού το λάτρεψαν σαν θρησκευτικό σύμβολο. Έτσι, λοιπόν, τα ιαματικά λουτρά αποτελούν ένα μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας.

Οι ιαματικές φυσικές πηγές είναι διάσπαρτες στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά τους έχουν χαρακτηριστεί “μεταλλικά” είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών σ’αυτά. Στην Ελλάδα, υπάρχουν πάνω από 200 ιαματικές πηγές εκ των οποίων οι 70 βρίσκονται σε λειτουργία. Οι πιο φημισμένες από αυτές είναι οι ιαματικές πηγές των Καμένων Βούρλων , της Αιδηψού και της Ικαρίας , λόγω της ραδιενεργού σύνθεσης των νερών τους. Τέλος,

στην Κρήτη λειτουργούν ήδη δύο κέντρα θαλασσοθεραπείας εφοδιασμένα με το ειδικό σήμα λειτουργίας του Ε.Ο.Τ..

Εκτός, όμως, από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές, υπάρχουν και οι θερμοπηγές, από τις οποίες δημιουργήθηκε η ιαματική υδροθεραπεία (θερμαλισμός).

Μέσω της υδροθεραπείας, μπορούν να αντιμετωπιστούν πολλές παθήσεις, όπως τα αρθρικά και οι ρευματοπάθειες, και διακρίνεται σε δύο είδη:

- Την εσωτερική, η οποία περιλαμβάνει:
 - Την ποσιθεραπεία (πόση ιαματικών νερών)
 - Την εισπνοθεραπεία (εισπνοή των αερίων ή των σταγονιδίων των μεταλλικών νερών)
 - Τις πλύσεις (στοματικές, ρινικές, γυναικολογικές)

- Την εξωτερική, η οποία περιλαμβάνει:
 - Τα λουτρά
 - Τις καταιωνίσεις (για ορισμένο χρόνο το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με ψηλή ή χαμηλή πίεση)
 - Τις υδρομαλάξεις (το σώμα δέχεται την πίεση του νερού),
 - Την υδροκινησιοθεραπεία (συνδυασμός λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό)
 - Την πηλοθεραπεία (εφαρμογή πηλού, που έχει «ωριμάσει», σε σημεία του σώματος με διάφορες παθήσεις).

Επιπλέον, στην ιδιοκτησία του Ε.Ο.Τ. υπάρχουν 14 υδροθεραπευτήρια τα οποία μέσα από θεραπευτικές αγωγές και άλλες ιαματικές πηγές που λειτουργούν από τοπικούς φορείς, εξυπηρετούν κάθε χρόνο περίπου 100.000 άτομα. Τέλος, στη Λέσβο συναντάται η θερμότερη πηγή στον κόσμο με 92,5 °C.

Λόγω των αναξιοποίητων ιαματικών πηγών στη χώρα μας, ο ιαματικός τουρισμός δεν αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς. Έτσι, λοιπόν, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι ιαματικές

φυσικές πηγές έτσι ώστε να αναπτυχθούν οι περιοχές θερμαλισμού. Για την υλοποίηση των παραπάνω θα πρέπει να τεθούν κάποια κριτήρια όπως:

- Η ιαματικότητα και οι θεραπευτικές ιδιότητες του νερού
- Η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής του ιαματικού πόρου.
- Ο βαθμός χωροταξικής ένταξής τους σε περιοχές που παρουσιάζουν ευρύτερο τουριστικό ενδιαφέρον.
- Η προσβασιμότητα στην περιοχή και η υποστήριξή της με σύγχρονη τεχνική και κοινωνική υποδομή.
- Η δυνατότητα κατασκευής ξενοδοχειακών υποδομών καθώς και εγκαταστάσεων ελεύθερου χρόνου, αναψυχής και αθλητισμού.
- Η λήψη μέτρων για τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας των ιαματικών νερών, και η εκπαίδευση επιστημονικού και μη προσωπικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1. Η έννοια του αγροτουρισμού

Ο Αγροτουρισμός είναι μία ειδική μορφή εναλλακτικού τουρισμού και πιο συγκεκριμένα υπάγεται στην κατηγορία του Τουρισμού της Υπαίθρου (Θεοδωρίδης Πάνος, 2014).

Η βασική διαφορά των κλασικών μορφών τουρισμού με αυτών του εναλλακτικού, είναι ότι οι δεύτερες, αποτελούνται από ένα σύνολο δραστηριοτήτων, το οποίο σέβεται τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και την τοπική κοινωνία. Με άλλα λόγια, ο εναλλακτικός τουρισμός δίνει πολλή μεγάλη σημασία στην παροχή ποιότητας προς τους ταξιδιώτες και όχι στην ποσότητα.

Ο αγροτουρισμός εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1960 τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική.

Στην πρώτη, οι μικρές και μεσαίες αγροκτηνοτροφικές μονάδες, μέσω της εκμετάλλευσης της τοπικής παραγωγής, της παρασκευής τοπικών προϊόντων και της προβολής των ειδικών χαρακτηριστικών ενός τόπου, συνθέτουν τον όρο του "αγροτουρισμού".

Από την άλλη, στην Αμερική μετά το κραχ, οι άνθρωποι ξεκίνησαν να ασχολούνται περισσότερο με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Μετά το 1960, κύριες δραστηριότητες των ανθρώπων ήταν η ιππασία σε φάρμες και η επίσκεψη σε ζωολογικούς κήπους. Αργότερα, δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις σε αγροτικές κατοικίες όπου φιλοξενούσαν τους επισκέπτες συμπεριλαμβανομένου και του πρωινού.

Σήμερα, η εικόνα του αγροτουρισμού- η λεγόμενη "βιομηχανία τουρισμού της φάρμας"- μοιάζει να είναι ίδια, ανεξαρτήτως χώρας και ηπείρου. Η κατοικία των αγροτών και οι λοιπές αγροτουριστικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται στον χώρο, διαμορφώνονται έτσι ώστε η μια να είναι κοντά στην άλλη ενώ οι εκτάσεις των αγροτικών δραστηριοτήτων βρίσκονται περιμετρικά του εκάστοτε χωριού (agrosimvoulos.gr, 2014).

Στην Ελλάδα, ο αγροτουρισμός ξεκίνησε να διαδίδεται από τα μέσα του 1980, όταν οι υπόλοιπες Ευρωπαϊκές και μη χώρες είχαν ήδη εισέλθει σ' αυτόν τον τομέα. Η διαφορά βέβαια είναι ότι στη χώρα μας, η ανάπτυξη του αγροτουρισμού ισούται με την εκμάθηση του τρόπου ζωής στην επαρχία και στον αγροτικό χώρο γενικότερα και όχι με την ενασχόληση των αγροτικών δραστηριοτήτων κι αυτό γιατί η ελληνική ύπαιθρος είναι δομημένη διαφορετικά απ' αυτή των υπόλοιπων χωρών. Στη χώρα μας, ο τόπος διαμονής των κατοίκων είναι διαχωρισμένος από αυτόν των γεωργικών και κτηνοτροφικών τους δραστηριοτήτων γι' αυτό και το χαρακτηριστικό του ελληνικού αγροτουρισμού είναι η κοινωνικότητα και όχι η συμμετοχή των επισκεπτών σε διάφορες αγροτικές δραστηριότητες. Μέσω, λοιπόν, αυτού του χαρακτηριστικού, οι "αγροτουρίστες" λαμβάνουν μέρος στα ήθη και τα έθιμα του κάθε τόπου, στις καθημερινές συνήθειες των ντόπιων κατοίκων και γεύονται την τοπική γαστρονομία. Επιπλέον, μπορούν να συμμετάσχουν σε άλλες "εναλλακτικές" δραστηριότητες όπως ποδηλασία, πεζοπορία, αναρρίχηση και να έρθουν σε άμεση επαφή τόσο με τη φυσική όσο και με την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. (Παπαδάκη-Κλαυδιανού, Α., & Γιασεμή, Ε. 1991).

Ο ακριβής ορισμός του αγροτουρισμού δεν έχει αποσαφηνηθεί ακόμα. Παρ' ολ' αυτά υπάρχουν διάφορες διατυπώσεις είτε από οργανισμούς είτε από άλλους φορείς του τουρισμού (Κουθούρης Χ 2017).

- Σύμφωνα με το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού: "Αγροτουρισμός είναι η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην οικονομική και την κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών χώρων και της υπαίθρου με τη στήριξη της τοπικής αγροτικής παραγωγής, της εμπορίας, της ήπιας και μικρής κλίμακας προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών και της ανάδειξης του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου κάθε περιοχής".
- Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (β. έκδοση) του Γιώργου Μπαμπινιώτη: "Αγρο(το)τουρισμός (ο) = οργανωμένη τουριστική δραστηριότητα, κατά την οποία εξασφαλίζεται στους τουρίστες η δωρεάν διαμονή σε αγρόκτημα με αντάλλαγμα τη συμμετοχή τους στις αγροτικές δραστηριότητες (πβ.λ.

οικοτουρισμός) ή που οργανώνεται με σκοπό να επισκεφθούν και να παρακολουθήσουν οι επισκέπτες έκθεση αγροτικών προϊόντων.- αγρο(το) τουριστικός, -ή, ό'.

- Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής ανάπτυξης και τροφίμων: "Αγροτουρισμός είναι ειδική μορφή Τουρισμού Υπαίθρου, η οποία συνίσταται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την αγροτική παραγωγή και το πολιτιστικό περιβάλλον των αγροτικών περιοχών, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και τοπική γαστρονομία , καθώς και την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας και εστίασης σε χώρους ενοποιημένους ή μη με αγροτικές εγκαταστάσεις"(minagric.gr, 2010).

Παρακάτω παρατίθενται 3 πίνακες, οι οποίοι αναγράφουν τι είναι και τι δεν είναι ο αγροτουρισμός για (greenbanking.gr, 2012):

- Την ύπαιθρο
- Την αγροτική οικογένεια
- Τον ταξιδιώτη

ΥΠΑΙΘΡΟΣ	
Αγροτουρισμός είναι...	Αγροτουρισμός δεν είναι...
Μια ήπια και εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία μέσω των δραστηριοτήτων της αναπτύσσει τη ζωή στην υπαίθρο.	Η μαζική και παρεμβατική ανάπτυξη με κάθε είδους τουριστικές επιχειρήσεις και καταλύματα που διαστρεβλώνουν τον χαρακτήρα της υπαίθρου.
Μια πολλή καλά οργανωμένη Ευρωπαϊκή πρόταση η οποία αποσκοπεί στη διατήρηση της παράδοσης της υπαίθρου και δίνει λύσεις στην ερήμωσή της, στην μείωση της αστυφιλίας και στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής.	Μια ευκαιριακή και προσωρινή λύση.

Μια δυνατότητα η οποία δίνεται στην Ελλάδα, ώστε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα και τις δυσκολίες της ελληνικής υπαίθρου.	Μόνο μια πρωτότυπη και ωραία ιδέα.
Η αξιοποίηση μιας περιοχής μόνο από τους αγρότες και τους κατοίκους της υπαίθρου, ώστε τα εισοδήματα να στηρίζουν την τοπική κοινότητα.	Η εκμετάλλευση του πλούτου της υπαίθρου από ανθρώπους οι οποίοι δεν ανήκουν στην τοπική κοινότητα.
Η συνέχιση των εθίμων, της λαογραφίας, της χειροτεχνίας, των παραδοσιακών τεχνών καθώς επίσης και η παραγωγή και η προώθηση των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων.	Μια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία δε λαμβάνει υπόψη της την πολιτιστική κληρονομιά μιας περιοχής.
Η προβολή της ιδιομορφίας και της ξεχωριστής ομορφιάς του κάθε τόπου.	Η εξάλειψη της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	
Αγροτουρισμός είναι...	Αγροτουρισμός δεν είναι...
Μια εναλλακτική ασχολία, η οποία βοηθάει την οικογένεια της υπαίθρου, να συμπληρώσει το ήδη υπάρχον εισόδημά της.	Μια εποχιακή ασχολία η οποία θα επιτρέψει στον αγρότη να εγκαταλείψει τη φροντίδα της γης και να ασχοληθεί αποκλειστικά με τις τουριστικές επιχειρήσεις για να αυξήσει κατακόρυφα το εισόδημά του.
Μία ευκαιρία ώστε οι νέοι και γενικά οι κάτοικοι της υπαίθρου να δραστηριοποιηθούν πάνω στην εκμετάλλευση της γης.	Η ερήμωση της υπαίθρου και η αύξηση της ανεργίας στα αστικά κέντρα.
Η υποδοχή του επισκέπτη σε ένα φιλικό	Η απρόσωπη φιλοξενία και παροχή

και οικείο περιβάλλον.	υπηρεσιών.
Η κατάλληλη προώθηση τόσο του φυσικού όσο και του πολιτιστικού περιβάλλοντος, ώστε ο επισκέπτης να μείνει ικανοποιημένος και να θελήσει να επισκεφτεί ξανά το συγκεκριμένο μέρος.	Η αδιαφορία του αγρότη ως προς την "εικόνα" που άφησε στον πελάτη.

ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ	
Αγροτουρισμός είναι...	Αγροτουρισμός δεν είναι...
Η φιλοξενία σε ένα ζεστό περιβάλλον με παραδοσιακό χαρακτήρα, όπου παρέχονται όλες οι ανέσεις.	Η απρόσωπη φιλοξενία των ενοικιαζόμενων δωματίων αλλά ούτε και η πολυτέλεια των 5 αστέρων ξενοδοχείων.
Η προσωπική επαφή του ταξιδιώτη με τις καλλιέργειες, τις αγροτικές εργασίες, τη φύση, τη χλωρίδα και την πανίδα ενός τόπου.	Η απάθεια από τον ταξιδιώτη τόσο ως προς τη φύση όσο και προς την αγροτική ζωή.
Η γνωριμία και η συμμετοχή του επισκέπτη στα ήθη και τα έθιμα μιας περιοχής.	Η αναπαράσταση των εθίμων ενός τόπου μόνο και μόνο για την αύξηση της τουριστικής επισκεψιμότητας.
<p>Η ενεργή συμμετοχή του τουρίστα σε:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αγροτικές δραστηριότητες (περισυλλογή μανιταριών, ελιάς, τρύγος). 2. Οικοτουριστικές δραστηριότητες (παρατήρηση πουλιών, χλωρίδας, επισκέψεις υγροβιότοπων). 3. Αθλήματα και δραστηριότητες περιπέτειας (ράφτινγκ, πεζοπορία, αλεξίπτωτο πλαγιάς). 	Οι παθητικές διακοπές.

4. Πολιτιστικές περιηγήσεις (επισκέψεις σε μοναστήρια, γεφύρια, μουσεία λαογραφίας, παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους).	
Η παρασκευή παραδοσιακών εδεσμάτων με τοπικά και βιολογικά προϊόντα από τον ταξιδιώτη και τους ντόπιους κατοίκους.	Η απρόσωπη παροχή ενός καλού γεύματος.

2.1.1. Οι στόχοι του αγροτουρισμού

“Ο αγροτικός τουρισμός ξεκίνησε από την Κεντρική Ευρώπη ως μια ειδική μορφή τουρισμού που έχει ως βάση το αγρόκτημα”. Πρωταρχικός του στόχος, ήταν η καλύτερευση της ζωής των αγροτών όσον αφορά στο βιοτικό τους επίπεδο. Αργότερα, με την εξέλιξη και την ανάπτυξή του, χαρακτηρίστηκε ως μια πρωτότυπη οικονομική μεσολάβηση ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής και αποτέλεσε κυρίαρχο στρατηγικό στόχο όσον αφορά στη διεθνή οικονομία (Καράμπελας Θ, 2018).

Με τον αγροτουρισμό, μπορεί να επιτευχθεί (agrotourismos.gr, 2013):

- ✓ η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η οποία σηματοδοτεί τη μέθοδο με την οποία οι αρμόδιοι κατασκευάζουν τα κτίρια της κάθε χώρας καθώς επίσης και τη σημασία της.
- ✓ η ανακαίνιση παραδοσιακών σπιτιών και αρχοντικών, έτσι ώστε η κάθε περιοχή να μη χάνει το χαρακτήρα της.
- ✓ η προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς είναι πολύ σημαντικό να αναβιώνονται και να διαδίδονται τα ήθη και τα έθιμα μιας χώρας.
- ✓ η μοναδικότητα της κάθε περιοχής, αφού η φύση έχει μεριμνήσει για τον περιβαλλοντικό πλούτο της.
- ✓ η επικοινωνία των κοινωνιών με διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις.

- ✓ η βελτίωση των συνθηκών εργασίας των ανθρώπων εκσυγχρονίζοντας τις εγκαταστάσεις τους
- ✓ η προώθηση και η πώληση των τοπικών προϊόντων είτε μέσα απο αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς είτε μεμονωμένα
- ✓ η προστασία της φυσικής κληρονομιάς καθώς χάριν σ'αυτή πραγματοποιούνται πολλές δραστηριότητες όπως π.χ. πεζοπορία, αναρρίχηση αλλά εμφανίζονται και κάποια σπάνια είδη χλωρίδας τα οποία είναι πολυ σημαντικό να διαφυλαχθούν.

Από την άλλη πλευρά, στην Ελλάδα, 'ο αγροτουρισμός βασίζεται στη διαπροσωπική και φιλόξενη σχέση ανάμεσα στον κάτοικο της υπαίθρου και στον επισκέπτη'. Επιπλέον, στη χώρα μας, η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, είναι μια ασχολία η οποία έχει ως στόχο τη συμπλήρωση του αγροτικού εισοδήματος (Παπασταύρου Μ, 2017).

Στόχος του είναι:

- ✓ Να σταματήσουν να ερημώνουν τα χωριά και να παραμείνουν οι νέοι στον τόπο τους έτσι ώστε να δοθεί μία λύση και στην ανεργία.
- ✓ Να γνωρίσει ο ταξιδιώτης τον αγροτικό χώρο αλλά και τις δραστηριότητες που διεξάγονται μέσα σ'αυτόν.
- ✓ Να έρθει σε επαφή με τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των αγροτών.
- ✓ Να μάθει την ιστορία του τόπου - που έχει επισκεφτεί - καθώς επίσης και τα πολιτιστικά του στοιχεία.
- ✓ 'Να κινητοποιηθούν οι παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις της περιφέρειας, συμβάλλοντας στην αειφόρο οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου' (Hassan : 2000).

2.1.2. Οι μορφές του αγροτουρισμού

Η Ελλάδα διαθέτει πολλή μεγάλη ποικιλία τόσο σε φυσικό όσο και σε πολιτιστικό επίπεδο. Είναι διαμορφωμένη έτσι, ώστε τα εκάστοτε τοπία να παρουσιάζουν μια μοναδική ομορφιά ενώ μέσα από τις αλλαγές των κλιματολογικών συνθηκών ευνοούνται ποικίλες μορφές αγροτουρισμού. Ο αμιγής αγροτουρισμός και ο σύνθετος – οι δύο κατηγορίες αγροτουρισμού που εμφανίζονται στην Ελλάδα- παρουσιάζονται ως επί το

πλείστον σε αγροτικές περιοχές και πιο συγκεκριμένα είτε σε καταλύματα όπου τα δωμάτια βρίσκονται μέσα σ'αυτά ή ανήκουν στην προέκτασή τους είτε σε ξενώνες όπου τα δωμάτια είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους.

2.1.2.1. Αμιγής αγροτουρισμός

Ο αμιγής είναι η πρώτη κατηγορία του αγροτουρισμού που απευθύνεται σε ταξιδιώτες οι οποίοι εκτός από την ξεκούρασή τους στις διακοπές τους, αναζητούν την περιπέτεια και τη γνώση. Πιο συγκεκριμένα, οι επισκέπτες μπορούν να ασχοληθούν είτε με αγροτικές εργασίες του αγροκτήματος (θερισμός, τρύγος, οπωροκηπευτική, μάζεμα ελιάς ή φρούτων) είτε με άλλες δραστηριότητες που αφορούν – άμεσα ή έμμεσα- στα ζώα τα οποία βρίσκονται σ'αυτό (άρμεγμα, τυροκομία, μελισσοκομία). Επιπλέον, οι ταξιδιώτες μπορούν να αφιερώσουν το χρόνο τους σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, τις οποίες προσφέρει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής όπως για παράδειγμα το κολύμπι, το ψάρεμα, την πεζοπορία, την ορειβασία και την ιππασία.

Ο αμιγής αγροτουρισμός εμπεριέχει κάποιες κατηγορίες καταλυμάτων και αγροκτημάτων τα οποία μπορούν να παρέχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία τους.

Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται οι παρακάτω κατηγορίες (Agrotourism.gr, 2017):

- **Αγροκτήματα διακοπών ή διακοπές σε αγροικίες:** Είναι γνωστά σε διεθνές επίπεδο. Προσφέρουν διαμονή σε ξενώνες ή δωμάτια ενώ οι ένοικοί του ασχολούνται με τις αγροτικές εργασίες.
- **Αγροτουριστικά χωριά ή ορεινά χωριά:** Πρόκειται για οικισμούς οι οποίοι ως επί το πλείστον βρίσκονται σε βουνό. Παρέχουν φιλοξενία είτε σε δωμάτια σπιτιών είτε σε ξενώνες και οι αγροτουρίστες συμμετέχουν τόσο σε αγροτικές εργασίες όσο και σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες όπως πεζοπορία, ιππασία, ορειβασία.
- **Ψαροχώρια ή αγροτουρισμός σε νησιωτικές/παραλιακές περιοχές:** Αξιοποιούνται συνήθως το καλοκαίρι καθώς οι ενδιαφερόμενοι αποζητούν τον ήλιο, τη θάλασσα, τις συζητήσεις με τους ντόπιους κατοίκους και τα πανηγύρια. Επιπλέον, παρέχονται απλά καταλύματα.

- **Παραδοσιακοί οικισμοί ή αγροτουρισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς:** Προσελκύουν τους τουρίστες καθώς η αρχιτεκτονική τους όψη είναι μοναδική ενώ η παράδοση και τα έθιμα μιας κοινωνίας λειτουργούν ως πόλοι έλξης για αυτούς που αγαπούν τον πολιτιστικό στοιχείο μιας περιοχής.
- **Αγροτουρισμός σε χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλλους:** Ξεχωρίζουν για τη φυσική ομορφιά τους, σε όποια τοποθεσία κι αν βρίσκονται (ορεινά ή πεδινά). Οι φυσιολάτρεις μπορούν να απολαύσουν δραστηριότητες όπως πεζοπορία και αναρρίχηση.
- **Αγροτουρισμός κοντά σε προστατευόμενες περιοχές:** Με τον παραπάνω όρο εννοούνται οι εθνικοί δρυμοί και οι υδροβιότοποι μέσα από τους οποίους αξιοποιείται η δραστηριότητα της παρατήρησης των πουλιών. Επιπλέον, οι επισκέπτες ενημερώνονται και για τα οικολογικά ζητήματα.
- **Αγροτουρισμός σε καταλύματα συνεταιριστικής μορφής:** Στα χωριά της επαρχίας, δημιουργούνται συνήθως γυναικείοι συνεταιρισμοί όπου παρασκευάζονται προϊόντα τοπικής παραγωγής τα οποία είτε προσφέρονται στους τουρίστες είτε πωλούνται στην αγορά. Τέλος, τα μέλη αυτών των συνεταιρισμών είναι σε θέση να παρέχουν φιλοξενία σε οποιονδήποτε τη χρειαστεί.

2.1.2.2. Σύνθετος αγροτουρισμός

Ο σύνθετος είναι η δεύτερη κατηγορία του αγροτουρισμού, ο οποίος συμπεριλαμβάνει έμμεσα τις δραστηριότητες του αμιγή, ενώ ο κύριος στόχος του είναι η εξυπηρέτηση των προσωπικών αναγκών των τουριστών όσον αφορά στον αγροτουρισμό. Η δεύτερη, λοιπόν, κατηγορία απευθύνεται σε τουρίστες οι οποίοι εξειδικεύονται στον αγροτουρισμό της εκάστοτε περιοχής και πιο συγκεκριμένα στον τουρισμό υγείας, στον αθλητικό, θρησκευτικό, πολιτισμικό και γαστρονομικό τουρισμό.

Ο σύνθετος αγροτουρισμός περιλαμβάνει κάποιες κατηγορίες καταλυμάτων και αγροκτημάτων τα οποία βρίσκονται στην ίδια ή σε κοντινή απόσταση με τις μονάδες δραστηριοτήτων και τηρούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ομαλή λειτουργία τους.

Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται οι παρακάτω κατηγορίες:

- **Αγροτουρισμός σε περιοχές με ιαματικές πηγές ή λουτροπόλεις:** Πολλές περιοχές στην Ελλάδα, διαθέτουν ειδικά υδροθεραπευτήρια ή λίμνες όπου οι τουρίστες είναι σε θέση μέσα από μια σειρά θεραπειών να απαλλαγτούν από πόνους και άλλα προβλήματα ή ακόμα και να χαλαρώσουν τόσο ψυχικά όσο και σωματικά.
- **Αγροτουρισμός σε περιοχές με χιονοδρομικά κέντρα και αθλητικές εγκαταστάσεις:** Συνήθως τα ορεινά χωριά στα οποία λειτουργούν οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα ή διάφορες αθλητικές εγκαταστάσεις, αποτελούν πόλο έλξης για τους ενδιαφερόμενους τουρίστες οι οποίοι μπορούν να συνδυάσουν την ξεκούραση με την άθληση.
- **Αγροτουρισμός σε κατασκηνωτικούς χώρους (camping):** Στους συγκεκριμένους χώρους οι τουρίστες συνήθως ξεκουράζονται, ενώ σε μικρή απόσταση, βρίσκονται οι αγροτικοί οικισμοί, όπου ο κάθε ενδιαφερόμενος είναι σε θέση να ασχοληθεί είτε με τα κοινωνικά είτε με τα πολιτιστικά είτε με τα οικονομικά τους θέματα και να διευρύνει τους ορίζοντές του. Επιπλέον, αναπτύσσεται και αγροτουρισμός για παιδιά μικρής ηλικίας, ο οποίος πραγματοποιείται σε παιδικές κατασκηνώσεις με άρτια εξοπλισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις, παροχή διαμονής και προσφορά μορφωτικού και ψυχαγωγικού προγράμματος.
- **Αγροτουρισμός σε περιοχές με γαστρονομικό ενδιαφέρον:** Σκοπός αυτής της επίσκεψης είναι η γνωριμία του επισκέπτη με τα τοπικά προϊόντα της περιοχής. Σ'αυτή την κατηγορία αγροτουρισμού συμπεριλαμβάνονται σεμινάρια μαγειρικής παρασκευής ποτών ή γλυκών του κουταλιού, επισκέψεις σε οινοποιεία, ελαιολιβεύματα ή σε άλλες εγκαταστάσεις προϊόντων για τα οποία φημίζεται μια περιοχή. Επιπλέον, προσφέρεται διαμονή μέσα στα αγροκτήματα.

2.1.3.Οφέλη και μειονεκτήματα του αγροτουρισμού

2.1.3.1. Οφέλη του αγροτουρισμού

Ο αγροτουρισμός αν και δεν έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό στην Ελλάδα, παρουσιάζει σημαντικά οφέλη σε μια χώρα τα οποία ευνοούν την οικονομία,την κοινωνία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον της. Επιπλέον, μπορεί να αναπτύξει μια περιοχή, "ενεργοποιώντας τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης στη λήψη αποφάσεων για μια αειφορική τουριστική ανάπτυξη" (Μοίρα, Π. 2004)..

Πιο συγκεκριμένα:

1. Κοινωνική συμβολή: Ο αγροτουρισμός, εκτός από τις αγροτικές δραστηριότητες συμπεριλαμβάνει κι άλλες-κυρίως ψυχαγωγικές- οι οποίες αναζωογονούν τον άνθρωπο. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο παραμένει ο αγροτικός πληθυσμός στην ύπαιθρο ενώ ταυτόχρονα οι κάτοικοι των αστικών κέντρων επιστρέφουν στην επαρχία για να ζήσουν μια ποιοτική ζωή αλλά και να έρθουν ξανά σε επαφή με τη φύση. Επιπλέον, μέσα από τα αγροτουριστικά καταλύματα ο άνθρωπος δημιουργεί αληθινές ανθρώπινες σχέσεις με άλλους ομοίους του, γνωρίζοντας νέους πολιτισμούς και ιδιοσυγκρασίες βοηθώντας τον να εξελιχθεί πνευματικά.

2. Οικονομική συμβολή. Η οικονομική προσέγγιση πάντα αποτελούσε το βασικό κίνητρο του ανθρώπου για να δημιουργηθεί ή να αναδυχθεί οτιδήποτε. Στην περίπτωση του τουρισμού, ο οικονομικός τομέας, όντως, παίζει πολύ σημαντικό ρόλο καθώς δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και με αυτόν τον τρόπο αξιοποιείται το εργατικό δυναμικό της εκάστοτε περιφέρειας. Επιπλέον, η ίδρυση των γυναικείων συνεταιρισμών αποφέρει αρκετά έσοδα τόσο από την προώθηση των παραδοσιακών προϊόντων στην τοπική αγορά όσο και από τις παροχές ποιοτικών υπηρεσιών όσον αφορά στη διαμονή και στην εστίαση. Ακόμη, μέσω του αγροτουρισμού, μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος, με άμεσο και έμμεσο τρόπο, είτε ως πρόσθετος πόρος στο εισόδημα των αγροτών που ασχολούνται συμπληρωματικά με αυτόν τον τομέα, είτε ως γενικότερη εισροή χρήματος στην περιοχή. Ακόμη, με τις κατάλληλες κινήσεις και δράσεις τόσο από τους πολίτες όσο και από τους αρμόδιους της κάθε περιφέρειας, υπάρχει η δυνατότητα προώθησης των τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές, τα οποία θα φέρουν την υπογραφή της ποιότητας και της επωνυμίας. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο, τα εθνικά τουριστικά προϊόντα αναδεικνύονται στις χώρες του εξωτερικού, με θετικά αποτελέσματα ενισχύοντας τις τοπικές αγροτικές παραγωγές και δίνοντας κίνητρο στους κατοίκους να συνεχίσουν τις αγροτικές δραστηριότητες με σεβασμό και επιμονή ως προς το φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον.

3. Περιβαλλοντική συμβολή. Ο αγροτουρισμός συμβάλει στην ισορροπία του οικοσυστήματος και της φέρουσας ικανότητας των εκάστοτε περιοχών. Επιπλέον, μέσα από αειφόρα πρότυπα ανάπτυξης προστατεύει και προβάλλει τόσο το φυσικό όσο και το

πολιτιστικό περιβάλλον. Ο πρώτος παράγοντας ο οποίος βοηθάει στη δημιουργία και στη σωστή λειτουργία του αγροτουρισμού, είναι το ήπιο κλίμα το οποίο αναπτύσσει ομαλά τα φυτά ενώ παράλληλα διευκολύνει τις δραστηριότητες έτσι ώστε να πραγματοποιούνται πιο εύκολα. Δεύτερος παράγοντας, είναι η γεωγραφική θέση μιας χώρας. Η Ελλάδα, είναι κομβικό σημείο καθώς ενώνει 3 Ηπείρους και 5 θάλασσες ενώ η ιστορία της είναι πάρα πολλή σημαντική και αξιόλογη. Έτσι, λοιπόν, οι ταξιδιώτες ενδιαφέρονται να επισκεπτούν κι άλλες περιοχές της χώρας, μαθαίνοντας τα πολιτιστικά και ιστορικά της χαρακτηριστικά. Τρίτος παράγοντας είναι η γονιμότητα του εδάφους για σπορά διάφορων καλλιεργειών καθώς επίσης και η ποικιλία των φυσικών πόρων έτσι ώστε οι αγροτικές και μη δραστηριότητες να παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον προς τον επισκέπτη.

4. Πολιτισμική συμβολή. Ο αγροτουρισμός, εστιάζει στην αφύπνιση του τουρίστα σε θέματα που απασχολούν την κοινωνία, το περιβάλλον, την οικονομία και τον πολιτισμό και όχι τον μαζικό τουρισμό. Προβάλλει την πολύτιμη σημασία που έχει η διατήρηση και η συνέχιση της παράδοσης, της ποιότητας αλλά και της γαστρονομίας στην ελληνική ύπαιθρο. Επίσης, ο αγροτουρισμός, συμπεριλαμβάνει και τον πολιτιστικό τουρισμό καθώς διοργανώνονται θεατρικές παραστάσεις και πολιτιστικές εκδηλώσεις ή ακόμη και επισκέψεις σε λαογραφικά μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους. Με αυτές τις δραστηριότητες, οι επισκέπτες ενημερώνονται για τα έθιμα του κάθε τόπου καθώς και για τη σημασία τους ενώ πολλές φορές συμμετέχουν σ'αυτά διαδίδοντας τα παγκοσμίως (Εξαρχος Γ, Καραγιάννης Σ, 2004).

2.1.3.2. Μειονεκτήματα του αγροτουρισμού

Εκτός από τα οφέλη του αγροτουρισμού, εμφανίζονται και κάποια αρνητικά στοιχεία τα οποία είτε εμποδίζουν τη σωστή ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού είτε εμποδίζουν κατά ένα μεγάλο ποσοστό τη διάδοσή του τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά.

Ξεκινώντας από το ρόλο του δημόσιου φορέα, μπορεί να αναφερθεί ότι οι υποδομές του οδικού δικτύου είναι πολλή χαμηλής ποιότητας με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλά δυστυχήματα κάθε χρόνο. Επιπλέον, τα δρομολόγια των αερομεταφορών αλλά και των ακτοπλοϊκών γραμμών δεν ανταποκρίνονται στη συχνότητα που θα έπρεπε, έτσι ώστε η ταλαιπωρία των ταξιδιωτών να μειωθεί. Άλλο ένα μείζον πρόβλημα το οποίο

δημιουργείται – κυρίως- στα νησιωτικά συμπλέγματα είναι αυτό των απορριμμάτων και της ύδρευσης αφού οι αρμόδιοι της κάθε περιφέρειας δεν παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε να είναι προετοιμασμένοι σε καταστάσεις “εκτάκτου ανάγκης”. Τέλος, δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη δόμηση σε πολλές περιοχές της χώρας μας, με αποτέλεσμα να δημιουργείται δυσαναλογία τόσο στο σχεδιασμό των τουριστικών καταλυμάτων όσο και στον αριθμό τους, καταστρέφοντας έτσι τη φέρουσα ικανότητά τους.

Συνεχίζοντας με το ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα, ο οποίος παίζει πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, μπορεί να ειπωθεί ότι οι διευθυντές των τουριστικών καταλυμάτων προσλαμβάνουν – κυρίως- άτομα τα οποία δεν έχουν εκπαιδευτεί πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο ενώ παράλληλα δεν είναι εφοδιασμένα με τις απαραίτητες γνώσεις έτσι ώστε να ανταπεξέλθουν σωστά στις απαιτήσεις του εκάστοτε τομέα. Τέλος, η έλλειψη αυτοπεποίθησης αλλά και γνώσης δεν παροτρύνουν τους επιχειρηματίες να “διαφημίσουν” το προϊόν τους στις διεθνείς αγορές έτσι ώστε να αναπτυχθούν και να ωφεληθούν τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά.

2.2. Φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα

Στο παρελθόν

2.2.1. Αγροτουριστική Α.Ε.

Η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. ιδρύθηκε το 2001 ως εταιρεία δημόσιου σφέροντος και είχε σαν στόχο την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Κύριος μέτοχός της ήταν η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) ενώ εποπτευόταν από το υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, την ΑΤΕbank και την Τεχνική Ολυμπιακή (Agrotourism.gr 2017b).

Πρωταρχικός στόχος της Εταιρείας ήταν να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αναφοράς και να ανταποκριθεί στις απαιτούμενες ανάγκες οι οποίες θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη και την προώθηση του αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι της Εταιρείας ήταν:

- Να γνωστοποιήσει τη σημασία του αγροτουρισμού και να προσελκύσει μελλοντικούς επενδυτές αλλά και δυνητικούς επισκέπτες προσφέροντάς τους την κατάλληλη παροχή υπηρεσιών και συμβουλών.
- Να αναδείξει τον αγροτουρισμό ως ένα ποιοτικό τουριστικό προϊόν με υψηλές απαιτήσεις στην παροχή υπηρεσιών.
- Να ενισχύσει την οικονομία και κυρίως τον πολιτισμό της ελληνικής υπαίθρου μέσα από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

Έτσι, λοιπόν, για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων η Εταιρεία σχεδίασε ένα Πρόγραμμα Δράσης.

Παρ' ολ' αυτά, το 2008, σε ανακοίνωση που εξέδωσε το υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης αναφέρει τα εξής:

''Στα πλαίσια αναδιάρθρωσης του κύριου, μέχρι σήμερα, φορέα υλοποίησης δράσεων αγροτουρισμού, συνήλθε χθες η Γενική Συνέλευση των μετόχων της ''Αγροτουριστική Α.Ε.'' και απεφάσισε ομόφωνα την ''εκκαθάριση εν λειτουργία'' της εταιρείας, η οποία αντιμετώπιζε σημαντικά προβλήματα με το καθεστώς υπό το οποίο είχε ιδρυθεί.''

Στο Παρόν

2.2.2. Η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ Α.Ε.)

Η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου Α.Ε. ιδρύθηκε το 1998, με την επωνυμία ''Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίηση Περιουσίας ΕΟΤ'' σύμφωνα με το Νόμο 2636/1998. Το 2000, μετονομάστηκε σε ''Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Ανώνυμη Εταιρεία'' σύμφωνα με το Νόμο 2837/2000 για να μετονομαστεί ξανά 4 χρόνια αργότερα, σε ''Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) Ανώνυμη Εταιρεία'' σύμφωνα με το Νόμο 3270/2004 (etasa.gr, 2018). Το 2011 απορρόφησε την ''ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.'' και μετονομάστηκε, σε ''ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.'', σύμφωνα με το άρθρο 47 του Ν. 3943/31.03.2011 ενώ τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους συγχωνεύτηκε απορροφώντας την ''ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (ΚΕΔ) Α.Ε.'', σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4002/2011 σε συνδυασμό με την υπ' αρ. Δ6Α 1162069 ΕΞ 2011

ΚΥΑ (ΦΕΚ 2779/Β/ 2.12.2011), λαμβάνοντας πλέον την επωνυμία "ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (ΕΤΑΔ) Α.Ε.". Τέλος, το 2015, απορρόφησε την εταιρεία με την επωνυμία "ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ ΑΕ" σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 24 Ν. 4321/2015 (ΦΕΚ 626/Β/ 16-04-2015).

Η Ε.Τ.Α.Δ. ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο και εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομικών. Σκοπός της είναι να διαχειριστεί, να αναπτύξει, να εκμεταλλευτεί και να αξιοποιήσει την ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου. Επιπλέον, είναι σε θέση να διαχειρίζεται έναν πολύ μεγάλο αριθμό ακινήτων. Πιο συγκεκριμένα, έχει στην κατοχή της: 210 τουριστικά ακίνητα σε όλη την Ελλάδα, όπως για παράδειγμα τα πρώην Ξενοδοχεία Ξενία, Μαρίνες, Κάμπινγκ, Γκολφ, Χιονοδρομικά Κέντρα, Μουσεία, Σπήλαια, Τουριστικά Περίπτερα, Ιαματικές Πηγές αλλά και σημαντικού μεγέθους αγροτικές εκτάσεις προς τουριστική αξιοποίηση, 8 Ολυμπιακά Ακίνητα, 70.000 περίπου τίτλους ακινήτων της ιδιωτικής περιουσίας του ελληνικού Δημοσίου καθώς και 1.052 ακίνητα που έχουν μεταβιβαστεί στο ΤΑΙΠΕΔ.

Επιπροσθέτως, στην αρμοδιότητα της Ε.Τ.Α.Δ. είναι:

- Να αξιοποιεί σωστά τη Δημόσια Περιουσία.
- Να διαχειρίζεται συμβάσεις μίσθωσης και παραχώρησης ακινήτων.
- Να λειτουργεί τουριστικές μονάδες ως υποκαταστήματα (μαρίνες, ακτές, ιαματικές πηγές).
- Να βελτιώσει τα ακίνητα, μέσα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- Να μισθώνει δημόσιες εγκαταστάσεις και εξωτερικούς χώρους σε όλη την Ελλάδα για τη διεξαγωγή διαφόρων ειδών εκδηλώσεων (εκθέσεων, συναυλιών, συνεδρίων, ημερίδων, δεξιώσεων κ.λπ.)
- Να συμμετέχει σε εταιρικά σχήματα ανάπτυξης, αξιοποίησης και εκμετάλλευσης της τουριστικής περιουσίας.

2.2.3. Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού

Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού είναι ένα σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2003 και το ανθρώπινο δυναμικό του απαρτίζεται από

επιχειρηματίες, εκδότες, δημοσιογράφους, καθηγητές πανεπιστημίου, επιστήμονες και άλλα άτομα τα οποία είναι διακεκριμένα στον τομέα τους.

2.2.3.1. Οι στόχοι ΕΛΛ.Κ.Α.

Πρωταρχικός στόχος της δημιουργίας του, ήταν η υποστήριξη, η προώθηση αλλά και η υλοποίηση της ιδέας του αγροτουρισμού στην Ελλάδα. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα έπρεπε να συνεργαστούν οι άμεσα ενδιαφερόμενοι πολίτες αλλά και οι αρμόδιοι πολιτικοί οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για την προστασία και τη σωστή διαχείριση του περιβάλλοντος. Σημαντική αποτέλεσε και η σύμπραξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς αλλά και με διεθνείς αγροτουριστικές οργανώσεις, η οποία βοήθησε στην ανάπτυξη και τη βελτίωση του πολιτισμικού και κοινωνικού περιβάλλοντος αλλά και στην προώθηση των παραδοσιακών προϊόντων.

2.2.3.2. Ο ρόλος του ΕΛΛ.Κ.Α.

Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού, προσδοκεί να γίνει ο μοχλός ανάπτυξης του αγροτουρισμού. Οι υπεύθυνοι του Κέντρου θεωρούν ότι ο αγροτουρισμός αφορά τους κατοίκους της υπαίθρου, οπότε η εκμετάλλευσή της θα πρέπει να πραγματοποιείται από αυτούς ώστε να τους επιστρέφονται όλα τα οφέλη. Για να παρέχει περαιτέρω βοήθεια, το Κέντρο στην Ελλάδα:

- συνεργάζεται με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης
- προωθεί και προβάλλει τις μονάδες και τις δραστηριότητες του αγροτουρισμού οργανώνοντας ένα σχετικό θεματικό δίκτυο.
- Διοργανώνει ημερίδες και σεμινάρια γύρω από τον τομέα του αγροτουρισμού τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη.
- Προβάλλει τον ελληνικό αγροτουρισμό μέσω διάφορων διαδικτυακών ιστότοπων.
- Συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους Κυβερνητικούς φορείς Ευρωπαϊκών Κρατών οι οποίοι έχουν σχέση με τον αγροτουρισμό.
- Διοργανώνει διάφορες γιορτές αγροτουρισμού σε πολλές περιοχές της χώρας οι οποίες έχουν σαν στόχο την καθιέρωσή τους με τοπικό χαρακτήρα.

2.2.4. Η Αγροξενία

Η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία "Αγροξενία" συστάθηκε από επιχειρηματίες οι οποίοι ασχολούνται με τον αγροτουρισμό. Η έδρα της, βρίσκεται στο Κρυονέρι Κορινθίας και είναι καταχωρημένη στο Πρωτοδικείο Κορίνθου. Στην εταιρεία μπορούν να ενταχθούν ως μέλη είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα τα οποία ασχλούνται άμεσα με τον αγροτικό τουρισμό (agroxenia.net, 2017).

2.2.4.1. Οι στόχοι της εταιρείας

Οι στόχοι της εταιρείας εστιάζουν στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, στην κοινωνία κυρίως της υπαίθρου, στην εκπαίδευση όσων ενδιαφέρονται για τον αγροτικό τομέα, στη διατήρηση του περιβάλλοντος, στις διεθνείς σχέσεις και συνεργασίες μεταξύ των επαγγελματιών και στην έρευνα πάνω στον τομέα του αγροτουρισμού ώστε να υπάρξει εξέλιξη.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται:

- στη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τον αγροτουρισμό.
- στην ποιοτική βελτίωση των υποδομών των επιχειρήσεων.
- στην προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας και στη σωστή επεξεργασία των προϊόντων.
- Στη δημιουργία περιβαλλοντολογικής συνείδησης όσον αφορά στην ορθή διαχείριση των υδάτινων πόρων και των αποβλήτων.
- στη συνεργασία μεταξύ των επιχειρηματιών αγροτουρισμού και στην υποστήριξη παραγωγής και μεταφοράς τεχνογνωσίας και πληροφοριών της αγοράς.
- στη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων, ημερίδων και εκθέσεων όσον αφορά στον αγροτουρισμό με αναγνωρισμένους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- στη σύσταση και πιστοποίηση επιχειρήσεων αγροτουρισμού.
- Στη δημιουργία ενός μοντέλου ανάπτυξης με στόχο την αειφορία και την βιωσιμότητα του αγροτικού τουρισμού.
- Στη συμμετοχή σε χρηματοδοτούμενες ενέργειες τοπικών περιφερειακών, Εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Πρωτοβουλιών με στόχο την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

- στην έκδοση βιβλίων, περιοδικών, εντύπων, διαδικτυακών ιστοχώρων, ηλεκτρονικών εφημερίδων, πρακτικών, συναντήσεων και διαλέξεων.

Τέλος, η Αγροξενία θεωρεί σημαντική την οργάνωση και την προώθηση του ελληνικού αγροτουρισμού στο εξωτερικό για την προσέλκυση επισκεπτών. Έτσι, λοιπόν, σε συνεργασία με την αρμόδια ομάδα ανθρώπων, σχεδιάζει ένα τουριστικό πρακτορείο τόσο φυσικό όσο και ηλεκτρονικό το οποίο θα προβάλλει το «δίκτυο» των αγροτουριστικών καταλυμάτων της χώρας. Αυτό θα βοηθήσει στην απεικόνιση του συνολικού αριθμού των αγροτουριστικών καταλυμάτων και στην προώθησή τους σύμφωνα με τα πρότυπα των άλλων ευρωπαϊκών ενώσεων αγροτουρισμού.

2.3. Διαφορές Μαζικού τουρισμού – Αγροτουρισμού

2.3.1 Μαζικός τουρισμός

Ο μαζικός τουρισμός δημιουργήθηκε λόγω της αύξησης των εισοδημάτων μετά την Βιομηχανική Επανάσταση. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Νότια Ευρώπη, την Καραϊβική και τη Βόρεια Αμερική τις δεκαετίες του 1960 και 1970 με αποτέλεσμα την ανάπτυξη τόσο των ίδιων όσο και πολλών ακόμα χωρών του κόσμου. Σύμφωνα με την εθνική στατιστική υπηρεσία, τη δεκαετία του 1970 χαρακτηρίστηκε ως “ποιοτικός τουρισμός” πραγματοποιώντας 5,5 εκατομμύρια αφίξεις τουριστών. Αντιθέτως, τη δεκαετία του 1980 παρουσιάστηκε ως “μαζικός τουρισμός” πετυχαίνοντας 8,2 εκατομμύρια αφίξεις, εμφανίζοντας 2 διαφορετικά χαρακτηριστικά:

α) τη μείωση του αριθμού ημερών διαμονής στη χώρα μας

β) την αύξηση των μη νομίμων προς ενοικίαση δωματίων (Πίου, 1993).

Υπάρχουν αρκετά στοιχεία τα οποία συνθέτουν τον μαζικό τουρισμό. Τα πρωταρχικά είναι τα 4s, sun, sea, sand, sex τα οποία ελκύουν τους τουρίστες, το αλκοόλ, ο αυξημένος αριθμός επισκεπτών, οι επανειλημμένες επισκέψεις τους σε μια συγκεκριμένη περιοχή και η χρονική περίοδος της διαμονής τους.

Στις μέρες μας, βέβαια, ο μαζικός τουρισμός δεν αποτελεί κυρίαρχο ρόλο στο τουριστικό περιβάλλον καθώς οι συνέπειές του είναι αρνητικές τόσο σε φυσικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στο φυσικό περιβάλλον, ο μαζικός τουρισμός λόγω της "ανώμαλης" ανάπτυξης του επιφέρει πολλαπλές δυσκολίες στο φυσικό περιβάλλον, δημιουργώντας ζημιές στη φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής. Επιπλέον, δεν εκμεταλλεύεται τους φυσικούς πόρους ενώ συνάμα αδιαφορεί για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών. Όσον αφορά στο κοινωνικό περιβάλλον, ο μαζικός τουρισμός αντιμετωπίζει τον τουρίστα ως "πελάτη" συνήθως σε μία απρόσωπη ξενοδοχειακή μονάδα με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση και την ξεκούρασή του, προσφέροντάς του συνήθως ένα φτηνό "πακέτο" διακοπών all inclusive. Τέλος, αναφερόμενη στο οικονομικό επίπεδο, ο μαζικός τουρισμός δεν διαθέτει τα χρήματά του σε εναλλακτικές δραστηριότητες διαφόρων περιοχών παρά μόνο σε συγκεκριμένα μαγαζιά νυχτερινής διασκέδασης και γαστρονομίας.

2.3.2. Αγροτουρισμός

Η δημιουργία των ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού "γεννήθηκε" μέσα από τις προαναφερόμενες επιδράσεις του μαζικού τουρισμού και τη θέληση των πολιτών να προστατέψουν τη φυσική ομορφιά του περιβάλλοντος και να αναδείξουν την πολιτιστική κληρονομιά πολλών περιοχών (Δημητρακόπουλος T, 2012).

Σε αντίθεση, λοιπόν, με το μαζικό τουρισμό, ο αγροτουρισμός, όσον αφορά στο φυσικό περιβάλλον, σέβεται απόλυτα τη φέρουσα ικανότητα μιας περιοχής, αναδουκνεί τα φυσικά της χαρακτηριστικά και εκμεταλλεύεται τους φυσικούς της πόρους ώστε να δημιουργήσει ένα προϊόν το οποίο θα πουληθεί τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά. Όσον αφορά στο κοινωνικό περιβάλλον, οι αρμόδιοι του εκάστοτε αγροτουριστικού καταλύματος έρχονται σε επαφή με τους τουρίστες μαθαίνοντας την κουλτούρα και τις συνήθειές τους ενώ ταυτόχρονα προσπαθούν να "χτίσουν" ένα "ζεστό" περιβάλλον ώστε όλοι να αισθάνονται ασφαλείς και οικεία. Τέλος, αναφερόμενη στο οικονομικό επίπεδο, ο αγροτουρίστας είναι σε θέση να δαπανήσει ένα ποσό χρημάτων το οποίο θα του προσφέρει επιμόρφωση μέσα από τη διεξαγωγή σεμιναρίων, εμπειρίες μέσα από διάφορες δραστηριότητες και γεύσεις μέσα από την

αγορά παραδοσιακών προϊόντων. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο, τα χρήματα μοιράζονται ισορροπημένα σε όλη την τοπική κοινωνία.

2.4. Τα συμβαλλόμενα πρόσωπα στον αγροτουρισμό

Τα πρόσωπα τα οποία “πρωταγωνιστούν” στον αγροτουρισμό, είναι οι επιχειρηματίες στους οποίους ανήκουν είτε τα αγροτουριστικά καταλύματα είτε τα τοπικά παραδοσιακά μαγαζιά και οι αγροτουρίστες δηλαδή οι ταξιδιώτες οι οποίοι επισκέπτονται ένα τουριστικό μέρος με σκοπό να γνωρίσουν νέες κουλτούρες και να έρθουν σε επαφή με αγροτικές –κυρίως-δραστηριότητες.

2.4.1. Οι επιχειρηματίες

Οι επιχειρηματίες των αγροτουριστικών καταλυμάτων είναι είτε αγρότες οι οποίοι γνωρίζουν καλά τις δραστηριότητες του αγροτικού χώρου είτε απλοί επιχειρηματίες οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε άλλους τομείς και επιθυμούν τη δημιουργία μιας αγροτουριστικής μονάδας. Όποιος κι αν είναι ο τομέας τους, θα πρέπει όλοι οι ενδιαφερόμενοι να εκπαιδεύονται έτσι ώστε να γνωρίζουν σωστά τα βήματα που θα πρέπει να ακολουθήσουν για την ίδρυση μιας υγιούς, βιώσιμης και ολοκληρωμένης αγροτουριστικής επιχείρησης. Επιπλέον, θα πρέπει να κυριαρχείται ο σεβασμός, όχι μόνο ως προς το φυσικό περιβάλλον, την αρχιτεκτονική δόμηση κάθε περιοχής και την κοινωνία αλλά και ως προς τους αγροτουρίστες. Οι επιχειρηματίες είναι καλό να τους αντιμετωπίζουν ως “φιλοξενούμενους” και όχι ως “πελάτες” καθώς με αυτόν τον τρόπο και οι πρώτοι θα μάθουν την κουλτούρα τους αλλά και οι αγροτουρίστες θα εκτιμήσουν τόσο τη φιλοξενία όσο και το φυσικό περιβάλλον του εκάστοτε τόπου. Τέλος, δίνεται πολλή μεγάλη σημασία στην ποιότητα των υπηρεσιών αλλά και των προϊόντων που προσφέρονται, γι’ αυτό και οι επιχειρηματίες και το δυναμικό προσωπικό θα πρέπει να είναι ευγενικοί, πρόσχαροι και ανοιχτοί σε οποιαδήποτε πληροφορία τους ζητηθεί να απαντήσουν.

2.4.2. Οι αγροτουρίστες

“Οι αγροτουρίστες θεωρούνται πολυταξιδεμένοι και έμπειροι”. Γνωρίζουν πολύ καλά τις παροχές που προσφέρει ο μαζικός τουρισμός ενώ εκείνοι αποζητούν όχι μόνο την ξεκούραση, αλλά και την επαφή με τη φύση. Θέλουν να ζήσουν στους ρυθμούς της

αγροτικής ζωής και να ασχοληθούν με τις δραστηριότητές της. Επιπλέον, επιθυμούν να επικοινωνήσουν με τους αγρότες και με τους ντόπιους κατοίκους, έτσι ώστε να συνηθίσουν τον τρόπο ζωής τους ενώ παράλληλα δοκιμάζουν τα παραδοσιακά σπιτικά φαγητά και απολαμβάνουν τη “ζεστή” φιλοξενία των κατοίκων (Δημητρακόπουλος Τ, 2012).

Ακόμη, η ηλικία των αγροτουριστών ποικίλει, καθώς τα πιο νέα άτομα προτιμούν να συνδυάζουν τις αγροτικές δραστηριότητες με αυτές της περιπέτειας (rafting, αναρρίχηση, ιππασία, ποδηλασία), ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία απολαμβάνουν τις πιο ήπιες δραστηριότητες όπως περιηγήσεις πολιτιστικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Τέλος, αυτά που χαρακτηρίζουν τους τουρίστες του αγροτικού χώρου είναι η καλή οικονομική τους κατάσταση αλλά και το υψηλό μορφωτικό τους επίπεδο. Πολλές φορές είναι απαιτητικοί καθώς προσδοκούν την ποιότητα και όχι την ποσότητα. Τέλος, ενδιαφέρονται να μάθουν, πραγματικά, τόσο για το φυσικό περιβάλλον όσο και για την πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

3.1. Η έννοια της αγροτουριστικής επιχείρησης

Σύμφωνα με τον ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417: "Αγροτουριστική επιχείρηση είναι ο παροχέας υπηρεσιών αγροτουρισμού που δραστηριοποιείται σε περιοχές αγροτουριστικού προορισμού οι εγκαταστάσεις και η λειτουργία του οποίου εναρμονίζονται με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής και παρέχει (Ασκέλη Σ, 2007)

- Διαμονή
- Εστίαση
- Περιήγηση στη φύση
- Ευαισθητοποίηση, περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Διοργάνωση της γνωριμίας με τα πολιτισμικά στοιχεία μιας περιοχής, επίσκεψη στα ιστορικά αξιοθέατα, συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής
- Γνωριμία με παραδοσιακά επαγγέλματα, αγροτικές μεθόδους παραγωγής και καλλιέργειας καθώς και παραγωγικές διαδικασίες που έχουν εκλείψει
- Γνωριμία με τις ασχολίες και τις συνήθειες της καθημερινής ζωής των κατοίκων μιας περιοχής
- Πώληση τοπικών αγροτικών προϊόντων"

Σύμφωνα επίσης με το Άρθρο 6 που αφορά στις ειδικές διατάξεις για τον αγροτουρισμό: "Επιχείρηση Αγροτουρισμού είναι κάθε επιχείρηση Τουρισμού Υπαίθρου του άρθρου 4 του παρόντος νόμου η οποία παρέχει υπηρεσίες Αγροτουρισμού όπως αυτές εξειδικεύονται στην παρ. 3 του άρθρου 2 του παρόντος. Ανήκει σε αγρότη ή αγρότες εγγεγραμμένους στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων ή το κεφάλαιό της ανήκει τουλάχιστον κατά 50% σε αγρότη ή αγρότες εγγεγραμμένους στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων".

3.1.1 Τα χαρακτηριστικά της αγροτουριστικής επιχείρησης και οι κατηγορίες της

Τα χαρακτηριστικά των αγροτουριστικών επιχειρήσεων

Στον αγροτουρισμό, τα καταλύματα δεν είναι μεγάλες και απρόσωπες μονάδες. Αντιθέτως, θα πρέπει να είναι μικρές μονάδες, προσαρμοσμένες απόλυτα στο φυσικό περιβάλλον και την –εκάστωτε- αρχιτεκτονική δομή του τόπου. Επιπλέον, μπορούν να αναπαλαιωθούν είτε παλιά παραδοσιακά κτίρια τα οποία έχουν μεγάλη σημασία όσον αφορά στην ιστορία ενός τόπου είτε να αναδομηθούν εγκαταλειμμένα σπίτια ή οικισμοί οι οποίοι θα εξυπηρετούν τις ανάγκες του αγροτουρισμού. Τέλος, καταλύματα αγροτουρισμού μπορούν επίσης να θεωρηθούν και τα πλήρως εφοδιασμένα δωμάτια τα οποία βρίσκονται είτε διάσπαρτα στο χώρο ενός μεγάλου αγροκτήματος είτε είναι μέρος ενός μεγάλου αγροτόσπιτου (Δανέλλης Σ, 2012).

Οι κατηγορίες των αγροτουριστικών επιχειρήσεων

A) Τα αγροτουριστικά καταλύματα

- Κατάλυμα σε αγρόκτημα

Ως “αγρόκτημα” χαρακτηρίζεται “μία ενιαία μονάδα στον αγροτικό χώρο που περιλαμβάνει γεωργική, κτηνοτροφική ή μικτή εκμετάλλευση”. Τα καταλύματα τα οποία είναι χτισμένα στο αγροτικό περιβάλλον, είναι – κυρίως – μικρά κτίσματα ήπιας μορφής, τα οποία εναρμονίζονται απόλυτα με τον περιβάλλοντα χώρο.

Ως “αγροτουριστικά καταλύματα” ονομάζονται αυτά, που λειτουργούν σε περιοχές οι οποίες αποτελούν αγροτουριστικούς προορισμούς. Οι αρμόδιοι των καταλυμάτων θα πρέπει να έχουν στην κατοχή τους νόμιμη άδεια λειτουργίας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της τουριστικής νομοθεσίας. Επίσης, παρέχονται στους πελάτες ενημερωτικά φυλλάδια για τα τουριστικά αξιοθέατα της περιοχής, την τοπική γαστρονομία, τα πολιτισμικά στοιχεία του τόπου και τις αγροτικές ασχολίες των κατοίκων.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται από την αγροτουριστική επιχείρηση αφορούν:

- στις αγροτικές δραστηριότητες του κτήματος όπου εκπαιδευμένο προσωπικό μπορεί να διδάξει και να εξηγήσει στους ενδιαφερόμενους τη διαδικασία της αγροτικής παραγωγής αλλά και τον αγροτικό τρόπο ζωής.
- στα προϊόντα που παράγονται στο αγρόκτημα στο οποίο μπορούν να δημιουργηθούν και να λειτουργήσουν μονάδες μεταποίησης είτε των – ήδη - παραγόμενων αγροτικών προϊόντων είτε άλλων αγροτικών προϊόντων που προμηθεύονται από τοπικούς παραγωγούς.

Αν στο αγρόκτημα, υπάρχουν διάσπαρτα δωμάτια τότε ο αριθμός τους υπολογίζεται στο 1 ανά στρέμμα ενώ ο αριθμός των κλινών στις 3 ανά στρέμμα. Επίσης, ο μέγιστος αριθμός κλινών που μπορεί να διατεθεί είναι συνολικά οι 60 ανά αγρόκτημα. Αν το τελευταίο απαρτίζεται από ένα συγκρότημα κατοικιών, τότε η μέγιστη δυναμικότητα της κάθε κατοικίας θα είναι τα 4 δωμάτια και οι 12 κλίνες τα οποία θα απέχουν μεταξύ τους και από τα όρια της ιδιοκτησίας τουλάχιστον 10 μέτρα.

- Σπίτι του αγρότη

Πρόκειται για καταλύματα που βρίσκονται στον ίδιο χώρο με τη μόνιμη κατοικία του αγρότη ή για ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα τα οποία βρίσκονται στον ίδιο οικισμό και τα διαχειρίζεται ο αγρότης. Όλα, περιβάλλονται από γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκτάσεις, τις οποίες ο αγρότης εκμεταλλεύεται είτε για την παροχή υπηρεσιών προς τους φιλοξενούμενους ,όπως για παράδειγμα το πρωινό και τα υπόλοιπα γεύματα, είτε για το ατομικό του εισόδημα.

Όσον αφορά στην πρώτη περίπτωση, οι αγροτουρίστες μπορούν να χρησιμοποιούν τους κοινόχρηστους χώρους του σπιτιού του αγρότη όπως για παράδειγμα το σαλόνι και την κουζίνα όπως επίσης και τον περιβάλλοντα χώρο τόσο για αγροτικές δραστηριότητες όσο και για ξεκούραση.

Από την άλλη πλευρά, ο ιδιοκτήτης των καταλυμάτων είναι υποχρεωμένος να παρέχει τουλάχιστον ένα κοινόχρηστο μπάνιο ανά 4 άτομα ενώ όταν η συνολική δυναμικότητα των δωματίων αγγίζει τις 12 κλίνες θα πρέπει να παρέχεται λουτρό σε κάθε δωμάτιο.

B) Καταλύματα ήπιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού

- Αγροκίες

Πρόκειται για καταλύματα που λειτουργούν είτε ως ενοικιαζόμενα δωμάτια είτε ως αυτοεξυπηρετούμενα, τα οποία δεν ξεπερνούν τις 14-16 κλίνες. Βρίσκονται σε αγροτικό χώρο, εκτός κατοικημένου οικισμού, και περιβάλλονται από μικρής έκτασης αγροτικές καλλιέργειες και βλάστηση τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν αφού ο αγρότης δεν είναι υποχρεωμένος να τους παρέχει υπηρεσίες εστίασης.

- Καταλύματα σε ανεξάρτητες αγροτικές οικίες εντός παραδοσιακού οικισμού

Αφορά καταλύματα που λειτουργούν είτε ως ενοικιαζόμενα δωμάτια ή διαμερίσματα, είτε ως αυτοεξυπηρετούμενα, με συνολική δυναμικότητα 14-16 κλίνες. Υπάρχουν μέσα στον αγροτικό χώρο ο οποίος βρίσκεται εντός του παραδοσιακού οικισμού ενώ οι υπηρεσίες εστίασης δεν παρέχονται από τους αρμόδιους υπεύθυνους.

. Γ) Καταλύματα σε παραδοσιακά/ διατηρητέα κτίρια

- Παραδοσιακές κατοικίες (αυτόνομες κατοικίες σε χαρακτηρισμένα κτίρια)

Είναι καταλύματα που στεγάζονται σε χαρακτηρισμένα παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια. Αυτό σημαίνει ότι τα δωμάτια διαμορφώνονται έτσι ώστε ο παραδοσιακός τόνος των κτιρίων να μην αλλοιωθεί αλλά να αναδειχθεί σύμφωνα με τις παραδόσεις της εκάστοτε περιοχής.

Δ) Επιχειρήσεις ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού

- Επισκέψιμα αγροκτήματα

Πρόκειται για επιχειρήσεις που διαθέτουν κάποιες γεωργικές εκτάσεις σε προορισμούς όπου αναπτύσσεται ο αγροτουρισμός και ασχολούνται με την καλλιέργεια, τη μεταποίηση και την πώληση αγροτικών προϊόντων.

Άλλες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται –επιπλέον– με τη βιολογική καλλιέργεια, την εκτροφή οικόσιτων – συνήθως – ζώων, την επίδειξη των μεθόδων της γεωργίας ξεκινώντας από τα αρχαία χρόνια, συνεχίζοντας στα σύγχρονα φτάνοντας στο σήμερα

όπου υπάρχουν καινοτόμες γεωργικές εφαρμογές οι οποίες είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Οι επισκέψιμες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων συνάδουν με το φυσικό περιβάλλον ενώ το προσωπικό που προσλαμβάνεται είναι άρτια εκπαιδευμένο στα αντικείμενα που δραστηριοποιείται η κάθε επιχείρηση.

Πιο συγκεκριμένα, τα επισκέψιμα αγροκτήματα έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ Να παρέχουν ξενάγηση, πληροφόρηση και εκπαίδευση στους επισκέπτες.
- ✓ Να διαθέτουν λιανική είτε για τα δικά τους προϊόντα είτε γι'αυτά που προμηθεύονται από τοπικούς παραγωγούς.
- ✓ Να ενημερώνουν τους πελάτες τους σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής που χρησιμοποιούν για την παρασκευή του εκάστοτε προϊόντος.
- ✓ Να ξεναγούν τους ενδιαφερόμενους στη μονάδα μεταποίησης των παραγόμενων προϊόντων έτσι ώστε να γνωρίζουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες παράγονται.
- ✓ Να εκπαιδεύουν και να ψυχαγωγούν τους πελάτες τους μέσα από διάφορες δραστηριότητες (ιπασία, καλλιέργεια διάφορων φυτών, παρασκευή γλυκών του κουταλιού κ.α.).

- Επισκέψιμα εργαστήρια μεταποίησης αγροτικών προϊόντων

Πρόκειται για "εργαστήρια παραγωγής τοπικών προϊόντων που βασίζονται σε παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής με πρώτες ύλες που παράγονται τοπικά. Ένα ποσοστό των παραγόμενων προϊόντων είναι πιστοποιημένα ως βιολογικά ή Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) ή Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) ή Ειδικά Παραδοσιακά Προϊόντα Εγγυημένα-Ιδιότυπα (ΕΠΠ) ή προϊόντα ολοκληρωμένης διαχείρισης παραγωγής (ARGO 1,2 κ.α.) ή σύμφωνα με άλλες αναγνωρισμένες προδιαγραφές ποιότητας αγροτικών προϊόντων" (Γρηγόρη Μ, 2017).

Τα επισκέψιμα εργαστήρια είναι συνήθως μικρής κλίμακας και οι δραστηριότητές τους περιλαμβάνουν τον τομέα της μεταποίησης γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων τα οποία προέρχονται από την τοπική παραγωγή.

Οι αρμόδιοι, μπορούν να πουλήσουν λιανική μόνο εντός των εγκαταστάσεών τους και πιο συγκεκριμένα να:

- Διαθέσουν ψωμί και αρτοσκευάσματα τα οποία παρασκευάζονται στις εγκαταστάσεις τους.
- Μεταποιήσουν φρούτα και λαχανικά σε μαρμελάδες, τουρσί κ.ά. έτσι ώστε να τα διαθέσουν στους πελάτες τους.
- Μεταποιήσουν ζωικά προϊόντα σε τυροκομικά, αλλαντικά κ.ά. έτσι ώστε να τα διαθέσουν στους πελάτες τους.

Από την άλλη πλευρά, μπορούν αν θέλουν να διαθέσουν τα προϊόντα τους και στη χονδρική σε όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό.

- Πρατήρια-εκθετήρια τοπικών προϊόντων

Αυτές οι επιχειρήσεις λειτουργούν ως καταστήματα λιανικής όπου πωλούνται χειροτεχνήματα κατασκευασμένα σύμφωνα με την ελληνική παράδοση και προϊόντα τα οποία παράγονται στην ευρύτερη περιοχή. Επίσης, χρησιμοποιούνται ως εκθέσεις, και χώροι γευσιγνωσίας αγροτικών προϊόντων της ευρύτερης περιοχής τα οποία ως επί το πλείστον είναι πιστοποιημένα ως βιολογικά ή ΠΟΠ ή ΠΓΕ.

- Αγροτουριστικά κέντρα εστίασης

Πρόκειται για επιχειρήσεις εστίασης που λειτουργούν κοντά ή στον ίδιο χώρο με αγροτουριστικά καταλύματα και έχουν ως στόχο:

- 1) Τη διάδοση της εκάστοτε τοπικής κουζίνας, μέσω των ελληνικών παραδοσιακών συνταγών, σηματοδοτώντας έτσι το πολιτισμικό στοιχείο του τόπου.
- 2) Την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας χρησιμοποιώντας ντόπιες παραγωγές και πουλώντας τα παρασκευασμένα -από αυτές- προϊόντα στους επισκέπτες.

Προς το παρόν, αγροτουριστικές επιχειρήσεις εστίασης θεωρούνται τα εστιατόρια, οι ταβέρνες, τα ουζερί, τα μεζεδοπωλεία, τα τσιπουράδικα, και τα καφενεία. Στο μέλλον, θα δημιουργηθούν νέες μορφές χώρων εστίασης, οι οποίες θα είναι προσαρμοσμένες στον χαρακτήρα και τις ανάγκες του αγροτουρισμού.

- Επιχειρήσεις διεξαγωγής υπαίθριων δραστηριοτήτων

Πρόκειται για επιχειρήσεις οι οποίες διοργανώνουν εκδρομές στη φύση σε ολιγομελείς ομάδες -μέχρι 20 άτομα- όπου περιλαμβάνονται δραστηριότητες όπως ορειβασία, ιππασία, πεζοπορία, αναρρίχηση, τοξοβολία κ.α. οι οποίες θα πρέπει να διδάσκονται από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες.

Επιπλέον, οι υπεύθυνοι των αγροτουριστικών επιχειρήσεων θα έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν περιηγήσεις με ιδιόκτητο ή μισθωμένο όχημα στις γύρω περιοχές καθώς επίσης θα έχουν την ευκαιρία να παρέχουν μαθήματα στους επισκέπτες σε αντικείμενο συναφές με τις δραστηριότητές τους (π.χ. παραδοσιακές τεχνικές αργαλειού, παραδοσιακή γαστρονομία με γλυκά του κουταλιού ή μαρμελάδες κ.α.).

3.2. Η διαδικασία δημιουργίας αγροτουριστικής επιχείρησης

3.2.1. Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία αγροτουριστικής επιχείρησης

Βασική προϋπόθεση για να ξεκινήσουν τη λειτουργία τους όλες οι επιχειρήσεις της υπαίθρου είναι η νομιμοποίησή τους σύμφωνα με τη νομολογία που έχει οριστεί από το Υπουργείο Τουρισμού. Όμως, εκτός από αυτό, όλες οι εταιρείες θα πρέπει να διαμορφωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να χαρακτηριστούν "επιχειρήσεις υπαίθρου". Βασικά τους χαρακτηριστικά θα είναι: (Ισιδα, 2011)

- Η εναρμόνισή τους με τα τοπικά αρχιτεκτονικά πρότυπα.
- Η παροχή είτε πρωινού είτε των υπόλοιπων γευμάτων μόνο από τοπικά προϊόντα.
- Η ενημέρωση των πελατών μέσω έντυπου υλικού για τα τουριστικά ενδιαφέροντα της περιοχής αλλά και για τις όμοιες επιχειρήσεις της περιοχής.
- Η επικοινωνία με τους πελάτες σε μια ξένη γλώσσα.
- Η υποχρεωτική παρουσία του ιδιοκτήτη μέσα στην επιχείρηση είτε αυτή είναι ενεργή είτε απλά παθητική.
- Ο επιχειρηματίας να είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότης ή να έχει οποιαδήποτε αγροτική δραστηριότητα.
- Τουλάχιστον ένα από τα μέλη της οικογένειας του ιδιοκτήτη ή ο ίδιος να έχει στην κατοχή του ένα Πιστοποιητικό βιωματικής αγροτουριστικής επιμόρφωσης.

- Η διάθεση τοπικών πρώτων υλών και πιστοποιημένων προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας για την παροχή γευμάτων ή μαθημάτων μαγειρικής αν αυτά συμπεριλαμβάνονται στις δραστηριότητες της επιχείρησης (agro Xenia.net, 2017).

3.2.2. Το ειδικό σήμα τουρισμού υπαίθρου

Σύμφωνα με το άρθρο 2 που αφορά στους γενικούς ορισμούς του τουρισμού Υπαίθρου: “Ειδικό Σήμα Τουρισμού Υπαίθρου είναι σήμα με ειδικό λογότυπο του ΕΟΤ με το οποίο πιστοποιείται ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση πληροί τις ειδικές προϋποθέσεις του παρόντος νόμου και προσφέρει ικανοποιητικό επίπεδο υπηρεσιών”.

3.2.3. Το ειδικό σήμα Αγροτουρισμού

Σύμφωνα με το νομοσχέδιο: “το Ειδικό Σήμα Αγροτουρισμού” είναι σήμα με ειδικό λογότυπο χορηγούμενο από το Υπουργείο Τουρισμού, με το οποίο πιστοποιείται ότι μία επιχείρηση πληροί τις ειδικές προϋποθέσεις του νόμου αυτού και προσφέρει ένα ελάχιστο προδιαγεγραμμένο επίπεδο υπηρεσιών, που εξειδικεύεται με απόφαση του Υπουργού Τουρισμού” (οpengov.gr, 2014c).

3.2.4. Το ειδικό σήμα λειτουργίας

Σύμφωνα με το άρθρο 37 (οpengov.gr, 2014b):

1. Ειδικό σήμα λειτουργίας είναι η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας τουριστικού καταλύματος, η οποία επέχει θέση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος και κολυμβητικών δεξαμενών που λειτουργούν εντός του ίδιου τουριστικού καταλύματος.
2. Προέγκριση Ειδικού Σήματος Λειτουργίας : είναι το προσωρινό ειδικό σήμα λειτουργίας που χορηγείται με την υποβολή πλήρους φακέλου στην αρμόδια υπηρεσία.
3. Παραρτήματα Ειδικού Σήματος Λειτουργίας: είναι τα επιμέρους ειδικά σήματα λειτουργίας για κάθε κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος ή κολυμβητική δεξαμενή εντός του ίδιου τουριστικού καταλύματος.

3.3. Η Βιωσιμότητα μιας επιχείρησης

Πολλή σημαντική παράμετρος για την ανάπτυξη τόσο του τουρισμού όσο και της οικονομίας της χώρας μας είναι η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

Μία σωστή Μελέτη Βιωσιμότητας θα πρέπει να:

- ο Ερευνά τα περιθώρια ανάπτυξης μιας περιοχής προτού επενδυθεί για επαγγελματικούς λόγους (περιβαλλοντικά κριτήρια).
- ο Υποδεικνύει τις ιδανικές συνθήκες (φέρουσα ικανότητα) για τη σωστή λειτουργία μιας τουριστικής επιχείρησης και για την αποδοτικότητά της (αριθμός προσωπικού και αποδοχές), (κοινωνικά κριτήρια).
- ο Λάβει υπόψη της τους-τυχόν- ανταγωνιστές της περιοχής και να προβλέψει τη θέση της επιχείρησης στην αγορά (οικονομικά κριτήρια), (Παλαιολόγος Π, 2018).

Αν και τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε αύξηση τόσο στον αριθμό των τουριστών όσο και στα έσοδα της χώρας, το 40% των τουριστικών επιχειρήσεων εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα βιωσιμότητας (Ανδρέας Ανδρεάδης, 2014).

Ένα από τα καίρια εμπόδια τόσο για την εγχώρια ανάπτυξη της οικονομίας όσο και για την επένδυση σε περιοχές της Ελλάδας από ενδιαφερόμενους του εξωτερικού στέκεται η υπερφορολόγηση. Διπλασιάστηκε ο ΦΠΑ στις υπηρεσίες διαμονής και εστίασης, τριπλασιάστηκαν οι επιβατικές μεταφορές και τέθηκε ως φορολογικός συντελεστής για τις επιχειρήσεις το 29% (από το 26%). Επιπλέον, από τις αρχές του 2018 θεσπίστηκε ο φόρος διαμονής στα τουριστικά καταλύματα της χώρας, ενώ έπαψαν να ισχύουν οι μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ στα περισσότερα ελληνικά νησιά.

Όλα τα παραπάνω έχουν σαν αποτέλεσμα την επιβάρυνση των ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων κατά 7 μονάδες και την υποβάθμιση των κερδών κατά 50% σε σχέση με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις των ανταγωνιστικών χωρών (Μπέλλος Η, 2018).

Για την ανάκαμψη της οικονομίας αλλά και την επαναλειτουργία της ανταγωνιστικότητας θα πρέπει να παρθούν αποφάσεις οι οποίες θα αφορούν κατα κύριο λόγο στη μείωση της φορολογίας. Επίσης, οι νέοι επιχειρηματίες θα πρέπει να

προσαρμοστούν στα νέα οικονομικά δεδομένα και να αντιπροτείνουν νέες πρωτοποριακές λύσεις και δράσεις οι οποίες θα σέβονται τόσο το περιβάλλον όσο και τον καταναλωτή (Δανέλλης Σ, 2012).

3.4. Πρόγραμμα επιδότησης αγροτουριστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Οι επιδοτήσεις που παραχωρούνται σε αγροτουριστικές επιχειρήσεις είτε γι' αυτές (για τις εγκαταστάσεις τους) είτε για τις δραστηριότητές τους, παίζουν καίριο ρόλο καθώς βοηθούν στην εξέλιξη και στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Παρακάτω, αναφέρεται 1 πρόγραμμα επιδότησης το οποίο ωφελεί και τον αγροτουρισμό. Τα υπόλοιπα αναμένονται να εγκριθούν έτσι ώστε να ξεκινήσουν οι υποβολές από τους ενδιαφερόμενους (epidotiseis2014-2020.gr, 2017).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΕΣΠΑ 2014-2020 ΄ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ΄

Η επιδότηση απευθύνεται σε ΄επιχειρήσεις που συστάθηκαν μετά τις 7/11/2017 και διαθέτουν τον/τους ΚΑΔ της επένδυσης πριν την πρώτη εκταμίευση της επιχορήγησης΄΄ και σε επιχειρήσεις ΄΄Τουριστικών Καταλυμάτων΄΄, που έχουν ήδη ιδρυθεί οι οποίες μέχρι τις 7/11/2017 θα πρέπει:

Να έχουν αποκτήσει έναν τουλάχιστον από τους επιλέξιμους ΚΑΔ 55 ή τους ΚΑΔ:41.220.01 ή 41.20.202.

Στο ΑΦΜ της επιχείρησης να μην υπάρχει καμία οικονομική κίνηση από τη σύστασή του.

Να μην έχει εκδοθεί το σήμα λειτουργίας του τουριστικού καταλύματος.

Να κατέχουν άδεια δόμησης για το συγκεκριμένο τουριστικό κατάλυμα

Ανάμεσα στις κατηγορίες των επιχειρήσεων που δικαιούνται το επίδομα, βρίσκονται και αυτές της υπαίθρου και πιο συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες ασχολούνται με τον φυσιολατρικό, τον περιηγητικό, τον περιπατητικό τουρισμό αλλά και αυτόν της παρατήρησης.

Η υποβολή των αιτήσεων έχει ξεκινήσει από τις 18/12/2017 και θα διαρκέσει μέχρι τις 28/3/2018. Η επένδυση θα υλοποιηθεί σε διάστημα 36 μηνών από την ημέρα της έγκρισής της.

Ο προϋπολογισμός της πρότασης ξεκινάει από 25.000€ και ανέρχεται ως τις 400.000€. Το ποσοστό επιδότησης φτάνει το 45% του προϋπολογισμού και προσ αυξάνεται στο 50% με την υποχρέωση πρόσληψης νέου προσωπικού για τουλάχιστον 0,2 ΕΜΕ μισθωτής εργασίας για διάστημα ενός έτους από την ολοκλήρωση της επένδυσης. Επιπλέον, ο ΦΠΑ των δαπανών δεν επιδοτείται αφού δεν επιτρέπεται στον δικαιούχο έκπτωση σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ ενώ υπάρχει η δυνατότητα λήψης προκαταβολής ως το 40% της επιδότησης έναντι ισόποσης εγγυητικής επιστολής.

Τέλος, η αξιολόγηση για την έγκριση περνάει από δύο στάδια. Στο πρώτο πραγματοποιείται έλεγχος πληρότητας δικαιολογητικών και στο δεύτερο βαθμολογείται η πρόταση σύμφωνα με τα προαπαιτούμενα στην προκήρυξη (dikaiologitika.gr, 2014).

3.5. Προώθηση μιας αγροτουριστικής επιχείρησης

Οι επιχειρήσεις του αγροτουρισμού και –γενικά- όσες ασχολούνται με τον εναλλακτικό τουρισμό, χρειάζονται ένα μοντέλο προώθησης ώστε να αναπτυχθούν και να γίνουν ευρέως γνωστές τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 περί ‘‘Ειδικών – Εναλλακτικών μορφών τουρισμού’’, η προώθηση του αγροτουρισμού μπορεί να επιτευχθεί μέσα από:

Την ενίσχυση των δράσεων ανακαίνισης παραδοσιακών ή εγκαταλελειμμένων κτιρίων και οικισμών ή συνόλων οικισμών με στόχο τη διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς. (etasa.gr, 2018)

Τη διασύνδεση της τοπικής παραγωγής με την αγροτουριστική κατανάλωση (σύμφωνα τοπικής ποιότητας, κλπ).

Την ενίσχυση του γαστρονομικού τουρισμού με δράσεις προώθησης της ελληνικής κουζίνας και των επιμέρους εκδοχών της ως σημαντικού τουριστικού πόρου.

Την προώθηση της εμπορίας γεωργικών προϊόντων ποιότητας καθώς και τοπικά μεταποιημένων προϊόντων ποιότητας.

Την ενίσχυση του προσανατολισμού των συνεχιζόμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τον αγροτικό χώρο προς μια ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη.

Επιπλέον, στην προώθηση του αγροτουρισμού σημαντικό ρόλο παίζει και το Ειδικό Σήμα Τουρισμού Υπαίθρου -για το οποίο έγινε λόγος παραπάνω- ενώ πολλά Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα επιδοτούν τις δραστηριότητες υπαίθρου (π.χ. ΕΣΠΑ, Πράσινος Τουρισμός, Leader I & II), οι οποίες αναδεικνύουν το φυσικό και πολιτισμικό στοιχείο της Ελλάδας (Αντωνόπουλος Γ, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

4.1. Ορισμός ποιότητας στον αγροτουρισμό

Εδώ και περίπου 15 χρόνια (Παρταλίδου και Ιακωβίδου, 2002) συζητιέται έντονα η “διαμόρφωση” του Αγροτικού τουρισμού με όρους “ποιότητας” που θεωρείται κομβικό σημείο στην καθιέρωσή του ως μία ξεχωριστή μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Ερευνητές έχουν ασχοληθεί έντονα με αυτό το θέμα, με προγράμματα και μάλιστα σε όλη την Ελλάδα.

Η μελέτη για το πόσο σημαντικός είναι ο καθορισμός των προδιαγραφών της ποιότητας στον αγροτουρισμό είναι σίγουρο ότι συμβάλει στον ορθό σχεδιασμό και στον προσδιορισμό των επιπέδων του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος από τον οποίο έχουν να ωφεληθούν οι επιχειρήσεις, η τοπική κοινωνία και φυσικά οι τουρίστες που επιλέγουν αυτή τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού.

Οι έρευνες της μελέτης πραγματοποιήθηκαν με ερωτηματολόγια σε δύο φάσεις, με την μέθοδο της δομημένης και ημι-δομημένης συνέντευξης στους φορείς ανάπτυξης αγροτικών και τουριστικών προγραμμάτων.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι πολλές επιχειρήσεις στον τουρισμό αναγνωρίζουν τη σημασία της ποιότητας όσον αφορά στις υπηρεσίες που παρέχουν και προσπαθούν όλο και περισσότερο να βελτιωθούν και ως εκ τούτου έχουν οργανώσει συστήματα για να ενθαρρύνουν το διάλογο με τον πελάτη (όπως συλλογή παραπόνων, ερωτηματολόγια κ.λ.π.).

Επίσης, ένα ακόμα συμπέρασμα αυτής της έρευνας ήταν η αδυναμία ικανοποίησης του τουρίστα στον αγροτουρισμό, η οποία οδηγεί την επιχείρηση στην αποτυχία καθώς η πρόκληση της ικανοποίησης των προδιαγραφών ασφάλειας και άνεσης με ταυτόχρονη διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα είναι δύσκολο να υλοποιηθεί.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια δεν υπήρχε συνολική αντιμετώπιση του θέματος της ποιότητας στον αγροτουρισμό στην Ελλάδα. Η πιστοποίηση των τουριστικών επιχειρήσεων βάσει ποιοτικών κριτηρίων έχει αρχίσει από το 2014 και αντιμετωπίζεται

σε μία θεσμική βάση όπου έχουν θεσπιστεί συγκεκριμένες προδιαγραφές κατασκευής και λειτουργίας των αγροτουριστικών επιχειρήσεων.

Όσοι όμως, συζητούν το θέμα του τουρισμού και της ποιότητας στον αγροτουρισμό, συμφωνούν ότι η ποιότητα είναι ένα βασικό στοιχείο για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας στη σύγχρονη αγορά και ενισχύει τη θέση και τη σημασία που έχει η τήρηση των προδιαγραφών στην κατοχύρωση της νομιμότητας μιας επιχείρησης.

Στην ίδια έρευνα είχε βγει και το προφίλ του επιχειρηματία αγροτουρισμού που είναι μεταξύ 33 και 58 ετών, γεγονός που τους κατατάσσει στο δυναμικό επιχειρηματικό κομμάτι του πληθυσμού της Ελλάδας.

Οι δύο στους τρεις επιχειρηματίες- σύμφωνα με την έρευνα- θεωρούν απαραίτητο τον καθορισμό προδιαγραφών ποιότητας στον αγροτικό τουρισμό αν και ήταν αρνητικοί στην ενδεχόμενη συμμετοχή τους με ίδια κεφάλαια στην διαδικασία πιστοποίησης.

4.2. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας

Η διασφάλιση ποιότητας στον αγροτουρισμό όπως και σε πολλές άλλες διαδικασίες, έχει να κάνει με την ικανοποίηση του πελάτη αλλά και την προστασία του από δυσάρεστες καταστάσεις. Συνεπώς, η ποιότητα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σε απόλυτους όρους αλλά πρέπει να αντιστοιχεί στις προσδοκίες του εκάστοτε πελάτη και σαφέστατα πρέπει να υπάρχει ένα γενικό πλαίσιο το οποίο να καθορίζει τι πρέπει να ικανοποιεί. Έτσι και στον αγροτουρισμό, υπάρχουν οι προδιαγραφές ειδικά σχεδιασμένες για να καλύπτει αυτές τις ανάγκες.

Αυτά καθορίζονται πλήρως με το πρότυπο ΕΛΟΤ 1417: «Αγροτουρισμός, ορολογία και γενικές απαιτήσεις» όπου καθορίζονται οι υπηρεσίες που πρέπει να παρέχει μία μονάδα για να ονομάζεται αγροτουριστική και τι πρέπει να ακολουθήσει ώστε να μπορεί να λάβει το σήμα ποιότητας αγροτουρισμού (ΕΛΟΤ 2008).

Στο συγκεκριμένο πρότυπο 1417 γίνεται σαφές ότι ο αγροτουρισμός είναι μία ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και δραστηριότητας στον αγροτικό χώρο αλλά με προτεραιότητα στη μακροπρόθεσμη διατήρηση της ταυτότητας του τόπου δραστηριότητας μιας αγροτουριστικής μονάδας.

Στο ίδιο πρότυπο γίνεται αναφορά για το ποιες επιχειρήσεις εντάσσονται στον αγροτουρισμό και επιγραμματικά ποια είναι τα αγροτουριστικά καταλύματα, τα πρατήρια εκθετήρια αγροτουριστικών προϊόντων, τα αγροτουριστικά κέντρα εστίασης και αναψυχής, τα τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων, οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Στις γενικές απαιτήσεις που αναφέρει το πρότυπο για τη λειτουργία των αγροτουριστικών επιχειρήσεων, αναφέρονται ρητά το νομοθετικό κανονιστικό πλαίσιο, οι κτηριακοί και λειτουργικοί όροι, τα τοπικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού, οι πελάτες, η συνέργεια, η δικτύωση, η ανταγωνιστικότητα και η καινοτομία που πρέπει να έχουν αυτές οι επιχειρήσεις (rethimno.gr, 2018).

Σε αυτό το μήκος κύματος, λοιπόν, και για να καλύψει το κενό σε αυτόν τον τομέα δραστηριοποίησης, τον Απρίλιο του 2008 στην Κρήτη στο Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων, έγινε μία συνάντηση αγροτουριστικών επιχειρήσεων και ιδρύθηκε ο σύνδεσμος ενώσεων αγροτουρισμού Ελλάδος (ΣΕΑΕ) με απόφαση των περιφερειακών ενώσεων αγροτουρισμού όλης της χώρας.

Ο σύνδεσμος, στοχεύει στη διαμόρφωση ταυτότητας του τουριστικού προϊόντος της Ελλάδας με σκοπό τη δημιουργία σαφέστατα προδιαγεγραμμένου αγροτουριστικού προϊόντος καθώς και στην προβολή του σε ένα ευρύτερο κοινό τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό. Πέρα από την δικτύωση που επιδιώκει να πραγματοποιηθεί μεταξύ των επιχειρήσεων-μελών για την αναβάθμιση της ποιότητας του παραγόμενου τουριστικού προϊόντος, επιθυμεί να είναι ο κόμβος για τη διευκόλυνση της προώθησης αυτών στις τοπικές αλλά και στις ευρύτερες αγορές. Τέλος, επιδιώκει τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος προβολής με έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας, τη συνεργασία των επιχειρήσεων, το συντονισμό των δράσεων και την από κοινού εφαρμογή συγκεκριμένων ποιοτικών προτύπων και προδιαγραφών. (Agroxenia.net, 2018a).

Επίσης, η ένωση έχει σαν σκοπό τη χορήγηση αγροτουριστικού σήματος στις επιχειρήσεις - μέλη με σκοπό την προστασία των επιχειρήσεων από την κερδοσκοπία και

τον αθέμιτο ανταγωνισμό. Ο σύνδεσμος ενώσεων δίνει ένα **προσωρινό ποιοτικό σήμα λειτουργίας** επιχείρησης αγροτουρισμού μετά από αυτοαξιολόγηση των μονάδων με βάση τα κριτήρια του συνδέσμου και της αγροξένιας όπως έχουν οριστεί και παρουσιάζονται παρακάτω (Agroxenia.net, 2018b).

Γενικά Κριτήρια αξιολόγησης Επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου - Αγροτουρισμού

1. Να είναι Οικογενειακές Επιχειρήσεις (Υποχρεωτική Ενασχόληση)
2. Να βρίσκονται σε οικισμούς με λιγότερους από 3000 κατοίκους
3. Τα κτίσματα να είναι προσαρμοσμένα στην τοπική παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
4. Να προβάλλουν τον τοπικό πολιτισμό.
5. Να υπάρχει περιβαλλοντική διαχείριση
6. Να αναφέρεται σε κάθε έντυπο καθώς και στην ιστοσελίδα τους ότι είναι μέλη της Ένωσης Αγροτουρισμού της περιοχής τους, προκειμένου οι επισκέπτες να γνωρίσουν τη φιλοσοφία και τις δυνατότητες του τουρισμού υπαίθρου –αγροτουρισμού σε όλη την επικράτεια. (dikaiologitika.gr, 2014)

ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επιχειρήσεις τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού:

1. Οι επιχειρήσεις που στερούνται νόμιμη άδεια λειτουργίας
2. Οι επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας π.χ μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες
3. Όταν οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε οικισμούς με περισσότερους από 3000 κατοίκους με εξαίρεση τους παραδοσιακούς οικισμούς και τα ιστορικά αγροκτήματα.
4. Κτίρια μεγάλου όγκου που δεν συνάδουν με τον χαρακτηρισμό «ήπια παρέμβαση στο περιβάλλον»
5. Όταν η δυναμικότητα ξεπερνά τις 40 κλίνες
6. Όταν ο ιδιοκτήτης ή μέλη της οικογένειάς του δεν απασχολούνται στην επιχείρηση.

Περισσότερα για την διαδικασία χορήγησης προσωρινού σήματος ποιότητας και το σχετικό ερωτηματολόγιο μπορείτε να δείτε στο Παράρτημα Α.

Για την χορήγηση του τελικού σήματος ποιότητας αγροτουριστικής επιχείρησης απαιτείται η αξιολόγηση της εκάστοτε μονάδας από ανεξάρτητους αξιολογητές - μέλη της ένωσης και ένας τεχνικός π.χ. αρχιτέκτονας. Οι επιχειρήσεις που μετά την αξιολόγηση δεν πληρούν τον όρο χαρακτηρισμού "αγροτουριστικές", δηλαδή συγκεντρώνουν βαθμολογία κάτω του 40%, έχουν την επιλογή να προσαρμοστούν στα στοιχεία της αξιολόγησης με πλήρη προσαρμογή στις υποδείξεις των αξιολογητών ώστε να αποκτήσουν το σήμα ποιότητας (agroxenia.net 2018c).

4.3. Σήμα ποιότητας αγροτουρισμού

Το ΦΕΚ 155/30.07.2014 τεύχος Α', ο Νόμος 4276/14, για την απλούστευση διαδικασιών λειτουργίας τουριστικών επιχειρήσεων και τουριστικών υπομονάδων όπως επίσης για τις ειδικές μορφές τουρισμού και άλλες διατάξεις έχει στο δεύτερο μέρος αναφορά στον οινοτουρισμό, στον ιαματικό-Ιατρικό τουρισμό, στον τουρισμό υπαίθρου και στον αγροτουρισμό. Στο ΦΕΚ γίνεται αναφορά στις επιχειρήσεις αγροτουρισμού, την άσκηση δραστηριοτήτων αγροτουρισμού και αναφέρεται στο άρθρο 33 στην πιστοποίηση επιχειρήσεων αγροτουρισμού και το ειδικό σήμα (anka.gr, 2018)

4.3.1. Στόχοι και οφέλη

Το διακριτό σήμα που θα φέρει κάθε πιστοποιημένη επιχείρηση, βοηθάει τον πελάτη να επιλέξει ανάμεσα στις επιχειρήσεις εκείνη που ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του. Σε ολόκληρο τον κόσμο εφαρμόζονται σε ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις συστήματα διαχείρισης ποιότητας με τις αντίστοιχες πιστοποιήσεις π.χ. ISO ανάλογα με τον τομέα δραστηριότητας και έτσι ο καταναλωτής είναι σίγουρος τόσο για την ποιότητα του προϊόντος και των υπηρεσιών που θα του παρέχονται όσο και για τον έλεγχο που έχει πραγματοποιηθεί από τις πιστοποιημένες επιχειρήσεις.

4.3.2. Διαδικασία πιστοποίησης

Με την ίδια απόφαση (Υπουργείο Τουρισμού, 2014) καθορίζεται ο τρόπος διαπίστωσης, των όρων και των προϋποθέσεων για τη χορήγηση του ειδικού σήματος. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση του ειδικού σήματος είναι η προηγούμενη απόκτηση από

την επιχείρηση του συνόλου των ειδικών αδειών που αντιστοιχούν στις δραστηριότητες. Το ειδικό σήμα έχει το ειδικό λογότυπο που χορηγείται με απόφαση του υπουργού τουρισμού, κατόπιν σχετικής αίτησης το οποίο είναι αόριστης ισχύος. Η επιχείρηση ελέγχεται τουλάχιστον ανά τριετία από την υπηρεσία που χορήγησε το ειδικό σήμα.

4.4. Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού

Σύμφωνα με τον ΕΟΠΠΕΠ, τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ο αγρότης υπεύθυνος αγροτουριστικής μονάδας, έτσι όπως περιγράφεται στον κατάλογο επαγγελματικών περιγραμμάτων, δραστηριοποιείται στον αγροτικό χώρο και έχει επιλέξει να ασχοληθεί επαγγελματικά με τον αγροτουρισμό. Ο επαγγελματίας υπεύθυνος αγροτουριστικής μονάδας παρέχει υποδομές και υπηρεσίες διανυκτέρευσης ή και εστίασης και ενδέχεται να κατασκευάζει και να πουλά στους πελάτες χειροτεχνήματα τοπικής λαϊκής τέχνης.

Επιπλέον, ο αγροτουρισμός αποτελεί έναν υποσχόμενο τομέα της τουριστικής οικονομίας και είναι μία απάντηση στην αναζήτηση ενός μοντέλου το οποίο ξεπερνάει την εποχικότητα της τουριστικής αγοράς, όπου το καλοκαίρι έχουμε πάρα πολλή ζήτηση ενώ το χειμώνα μειώνεται. Οι προοπτικές του κλάδου, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, με τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στην ύπαιθρο είναι πάρα πολύ ενθαρρυντικές (eopper.gr, 2018).

Επιπλέον πολλοί φορείς πιστοποίησης έχουν συγκεκριμένα προγράμματα πιστοποίησης αναγνωρισμένα διεθνώς για πιστοποιημένους υπεύθυνους αγροτουριστικής μονάδας. Οι πιστοποιήσεις δεξιοτήτων στον κλάδο του αγροτουρισμού απευθύνονται σε όσους ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά στο συγκεκριμένο τομέα ή σε άτομα που δραστηριοποιούνται ήδη. Οι εξετάσεις είναι διάρκειας 60 λεπτών όπου καλείται ο ερωτώμενος να απαντήσει σε 30 ερωτήσεις και το ποσοστό επιτυχίας είναι το 70% (Acta-edu.gr, 2018).

Σαφέστατα πλέον, η εκπαίδευση στον αγροτουρισμό έχει πάρει αυτή την κατεύθυνση για μία οργανωμένη και υψηλής ποιότητας παροχής υπηρεσιών στον συγκεκριμένο τομέα όπου έχει αναγνωριστεί η ανάγκη για ορθά καταρτισμένο και εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Οι φορείς που παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα γίνονται ολοένα και

περισσότεροι όπως ο οργανισμός γεωργικής επαγγελματικής εκπαίδευσης κατάρτισης και απασχόλησης «Δήμητρα», το τεχνικό επαγγελματικό εκπαιδευτήριο του υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, τα ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης (IEK) και το κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής (In.gr, 2018)

Η λίστα με τις διαθέσιμες πιστοποιήσεις υπευθύνων αγροτουριστικής μονάδας συνεχώς μεγαλώνει και τα προγράμματα προσφέρονται είτε διά ζώσης είτε εξ αποστάσεως με τηλεκπαίδευση. Τα σεμινάρια συνήθως περιέχουν την εξής θεματολογία: πώς μπορεί να οργανωθεί μία αγροτουριστική επιχείρηση, πως ξεκινάνε οι μονάδες, πώς ορίζεται η ποιότητα στον αγροτουρισμό, marketing αγροτουριστικών μονάδων, αρχές μανάτζμεντ μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τέλος πως μπορεί ο ενδιαφερόμενος να έχει πρόσβαση σε προγράμματα χρηματοδότησης (Semifind, 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ-ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η επιλεγμένη επιχείρηση

5.1. Παρουσίαση

Για την μελέτη περίπτωσης, επιλέξαμε τον Ροδίαλο, μια κατοικία στη Βόρεια Κρήτη, η οποία βρίσκεται μέσα σ' έναν αγρό με βιολογικές καλλιέργειες μπροστά στο κρητικό πέλαγος. «Ροδίαλος» σημαίνει «Η ροδιά της θάλασσας» ή «Η ακτή της ροδιάς». (Ροδίαλος, 2018)

Ο Ροδίαλος, είναι μια κατοικία στη Βόρεια Κρήτη όπως είπαμε παραπάνω, κοντά στο χωριό Πάνορμο, στη μέση του νησιού, πάνω σε μια από τις πολλές βραχώδεις ακτές του. Βρίσκεται μέσα σ' έναν αγρό με βιολογικές καλλιέργειες μπροστά στο κρητικό πέλαγος. Η αρχιτεκτονική, τα χρώματα, τα υλικά κατασκευής και το τοπίο, θυμίζουν έντονα την Κρήτη των μινωικών χρόνων. Η επιχείρηση, ιδρύθηκε το 1994 από τον κύριο Κώστα Δαμβόγλου, ο οποίος τη διευθύνει μαζί με την οικογένειά του. Είναι μία Ανώνυμη Εταιρεία, εγκεκριμένη από τον ΕΟΤ, όπου δουλεύουν τα τρία μέλη της οικογένειας Δαμβόγλου και εποχιακοί υπάλληλοι.

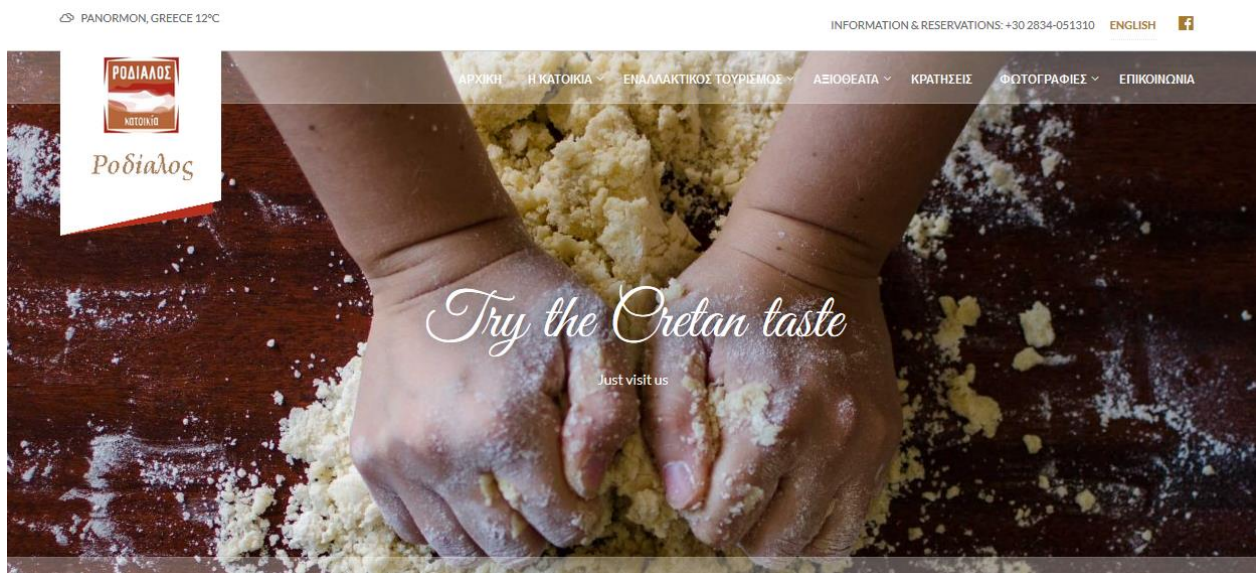
Η επιχείρηση αξιοποιεί τις υπηρεσίες επαγγελματιών για συγκεκριμένα αγροτουριστικά θέματα καθώς επίσης και υπηρεσίες ευεξίας και spa.

Στόχος των ιδρυτών για την δημιουργία της μονάδας αυτής, ήταν να συμπεριλάβουν την ποιότητα της Κρήτης σε μοναδικές διακοπές, με προτεραιότητα το περιβάλλον και την προστασία του.

Το κατάλυμα είναι απλό και προσφέρει φως και αρμονία στη διαβίωση. Όλα τα ανοίγματα έχουν θέα τη θάλασσα και είναι έτσι σχεδιασμένα ώστε να δημιουργούν φυσικό κλιματισμό. Διαθέτει όλες τις σύγχρονες ανέσεις και ό,τι είναι απαραίτητο σ' ένα σπιτικό. Το μεγάλο καθιστικό, η άνετη τραπεζαρία, το αίθριο και οι βεράντες προσφέρονται για πολυάριθμες συγκεντρώσεις και για οργανωμένες δεξιώσεις. Υπάρχουν 2 κουζίνες, όπου γίνονται και τα μαθήματα μαγειρικής κι ακόμα κεντρική θέρμανση, τηλεοράσεις, internet Wi-fi, στερεοφωνικό σύστημα για μουσική κι ένα παλιό πικάπ με βινίλια.

Τη φιλοξενία συμπληρώνουν δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού για τους επισκέπτες. Υπάρχουν αγροτουριστικές δραστηριότητες στον αγρό της μονάδας, μαθήματα κρητικής μαγειρικής, μαθήματα ελληνικής γλώσσας και συνεδρίες yoga στην ύπαιθρο.

Επίσης, υπάρχουν θεματικές δραστηριότητες ανάλογα με την εποχή, που στόχο έχουν την γνωριμία των επισκεπτών με την ντόπια κουλτούρα, τα ήθη και τα έθιμα. Ένα παράδειγμα τέτοιας δραστηριότητας είναι τα ρακοκάζανα, η παραδοσιακή διαδικασία απόσταξης της ρακής που είναι σήμα κατατεθέν της κρητικής φθινοπωρινής ζωής.

Εικόνα 1 Η κεντρική σελίδα του site της επιχείρησης

5.2. Δραστηριότητες

Στην υπό μελέτη επιχείρηση, μπορεί κανείς να απολαύσει ήρεμες διακοπές αλλά με έμφαση στις εναλλακτικές δραστηριότητες. Πρόκειται δηλαδή για εναλλακτικό τουρισμό ο οποίος περιλαμβάνει τα εξής:

Εναλλακτικός Τουρισμός

Μαθήματα Μαγειρικής

Yoga

Μαθήματα Ελληνικής
Γλώσσας

Δεξιώσεις

Εικόνα 2 Οι επιλογές του εναλλακτικού τουρισμού

Μεγάλη έμφαση δίνεται στα μαθήματα μαγειρικής, τα οποία γίνονται με υλικά αγνά και βιολογικά, από τους αγρούς του Ροδίαλου.

Αξιοθέατα

Ροδίαλος

Οι Ακτές μας

Πάνορμο και γειτονιά

Το Νησί

Εικόνα 3 Οι επιλογές του για Αξιοθέατα

5.3.Κριτήρια κατάταξης της στις Αγροτουριστικές

Ο Ροδίαλος, είναι μια νόμιμη αγροτουριστική μονάδα, αφού οι λειτουργίες του συμπίπτουν με τις λειτουργίες έτσι όπως περιγράφονται στο άρθρο 29 του 4276 ΦΕΚ 155/30 Ιουλίου 2014, όπου

«1. Επιχειρήσεις Αγροτουρισμού κατά την έννοια του παρόντος νόμου είναι ιδίως:

α) Τα Αγροκτήματα. Η αγροτουριστική δραστηριότητα εντός του Αγροκτήματος αφορά αποκλειστικά την παροχή υπηρεσιών υποδοχής και φιλοξενίας ή εστίασης. Στις περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις αυτές παρέχουν υπηρεσίες εστίασης, χρησιμοποιούν και προσφέρουν υποχρεωτικά προς κατανάλωση προϊόντα από το Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων, ή/και προϊόντα Οικοτεχνίας, όπως αυτά καθορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 4235/2014, και στην περίπτωση β' της παραγράφου 5 του άρθρου 62 του ίδιου νόμου.

β) Οι αγροτικές και οι μικτές αγροτικές εκμεταλλεύσεις (..) οι οποίες συνοδεύονται υποχρεωτικά με διάφορες επιχειρηματικά οργανωμένες υπηρεσίες όπως τις υπηρεσίες εστίασης με υποχρεωτική χρησιμοποίηση και προσφορά προϊόντων από το Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων (...) όπως και σε τουριστικά καταλύματα της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, μέγιστης δυναμικότητας μέχρι σαράντα (40) κλινών.

2. "Οι επιχειρήσεις αγροτουρισμού της παραγράφου 1 μπορεί να παρέχουν υπηρεσίες επίδειξης, ενημέρωσης, παρακολούθησης ή συμμετοχής σε δράσεις και δραστηριότητες που προωθούν την επαφή του επισκέπτη-τουρίστα με την αγροτική ζωή, τη βιώσιμη αγροτική παραγωγή, τη γαστρονομία, τη γευσιγνωσία και την οινογνωσία και την προστασία της βιοποικιλότητας".

Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, «Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων», είναι το σύνολο των επιλεγμένων διατροφικών προϊόντων του πρωτογενούς τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειών, των οποίων η παραγωγή ή και η επεξεργασία ή και η τυποποίηση πραγματοποιείται εντός των διοικητικών ορίων της Περιφέρειας, στην δικιά μας περίπτωση μιλάμε για την περιφέρεια της Κρήτης.

Και ως προς τον Σύνδεσμο Ενώσεων Αγροτουρισμού Ελλάδας, στον οποίο ο Ροδιάλος πρόσφατα έκανε και αίτηση για να γίνει μέλος, οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι κατηγοριοποιημένες ως εξής:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΡΟΔΙΑΛΟΥ
 Καταλύματα	Μέχρι 40 κλίνες (έχει 22)
 Εστίαση	Με βιολογικά προϊόντα από το αγρόκτημά τους
 Εργαστήρια	Μαγειρικής, γευσιγνωσίας
 Προϊόντα	Βιολογικά προς πώληση / κατανάλωση
 Οινοποιεία	Από βιολογικό σταφύλι από το αγρόκτημά τους
 Αγροκτήματα	Είναι χτισμένο μέσα στους αγρούς
 Δραστηριότητες	Yoga, μαθήματα ελληνικών
 Μονοπάτια	Στις παραλίες και στον Πάνορμο
 Αξιοθέατα	Πάνορμο και γειτονιά

Πίνακας 2 Κατάταξη Ροδιάλου

Γενικά Κριτήρια αξιολόγησης Επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου - Αγροτουρισμού

Να είναι Οικογενειακές Επιχειρήσεις (Υποχρεωτική Ενασχόληση)	✓
Να βρίσκονται σε οικισμούς με λιγότερους από 3000 κατοίκους	✓
Τα κτίσματα να είναι προσαρμοσμένα στην τοπική παραδοσιακή αρχιτεκτονική	✓
Να προβάλλουν τον τοπικό πολιτισμό	✓
Να υπάρχει περιβαλλοντική διαχείριση	✓
Να υπάρχει νόμιμη άδεια λειτουργίας	✓
Να είναι επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας π.χ μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες	✓
Να μην υπάρχουν Κτίρια μεγάλου όγκου	✓
Η δυναμικότητα να ΜΗΝ ξεπερνά τις 40 κλίνες	✓

Πίνακας 3 Γενικά Κριτήρια αξιολόγησης

5.4. Το ερωτηματολόγιο

Α.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

“ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ”

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1^η Ερώτηση: Πείτε μας λίγα λόγια για την επιχείρησή σας

2^η Ερώτηση: Πώς πήρατε την απόφαση να δημιουργήσετε μια αγροτουριστική μονάδα?

3^η Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε την κατηγορία του αγροτουρισμού και όχι του μαζικού τουρισμού? (Δηλαδή γιατί δημιουργήσατε μια αγροτουριστική μονάδα και όχι ένα ξενοδοχείο?)

4^η Ερώτηση: Η επιχείρησή σας είναι επικερδής ως αγροτουριστικό κατάλυμα? Κι αν όχι, ποιούς εναλλακτικούς τρόπους χρησιμοποιείτε ώστε να την αναβαθμίσετε και να την μετατρέψετε σε επικερδή?

5^η Ερώτηση: Ποιά είναι τα κίνητρα ενός επισκέπτη ώστε να επισκεφτεί το κατάλυμά σας και τί προσφέρετε εσείς ώστε να παρατείνετε τη διαμονή του?

6^η Ερώτηση: Στη σημερινή εποχή είναι αρκετές μόνο οι αγροτουριστικές δραστηριότητες ώστε να "κρατήσουν" το ενδιαφέρον του επισκέπτη ζωντανό ή απαιτούνται κι άλλες δραστηριότητες? Κι αν ναι, ποιές?

7^η Ερώτηση: Το κατάλυμά σας λειτουργεί κάποιους συγκεκριμένους μήνες ή όλο το χρόνο?

8^η Ερώτηση: Τί target group σας επισκέπτεται?

9^η Ερώτηση: Ποιοί είναι οι τρόποι προβολής της επιχείρησής σας? Είναι αρκετοί ώστε να προσελκύσουν όλο και περισσότερα άτομα?

Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!

5.5.Οι απαντήσεις

Απάντηση στην 1η ερώτηση

Ο Ροδιάλος, είναι μια κατοικία στη Βόρεια Κρήτη, κοντά στο χωριό Πάνορμο, στη μέση του νησιού, πάνω σε μια από τις πολλές βραχώδεις ακτές του. Βρίσκεται μέσα σ' έναν αγρό με βιολογικές καλλιέργειες μπροστά στο κρητικό πέλαγος. Η αρχιτεκτονική, τα

χρώματα, τα υλικά κατασκευής και το τοπίο, θυμίζουν έντονα την Κρήτη των μινωικών χρόνων. Η επιχείρηση, ιδρύθηκε το 1994 από τον κύριο Κώστα Δαμβόγλου, ο οποίος τη διευθύνει μαζί με την οικογένειά του. Είναι μία Ανώνυμη Εταιρεία, εγκεκριμένη από τον ΕΟΤ, όπου δουλεύουν τα τρία μέλη της οικογένειας Δαμβόγλου και 5 εποχιακοί υπάλληλοι. Από τους τελευταίους, οι 3 είναι κάτοικοι της περιοχής, Έλληνες, ενώ οι δύο (που ασχολούνται κυρίως με την καθαριότητα και την εστίαση) είναι αλλοδαποί. Η επιχείρηση επίσης, αξιοποιεί τις υπηρεσίες επαγγελματιών για συγκεκριμένα θέματα αγροτουριστικά (πχ. έναν γεωπόνο για σεμινάρια την περίοδο του τρύγου, έναν ειδικό στις τοπικές διαδρομές όταν παρουσιάζεται η ζήτηση, δασκάλα yoga ανάλογα με τις προτιμήσεις των πελατών), καθώς επίσης και υπηρεσίες ευεξίας και spa (με τη μορφή εξωτερικής συνεργασίας).

Στόχος μας ήταν να συμπεριλάβουμε την ποιότητα της Κρήτης σε μοναδικές διακοπές, με προτεραιότητα το περιβάλλον και την προστασία του. Δεν υπάρχει οργανωμένη παραλία ή κήπος με λουλούδια, μόνο πέτρινα καθίσματα, περιβόλι με λαχανικά, η φυσική χλωρίδα του τοπίου και η θέα του κρητικού πελάγους. Είμαστε προσεκτικοί με την κατανάλωση νερού, ανακυκλώνουμε με κομπόστ και δεχόμαστε κατοικίδια.

Το κατάλυμα είναι απλό, σε απόλυτα γεωμετρικό σχήμα, με τα φυσικά χρώματα, προσφέρει φως και αρμονία στη διαβίωση καθώς το «μέσα» και το «έξω» συνυπάρχουν. Όλα τα ανοίγματα έχουν θέα τη θάλασσα και είναι έτσι σχεδιασμένα ώστε να δημιουργούν φυσικό κλιματισμό. Διαθέτει όλες τις σύγχρονες ανέσεις και ό,τι είναι απαραίτητο σ' ένα σπιτικό. Το μεγάλο καθιστικό, η άνετη τραπεζαρία, το αίθριο και οι βεράντες προσφέρονται για πολυάριθμες συγκεντρώσεις και για οργανωμένες δεξιώσεις. Υπάρχουν 2 κουζίνες, όπου γίνονται και τα μαθήματα μαγειρικής. Κι ακόμα κεντρική θέρμανση, τηλεοράσεις, internet Wi-fi, στερεοφωνικό σύστημα για μουσική κι ένα παλιό πικάπ με βινίλια.

Τη φιλοξενία συμπληρώνουν δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού για τους επισκέπτες μας. Υπάρχουν αγροτουριστικές δραστηριότητες στον αγρό μας, μαθήματα κρητικής μαγειρικής, μαθήματα ελληνικής γλώσσας και συνεδρίες yoga στην ύπαιθρο. Επίσης, υπάρχουν θεματικές δραστηριότητες ανάλογα με την εποχή, που στόχο έχουν την γνωριμία των επισκεπτών με την ντόπια κουλτούρα, τα ήθη και τα έθιμα. Ένα

παράδειγμα τέτοιας δραστηριότητας είναι τα ρακοκάζανα, η παραδοσιακή διαδικασία απόσταξης της ρακής που είναι σήμα κατατεθέν της κρητικής φθινοπωρινής ζώης.

Απάντηση στην 2η ερώτηση

Η αρχή έγινε όταν αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με τον τουρισμό γενικώς. Η έκταση γης υπήρχε και σκεφτόμασταν τρόπους να αξιοποιήσουμε την περιουσία αυτή, χωρίς όμως να παρέμβουμε ή να καταστρέψουμε την ομορφιά της περιοχής. Μας ήρθε η ιδέα να στραφούμε στον αγροτουρισμό ο οποίος αξιοποιεί τις ομορφιές και τις δυνατότητες μιας περιοχής αλλά δίνει την ευκαιρία να σεβαστούμε τον περιβάλλοντα χώρο. Με αυτόν τον τρόπο, δίνεται η δυνατότητα να συνδυάσουμε τη φιλοξενία με την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη του φυσικού τοπίου.

Αυτό ταίριαζε, επίσης, με την αλλαγή στις προτιμήσεις των επισκεπτών ιδιαίτερα στην Κρήτη, να ψάχνουν, δηλαδή, εναλλακτικές διακοπές και όχι τα πολυτελή ξενοδοχεία. Αυτή η διαφορετικότητα και η αγάπη για το φυσικό περιβάλλον από τους επισκέπτες ήταν κάτι που υπήρχε ανέκαθεν στην Κρήτη, καθώς υπάρχουν άνθρωποι που έρχονται κάθε χρόνο και κλείνουν τις διακοπές της επόμενης χρονιάς από την προηγούμενη. Πέρα από την αξιοποίηση και τη διατήρηση του φυσικού τοπίου είδαμε και μία επιχειρηματική ευκαιρία να ανοίγεται μπροστά μας. Η συνέχεια ήρθε σχεδόν μόνη της, αφού βλέπαμε ότι η πρωτοβουλία μας αγκαλιάστηκε αμέσως και συνεχίζαμε απλώς να αναβαθμίζουμε τις υπηρεσίες μας και να αξιοποιούμε νέες ιδέες, είτε δικές μας είτε των επισκεπτών μας.

Απάντηση στην 3η ερώτηση

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία μιας αγροτουριστικής μονάδας δεν έγινε τυχαία. Θέλαμε πάντα να ασχοληθούμε με τον τουρισμό αλλά δεν μας κέρδιζε η ιδέα να φτιάξουμε άλλο ένα ξενοδοχείο μαζικού τουρισμού. Ο αγροτουρισμός είναι μία ιδέα που ταιριάζει πάρα πολύ με τα πιστεύω μας. Στην ουσία επιλέξαμε τον τρόπο με τον οποίο θα ασχοληθούμε, βασισμένοι στο πώς θα θέλαμε εμείς να κάνουμε διακοπές σε ένα ξένο μέρος. Η ομορφιά της φύσης καθώς και οι δυνατότητες που μας έδινε η περιοχή

κατέστησαν αυτήν την επιλογή μονόδρομο. Πιστεύουμε ότι με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε στο μέγιστο τις δυνατότητες που μας έδινε ο τόπος. Ο λόγος που μια αγροτουριστική μονάδα κατά κανόνα προϋποθέτει χαμηλότερη επένδυση, είναι η μεγαλύτερη αξιοποίηση του περιβάλλοντος της περιοχής. Οπότε, σκεφτήκαμε ότι ένα τέτοιου τύπου κατάλυμα θα συνδύαζε την θέλησή μας για επιχειρηματικότητα με το σεβασμό του περιβάλλοντος για την πλήρη αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Εννοείται, πως δεν έχουμε κάτι εναντίον των μεγάλων ξενοδοχείων απλά είμαστε μιας άλλης νοοτροπίας άνθρωποι και πιστέψαμε από την αρχή ότι θα μπορέσουμε να βρούμε και άλλους ανθρώπους που να έχουν τις ίδιες αρχές και να περνάμε όμορφα όλοι μαζί. Μας χαρακτηρίζει,άλλωστε, ένας πιο ζεστός και φιλόξενος χώρος, πιο αληθινός και με συναίσθημα. Μόνο μία τέτοιου τύπου επιχείρηση θα μπορούσε να μας δώσει αυτό το χαρακτήρα ο οποίος περνάει προς τους πελάτες μας.

Απάντηση στην 4η ερώτηση

Ναι. Η επιχείρηση είναι επικερδής από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της. Σε αυτό βοήθησε το ότι το κτήμα ήταν ιδιόκτητο και υπήρχε αρχικά ένα πρώτο οίκημα το οποίο ανακαινίσαμε και από αυτό ξεκίνησε αρχικά η λειτουργία του καταλύματος. Δε χρειάστηκαν πολλές επενδύσεις. Χρειάστηκε χρόνος και «έξυπνη», προσωπική εργασία, η οποία έγινε όμως με θέληση και μεράκι. Βοήθησαν επίσης και αρκετοί φίλοι.

Απάντηση στην 5η ερώτηση

Η διαμονή δεν είναι πολύ εύκολο να παραταθεί. Οι μισθώσεις γίνονται συνήθως για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα καθώς, αμέσως μετά, περιμένει η επόμενη κράτηση. Επίσης, σε αυτό συνεισφέρει το ότι τα εισιτήρια είναι κλεισμένα, είτε αεροπορικά, είτε ακτοπλοϊκά. Τα κίνητρα ενός επισκέπτη είναι η ζεστασιά και η φιλοξενία που τους προσφέρεται, σε συνδυασμό με την παρθένα φύση που πλαισιώνει το κατάλυμα. Ο επισκέπτης, έχει τη δυνατότητα διαμονής σε μία ευρύχωρη και πεντακάθαρη κατοικία, πολύ κοντά στη θάλασσα, με εξαιρετική θέα. Του δίνεται, επίσης, η ευκαιρία να

δοκιμάσει ντόπια, φρέσκα λαχανικά από τον κήπο μας, σε παραδοσιακές κρητικές συνταγές, καθώς και να συμμετέχει σε ομάδες δραστηριοτήτων, όπως μαγειρική, μαθήματα ελληνικής γλώσσας και ξενάγηση στην περιοχή. Ταυτόχρονα, με επαγγελματική περιποίηση και ζεστή φιλοξενία, προσπαθούμε να κρατήσουμε σε υψηλό επίπεδο τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Απάντηση στην 6η ερώτηση

Ο αγροτουρισμός από τη φύση του προσφέρει πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες με ιδιαίτερο ενδιαφέρον που κρατούν σε εγρήγορση τους επισκέπτες που θέλουν όχι μόνο να ξεκουραστούν, αλλά να πλαισιώσουν τη διαμονή τους και με διάφορες εμπειρίες. Στην προσπάθεια αυτή όμως, υπάρχει η πιθανότητα να παραγκωνιστούν κάποιες από τις βασικές λειτουργίες και άρα το αποτέλεσμα να μην είναι καλό. Οι άνθρωποι που επιλέγουν τον αγροτουρισμό για τις διακοπές τους, μπορεί να έχουν ιδιαίτερες ευαισθησίες προς το περιβάλλον και να επιθυμούν να γνωρίσουν την ντόπια κουλτούρα, τα ήθη και τα έθιμα, δεν παύουν όμως να συνεχίζουν να είναι «τουρίστες». Δηλαδή, να ψάχνουν την επαγγελματική περιποίηση και φιλοξενία, την καθαριότητα, το καλό φαγητό, την ευγένεια, το χαμόγελο, την ηρεμία και την ησυχία, τους ευρύχωρους χώρους και τη γρήγορη εξυπηρέτηση. Αυτό που προσπαθούμε διαρκώς είναι να κρατήσουμε αυτή την ισορροπία στις παρεχόμενες υπηρεσίες μας.

Απάντηση στην 7η ερώτηση

Το κατάλυμα λειτουργεί όλο το χρόνο, με κάποιο ίσως κενό την περίοδο μεταξύ Χριστουγέννων και Πάσχα, για - τυχόν - επισκευές και ανακαινίσεις. Αυτό ωστόσο κανονίζεται ανάλογα με τις κρατήσεις που υπάρχουν. Κάθε εποχή του χρόνου η περιοχή έχει να δείξει διαφορετικές ομορφιές και εμείς θέλουμε να τις προσφέρουμε στο κοινό. Επίσης, οι αγροτουριστικές δραστηριότητες αλλάζουν ανάλογα με την εποχή, προσφέροντας έτσι και μια ποικιλία στους ανθρώπους που θέλουν να μας επισκεφτούν παραπάνω από μια φορά το χρόνο.

Απάντηση στην 8η ερώτηση

Το κοινό που μας επισκέπτεται είναι όλων των ηλικιών. Η πλειονότητα όμως είναι οικογένειες με μικρά παιδιά και παρέες νεαρών ή ηλικιωμένων ζευγαριών από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Την καλοκαιρινή σεζόν έχουμε περισσότερους επισκέπτες από τη δυτική Ευρώπη, ενώ την off season περίοδο, μας επισκέπτονται Έλληνες, είτε για διακοπές, είτε για συνέδρια και δεξιώσεις.

Απάντηση στην 9η ερώτηση

Οι συνήθεις τρόποι προβολής που αξιοποιούμε είναι το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου φροντίζουμε να έχουμε ολοκληρωμένη παρουσία. Μεγάλο κομμάτι προβολής μας έχουν όμως οι ευχαριστημένοι πελάτες μας που μας δίνουν θετικές συστάσεις προς τους γνωστούς και φίλους τους. Επίσης, υπάρχει ένα μεγάλο δίκτυο φίλων σε όλη την Κρήτη που προβάλλουν το κατάλυμα και τις εμπειρίες που είχαν από τη διαμονή τους και μας προτείνουν στο φιλικό περιβάλλον τους. Στη γνωριμία με πιθανούς πελάτες βοηθούν σημαντικά τα συμπόσια και οι εκδηλώσεις που αναλαμβάνουμε, τα οποία φέρνουν καινούργιο κόσμο στο κατάλυμα. Χρησιμοποιούμε επίσης ηλεκτρονικό newsletter για νέες δραστηριότητες και σχέδια που ετοιμάζουμε και με αυτό τον τρόπο βλέπουμε και τις αντιδράσεις του target group μας. Μέχρι στιγμής είμαστε πολύ ευχαριστημένοι από την ανταπόκριση του κόσμου και την πληρότητα, που χρόνο με το χρόνο είναι και μεγαλύτερη, κυρίως τις περιόδους off season.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στην παρούσα εργασία έγινε μια ιστορική ανασκόπηση του τουρισμού στην Ελλάδα, μία εκτενής αναφορά στον ορισμό του τουρισμού και των διαφόρων μορφών του, όπως πολιτιστικός τουρισμός, εκπαιδευτικός, οικοτουρισμός, αθλητικός, ιατρικός και αγροτουρισμός.

Στη συνέχεια εστίασαμε στον αγροτουρισμό, όπου αναλύθηκε η έννοια του αγροτουρισμού, οι στόχοι του, οι διάφορες μορφές του, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά του καθώς επίσης και οι φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

Στο επόμενο κεφάλαιο έγινε μία εις βάθος παρουσίαση της αγροτουριστικής επιχείρησης, όπου αναλύθηκε η έννοια και τα χαρακτηριστικά, της αμιγώς αγροτουριστικής επιχείρησης, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις δημιουργίας μιας τέτοιας επιχείρησης, με ειδικότερη αναφορά στο ειδικό σήμα τουρισμού.

Σημαντικό κεφάλαιο ήταν το επόμενο που αφορούσε στην ποιότητα στον αγροτουρισμό, όπου αφού δώσαμε τον ορισμό της ποιότητας στον τουρισμό, παρουσιάσαμε το σύστημα διαχείρισης ποιότητας όπως έχει θεσμοθετηθεί και μιλήσαμε για το σήμα ποιότητας στον αγροτουρισμό και τη διαδικασία πιστοποίησης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάσαμε τη μελέτη περίπτωσης μιας αγροτουριστικής μονάδας αναλύοντας τη δομή της και τις δραστηριότητές της, με τη βοήθεια της συνέντευξης σε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις που πραγματοποιήσαμε για τους σκοπούς της έρευνας.

Η συγκεκριμένη επιχείρηση, ο Ροδιάλος, είναι μία κατοικία στη βόρεια Κρήτη χτισμένη σε έναν αγρό με βιολογικές καλλιέργειες, σε απόλυτη εναρμόνιση με το περιβάλλον. Πρόκειται για μία καθαρά οικογενειακή επιχείρηση, όπου χρησιμοποιούνται και εξωτερικοί συνεργάτες για συγκεκριμένες αγροτουριστικές δραστηριότητες όπως γεωπόνοι για σεμινάριο την περίοδο του τρύγου και ένας ειδικός σε τοπικές διαδρομές για περιπάτους.

Αν και στην αρχή ο στόχος για τη λειτουργία της επιχείρησης ήταν ο μαζικός τουρισμός, οι ιδιοκτήτες αποφάσισαν να αξιοποιήσουν τη διαθέσιμη γη που υπήρχε τριγύρω χωρίς να παρέμβουν ή να καταστρέψουν την ομορφιά της περιοχής και έτσι στράφηκαν στον αγροτουρισμό δημιουργώντας μία ξεχωριστή μονάδα και συνδυάζοντας τη φιλοξενία με την ανάδειξη του φυσικού τοπίου.

Κύριο, συμπέρασμα από την έρευνα, είναι ότι ο αγροτουρισμός ταιριάζει και είναι προτεραιότητα στις περιοχές όπου οι προτιμήσεις των επισκεπτών συνάδουν με τις εναλλακτικές διακοπές και όχι με τα πολυτελή ξενοδοχεία.

Τα κίνητρα ενός επισκέπτη που πηγαίνει σε μία αγροτουριστική μονάδα είναι οι διαφορετικές εμπειρίες σε ένα ζεστό και φιλόξενο περιβάλλον, σε συνδυασμό με τη φυσική επαφή που πλαισιώνει το κατάλληλο κατάλυμα. Οι άνθρωποι που προτιμούν τον αγροτουρισμό μπορεί να έχουν ιδιαίτερες ευαισθησίες προς το περιβάλλον και να επιθυμούν να γνωρίσουν κάποια τοπική κουλτούρα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι παύουν να ψάχνουν την επαγγελματική περιποίηση, την καθαριότητα, το καλό φαγητό και την εξυπηρέτηση.

Επίσης, σημαντικό πόρισμα από την μελέτη περίπτωσης, είναι ότι οι τουρίστες που επιλέγουν τον αγροτουρισμό δεν έχουν συγκεκριμένη ηλικία αν και η πλειοψηφία των επισκεπτών είναι οικογένειες με μικρά παιδιά ή ηλικιωμένα ζευγάρια.

Όσον αφορά στους τρόπους προβολής, μία αγροτουριστική μονάδα χρησιμοποιεί όλα τα μέσα τα οποία χρειάζεται και μία τουριστική μονάδα μαζικού τουρισμού, όπως το internet, αλλά κυρίως βασίζεται στη διάδοση από «στόμα σε στόμα» (word of mouth) και την καλή αξιολόγηση των προηγούμενων επισκεπτών.

Τέλος, φαίνεται ότι ο αγροτουρισμός μπορεί να έχει πάρα πολύ καλό μέλλον, ειδικά στην Ελλάδα που είναι μία χώρα με πλούσιο φυσικό κάλλος, αρκεί να δοθεί η κατάλληλη κατεύθυνση τόσο από την πολιτεία όσο και από την ίδια την κοινωνία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Acta-edu.gr, 2018. Πιστοποιημένος Υπεύθυνος Αγροτουριστικής Μονάδας (Certified Professional on Agrotourism Sector - CPAS). Διαθέσιμο στο http://acta-edu.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=79:certified-professional-on-agrotourism-sector-cpas&lang=en . (Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2018)

agrosimvoulos.gr, 2014. Τι είναι είναι ο Αγροτουρισμός και σε τι στοχεύει; Διαθέσιμο: <http://agrosimvoulos.gr/programma-agrotourismou/> (Πρόσβαση 27 Δεκεμβρίου 2017)

Agrotourism, 2017. Αγροτουρισμός και Άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Διαθέσιμο:

<https://agrotourism.wordpress.com/%CE%86%CE%BB%CE%BB%CE%B5%CF%82-%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CE%AD%CF%82-%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D/> (Πρόσβαση 17 Δεκεμβρίου 2017)

Agrotourism.gr 2017b. Φορείς που ασχολούνται με τον αγροτουρισμό. Διαθέσιμο: <https://agrotourism.wordpress.com/%CE%A6%CE%BF%CF%81%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85/> (Πρόσβαση 3 Ιανουαρίου 2018)

Agrotourism.gr, 2017. Οι μορφές του αγροτουρισμού. Διαθέσιμο: <https://agrotourismos.wordpress.com/category/%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85/> (Πρόσβαση 29 Δεκεμβρίου 2017)

agrotourismos.gr, 2013. Αγροτουρισμός, Πλεονεκτήματα και οφέλη. Διαθέσιμο: <http://agrotourismos.gr/agrotourismos> (Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2017)

agrozenia.net, 2017. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. Διαθέσιμο: <http://agrozenia.net/sxedio-diatypwsis-kritiriwn-aksiologisis-agrotouristikwn-epixeirisewn> (Πρόσβαση 13 Ιανουαρίου 2018)

Agroxenia.net, 2018a . ΣΕΑΓΕ, Σύνδεσμος Ενώσεων Αγροτουρισμού Ελλάδας . Παρουσίαση του ΣΕΑΓΕ. Διαθέσιμο στο <http://agroxenia.net/parousiasi-tou-seage>. (Πρόσβαση 31 Ιανουαρίου 2018)

Agroxenia.net, 2018b. Σύνδεσμος Ενώσεων Αγροτουρισμού Ελλάδας ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. Διαθέσιμο στο <http://agroxenia.net/sxedio-diatypwsis-kritiriwn-aksiologisis-agrotouristikwn-epixeirisewn> (Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2018)

Altertourism.gr, 2011. Λίστα θεματικών μορφών τουρισμού και δραστηριοτήτων. Διαθέσιμο: <http://altertourism.gr/morfes-tourismou/lista-thematikon-morfon-tourismou-kai-drastiriotitwn> (Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2017)

anka.gr, 2018 http://www.anka.gr/portal/images/stories/anka/Nea/Agrotourismos/nomos_4276_2014.pdf (Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2018)

dikaiologitika.gr, 2014. Απλούστευση διαδικασιών λειτουργίας τουριστικών επιχειρήσεων και τουριστικών υποδομών, ειδικές μορφές τουρισμού και άλλες διατάξεις. Διαθέσιμο: <https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/dhmosio/35719/eidikes-morfes-tourismoy> (Πρόσβαση 10 Ιανουαρίου 2018)

eoppep 2018. Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων 1-50 : Αγρότης-υπεύθυνος αγροτουριστικής μονάδας. Διαθέσιμο στο <http://www.eoppep.gr/index.php/el/search-for/professional-outlines#%CE%B1%CE%B3%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%8D%CE%B8%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82>. (Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2018)

epidotiseis2014-2020.gr, 2017. Ενίσχυση ίδρυσης και λειτουργίας ΝΕΩΝ τουριστικών ΜΜΕ. Διαθέσιμο: www.epidotiseis2014-2020.gr/index.php/psaxno-epidotisi-gia/tourismos-agrotourismos/espa-idrisi-touristikon-mme (Πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2018)

etasa.gr, 2018. Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (ΕΤΑΔ Α.Ε.). Διαθέσιμο: <http://www.etasa.gr/page.aspx?itemID=SPG121> (Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2018)

greenbanking.gr, 2012. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ. Τεχνικό Εγχειρίδιο. Διαθέσιμο:

http://www.greenbanking.gr/~media/Files/GreenBusiness/2013_11_enallaktikos_tourismos.ashx (Πρόσβαση 22 Δεκεμβρίου 2017)

Guardian., 2014 Η ιστορία του ελληνικού τουρισμού μέσα από αφίσες. Διαθέσιμο: <https://www.ellines.com/good-news/16931-guardian-h-istoria-tou-ellinikou-tourismou-mesa-apo-afises/> και <https://www.theguardian.com/travel/gallery/2014/nov/11/holidays-in-greece-history-in-tourism-posters> (Πρόσβαση 16 Δεκεμβρίου 2017)

In.gr, 2018. Εκπαίδευση στον Αγροτουρισμό. Διαθέσιμο στο <http://archive.in.gr/Reviews/Review2073/assets/02vol3.pdf> (Πρόσβαση 3 Φεβρουαρίου 2018)

Kathimerini.gr, 2013. Η ιστορική εξέλιξη του τουρισμού. Διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/493055/article/politismos/arxeio-politismoy/h-istorikh-ezeli3h-toy-toyristmoy> (Πρόσβαση 19 Δεκεμβρίου 2017)

minagric.gr, 2010. Αγροτουρισμός, Πλεονεκτήματα και οφέλη. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Διαθέσιμο: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism> (Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2017)

Opengov.gr, 2014a. Άρθρο 06:ΕΙΔΙΚΕΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. Διαθέσιμο: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=51457> (Πρόσβαση 18 Δεκεμβρίου 2017)

opengov.gr, 2014b. Άρθρο 25: Πιστοποίηση Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού-Ειδικό Σήμα Αγροτουρισμού. Διαθέσιμο: <http://www.opengov.gr/yppol/?p=826> (Πρόσβαση 10 Ιανουαρίου 2018)

opengov.gr, 2014c. Άρθρο 05 Αδειοδότηση-Ειδικό Σήμα-Έλεγχος Λειτουργίας Επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου. Διαθέσιμο: <http://www.opengov.gr/yppol/?p=498> (Πρόσβαση 12 Ιανουαρίου 2018)

rethimno.gr, 2018 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ <http://www.rethimno.gr/el/news/article.php?n=272> (Πρόσβαση Φεβρουαρίου 2018)

Semifind, 2018. Πιστοποιημένος Υπεύθυνος Αγροτουριστικής Μονάδας (Certified Professional on Agrotourism Sector - CPAS). Διαθέσιμο στο <https://www.semifind.gr/elearning/view/Seminario-Elearning/12363/pistoroiimenos-yprethynos-agrotoyristikis-monadas> (Πρόσβαση 3 Φεβρουαρίου 2018)

Agroxenia.net 2018c. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. <http://agroxenia.net/sxedio-diatypwsis-kritiriwn-aksiologisis-agrotouristikwn-epixeirisewn>. (Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2018)

Ανδρέας Ανδρεάδης, 2014. Το 40% των τουριστικών επιχειρήσεων έχει πρόβλημα βιωσιμότητας. Διαθέσιμο: <http://www.tornosnews.gr/permalink/15747.html> (Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2018)

Αντωνόπουλος Γ, 2014. Νέες ρυθμίσεις για τον Αγροτουρισμό. Διαθέσιμο: <https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/agrotika/25338/nees-rythmiseis-gia-ton-agrotourismo> (Πρόσβαση 9 Ιανουαρίου 2018)

Ασκέλη Σ, 2007. Επιχειρήστε... αγροτουριστικά. Πώς να οργανώσετε τη δική σας αγροτουριστική επιχείρηση. Εκδόσεις Κέρκυρα - Economia Publishing. ISBN 960-8386-49-7

Βαρβαρέσος, Σ., & Σωτηριάδης, Μ. (2002). ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ: ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 108(108-109), 347-390. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.9099>. Πρόσβαση 2 Απριλίου 2018

Γεώργιος Στ. Έξαρχος - Στέφανος Γ. Καραγιάννης, 2004. Αγροτουρισμός – Μοχλός για την ανάπτυξη της υπαίθρου. ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ - ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - Τεύχος 9 (2006), 301-303.

Γρηγόρη Μ, 2017. Αγροτουρισμός: Καλλιεργήστε... τουρίστες στη φάρμα σας. Διαθέσιμο: <http://www.yraithros.gr/agrotourismos-kalliergiste-touristes-sti-farma-sas/> (Πρόσβαση 14 Ιανουαρίου 2018)

Δανέλλης Σ, 2012. Τουρισμός Υπαίθρου – Αγροτουρισμός. Διαθέσιμο: <http://www.sdanellis.gr/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/1385-%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%A5%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B8%CF%81%CE%BF%CF%85-%CE%91%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82.html> (Πρόσβαση 7 Ιανουαρίου 2018)

Δημητρακόπουλος Τ, 2012. Αγροτουρισμός: Το προφίλ του αγροτουρίστα. Διαθέσιμο: <http://www.elzoni.gr/html/ent/561/ent.25561.asp> (Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2017)

ΕΛΟΤ 2008. Πρότυπο ΕΛΟΤ 1417 για τον Αγροτουρισμό. Διαθέσιμο στο elot.gr (Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2018)

Θεοδωρίδης Πάνος, 2014. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ. ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ. Ίδρυμα Λαμπράκη. Διαθέσιμο: http://www.lrf.gr/programmmedia/1402657613_2.pdf (Πρόσβαση 27 Δεκεμβρίου 2017)

Ίσιδα, 2011. Θεσμικό πλαίσιο για τον αγροτουρισμό. Διαθέσιμο: <https://www.askjim.gr/agro/?p=4271> (Πρόσβαση 10 Ιανουαρίου 2018)

Καράμπελας Θ, 2018. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Η συμβολή του στην οικονομική και κοινωνική αναβάθμιση της υπαίθρου. Διαθέσιμο: <https://proini.news/karampelas-agrotourismos-oikonomikii-koinwniki-anavaumisi-ypaidrou/> (Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2018)

Κουθούρης Χαρίλαος, 2017. «Αναψυχή Ανοικτών Χώρων, Δραστηριότητες Βουνού». 3η Διάλεξη: «Τουρισμός, Εναλλακτικές μορφές, Αναψυχή πελατών ξενοδοχείων». Διαθέσιμο: http://www.pe.uth.gr/cms/phocadownload/epeaek/drastiriotites_voynoy/dialekseis/3.pdf (Πρόσβαση 22 Δεκεμβρίου 2017)

Λαλούμης, Δ., 2015a. Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού τουριστικών επιχειρήσεων. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5295>. Πρόσβαση 3 Απριλίου 2018

Λαλούμης, Δ., 2015b. Διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5283>. Πρόσβαση 16 Απριλίου 2018

ΜΟΙΡΑ ΠΟΛΥΞΕΝΗ, 2005. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. Εκδόσεις INTERBOOKS. ISBN: 9603901601

Μοίρα, Π. (2004). 2ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, «Διευρυμένη Ευρώπη και Περιφερειακές Ανισότητες, Τ.Ε.Ι. Ηπείρου / Τμήμα Λογιστικής, Πρέβεζα, 3-4/6/2004. Εισήγηση με θέμα: «Η ανάπτυξη της περιφέρειας μέσω της ανάδειξης της πολιτιστικής ταυτότητας της υπαίθρου - Ο αγροτουρισμός», σελ. 260-270.

Μπέλλος Η, 2018. Οι φόροι απειλούν τον τουρισμό με ανώμαλη προσγείωση. Διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/948677/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/oi-foroi-apeiloun-ton-toyrismo-me-anwmalh-prosgeiwsh> (Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2018)

ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΜΟΙΡΑ ΠΟΛΥΞΕΝΗ, 2005. Θαλάσσιος Τουρισμός, Εκδόσεις INTERBOOKS. ISBN: 9603901504

Παισινης Κώστα, Γ., Ματσούκα, Ο., Τριγώνης, Ι., Τσίτσαρη, Ε., 2015. Αθλητική ψυχαγωγία και αναψυχή. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/4956>. Πρόσβαση 4 Απριλίου 2018

Παιτσίνης Κώστα, Γ., Υφαντίδου, Γ., 2015. Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/4256>. Πρόσβαση 17 Απριλίου 2018

Παλιολόγος Π, 2018. Μελέτες Βιωσιμότητας: Ο θεμέλιος λίθος της σωστής και κερδοφόρας λειτουργίας του ξενοδοχείου. Διαθέσιμο: <http://hotelbrain.com/%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%B2%CE%B9%CF%89%CF%83%CE%B9%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82-%CE%BF-%CE%B8%CE%B5%CE%BC%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%BB%CE%AF%CE%B8%CE%BF/> (Πρόσβαση 7 Ιανουαρίου 2018)

Παπαδάκη-Κλαυδιανού, Α., & Γιασεμή, Ε. (1991). Εκπαιδευτικές ανάγκες και επιμόρφωση των μελών του γυναικείου αγροτουριστικού συνεταιρισμού νοτιοχώρων Χίου: μια επιτόπια έρευνα. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 83(83), 3-31. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.596>. Πρόσβαση 17 Απριλίου 2018

Παπασταύρου Μ, 2017. Αγροτουρισμός στην Ελλάδα. Μια Ολιστική Πρόταση για την Ανάπτυξη της Περιφέρειας. Διαθέσιμο: <http://traveldailynews.gr/hypostyles/article/638> (Πρόσβαση 4 Ιανουαρίου 2018)

Παρταλίδου Μαρία , Ιακωβίδου Όλγα, 2002. Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΩΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Διαθέσιμο στο <http://dx.doi.org/10.12681/grsr.9075>. (Πρόσβαση 1 Φεβρουαρίου 2018)

Παρταλίδου, Μ., & Ιακωβίδου, &. (2002). Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΩΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 108(108-109), 325-345. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.9075>. Πρόσβαση 18 Απριλίου 2018

Πούλιος, Ι., Αλιβιζάτου, Μ., Αραμπατζής, Γ., Γιαννακίδης, Α., Καραχάλης, Ν., Μάσχα, Ε., Μούλιου, Μ., Παπαδάκη, Μ., Προσύλης, Χ., Τουλούπα, Σ. 2015. Τουρισμός, πολιτισμική διαχείριση, τοπική κοινωνία και βιώσιμη ανάπτυξη. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Πούλιος, Ι., Αλιβιζάτου, Μ., Αραμπατζής, Γ., Γιαννακίδης, Α., Καραχάλης, Ν., Μάσχα, Ε., Μούλιου, Μ., Παπαδάκη, Μ., Προσύλης, Χ., Τουλούπα, Σ. 2015. Πολιτισμική διαχείριση, τοπική κοινωνία και βιώσιμη ανάπτυξη. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 6. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/2390>. Πρόσβαση 20 Απριλίου 2018

Ροδιάλος, 2018 Ροδιάλος, κατοικία στη Βόρεια Κρήτη Διαθέσιμο στο el (Πρόσβαση 20 Ιανουαρίου 2018)

ΤΣΑΡΤΑΣ ΠΑΡΙΣ, 1996. ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ, ΤΑΞΙΔΙΑ, ΤΟΠΟΙ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ. Εκδότης ΕΞΑΝΤΑΣ. ISBN 9789602562635

Τσάρτας, Π. (1998). Κοινωνικότητα και τουρισμός: ανάλυση χαρακτηριστικών σε διαφορετικούς τύπους τουρισμού. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 96(96-97), 111-132. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.731>. Πρόσβαση 19 Απριλίου 2018

Τσάρτας, Πάρις; Μοίρα, Πολυξένη; Λαγός, Δημήτριος; Σταμπουλής, Γεώργιος; Μπάρλας, Αχιλλέας, 2014 . Πρόγραμμα επικαιροποίησης γνώσεων αποφοίτων ΑΕΙ στην “οργάνωση, διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων και στην προώθηση τουριστικών προορισμών. 15Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. Διαθέσιμο: <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/2237> (Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2017)

Υπουργείο Τουρισμού, 2014. Άρθρο 25: Πιστοποίηση Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού-Ειδικό Σήμα Αγροτουρισμού. Διαθέσιμο στο <http://www.opengov.gr/yppol/?p=826> (Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2018)

Χατζηδάκης Α, 2015. ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ 2008-2015. ΕΟΤ. Διαθέσιμο στο http://www.gnto.gov.gr/sites/default/files/files_basic_pages/Xatzidakis_2015.pdf. Πρόσβαση 20 Απριλίου 2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'. Αξιολόγηση Επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου από την Ένωση Αγροτουρισμού Κρήτης

Επιχειρήσεις «Τουρισμού Υπαίθρου – Αγροτουρισμού»

Η επιχείρηση Τουρισμού Υπαίθρου –Αγροτουρισμού, είναι μια διαφοροποιημένη τουριστική επιχείρηση που αναπτύσσει έργα υποδομής μικρής κλίμακας με ήπιες παρεμβάσεις στο περιβάλλον και προσφέρει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες : φιλοξενίας, εστίασης, περιήγησης, ξενάγησης, αναβίωσης του παραδοσιακού τα ρόπου ζωής, γνωριμίας με παραδοσιακά επαγγέλματα, αγροτικές μεθόδους παραγωγής και καλλιέργειας καθώς και παραγωγικές διαδικασίες που έχουν εκλείψει. Πώληση κυρίως τοπικών αγροτικών προϊόντων και τεχνιμάτων, με στόχο να γνωρίσει ο επισκέπτης την ύπαιθρο, τον αγροτικό χώρο και τις αγροτικές ασχολίες, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του τόπου, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων τις υπαίθρου.

Μορφές επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου – Αγροτουρισμού

Ως επιχειρήσεις Τουρισμού Υπαίθρου -αγροτουρισμού, χαρακτηρίζονται οι ακόλουθες μορφές και κλάδοι επιχειρήσεων:

- α) Τουριστικά καταλύματα όλων των μορφών, με δυνατότητα πρωινού, μέγιστης δυναμικότητας σαράντα (40) κλινών
- β) Επισκέψιμα αγροκτήματα, αγροκάμπινγκ, αχυροκαλύβες, δεντρόσπιτα, καταλύματα από αχυρόμαλας και πηλό, με πισίνες απόλυτα οικολογικές, με φυσικούς βιολογικούς καθαρισμούς, με πράσινες στέγες,
- γ) Εστιατόρια, ταβέρνες και παραδοσιακά καφενεία. Τα προσφερόμενα εδέσματα με χρήση παραδοσιακών συνταγών να χρησιμοποιούν ως πρώτα υλικά τοπικά προϊόντα
- δ) Εργαστήρια παραγωγής, έκθεσης και πώλησης παραδοσιακών τοπικών προϊόντων, τοπικών εδεσμάτων και προϊόντων λαϊκής τέχνης της περιοχής τους
- ε) Μικρές επισκέψιμες παραγωγικές μονάδες, όπως οινοποιεία, ελαιοτριβεία, τυροκομεία κ.ά.

με εκθετήριο και χώρο γευστιγνωσίας εκτός χώρου παραγωγής.

στ) Επισκέψιμα βιομηχανικά μνημεία στην ύπαιθρο, μουσεία, αναστηλωμένες πρώην μονάδες παραγωγής που έχουν αλλάξει χρήση και παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ενδοχώρας συνδέοντας τον πολιτισμό με τον τουρισμό αναδεικνύοντας την ιδιαιτερότητα κάθε περιοχής.

Βάμος Αποκορώνου Χανίων TK 73008, e-mail info@agro-creta.gr, www.agroxenia.net
Τηλ.: 6974 920998

Δραστηριότητες υπαίθρου

A. Περιηγήσεις ή/και υπαίθριες δραστηριότητες με την συνοδεία ειδικευμένου ξεναγού για ιππασία, πεζοπορία, σεμινάρια γαστρονομίας, καγιάκ κ.ά.

B. Για την ενίσχυση την φιλοσοφίας του «τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού», ο επιχειρηματίας μπορεί να αναπτύσσει δραστηριότητες σχετικές με τη σοδειά (π.χ. τρύγος, οινοποίηση, απόσταξη, μάζεμα ελιάς), περίπατοι γνωριμίας με την χλωρίδα και την πανίδα καθώς και με τις αξιολογες μονάδες τοπικών παραγωγών, τις παραδοσιακές τεχνικές, τον πολιτισμό, την τοπική γαστρονομία κ.ά

Για να μπορεί να ενταχθεί μια επιχείρηση στην κατηγορία του «τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού» πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο δραστηριότητες που αναφέρονται ανωτέρω ως μορφές επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου-Αγροτουρισμού, εκτός εάν ο επιχειρηματίας είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότης, που χρειάζεται μόνο μία δραστηριότητα. Με δεδομένο ότι μέχρι σήμερα υπάρχει κενό θεσμικού πλαισίου το οποίο μπορεί να προσδιορίζει την επιχείρηση τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού, η παραπάνω δέσμευση αντικαθίσταται μέχρι να δημιουργηθεί θεσμικό πλαίσιο, με την υποχρέωση της επιχείρησης που δεν έχει δεύτερη δραστηριότητα, να διαθέτει εκθετήριο τοπικών προϊόντων η προϊόντων άλλων μελών του ΣΕΑΓΕ. Επίσης υποχρεούνται τα επισιτιστικά τμήματα των επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν τοπικά προϊόντα, τουλάχιστον σε ποσοστό 50% και να αναφέρουν στον κατάλόγό τους ότι είναι μέλη της Ένωσης Αγροτουρισμού της περιοχής τους.

Γενικά Κριτήρια αξιολόγησης Επιχειρήσεων Τουρισμού Υπαίθρου - Αγροτουρισμού

1. Να είναι Οικογενειακές Επιχειρήσεις (Υποχρεωτική Ενασχόληση και παρουσία των ιδιοκτητών η των μελών της οικογένειας)
2. Να βρίσκονται σε οικισμούς με λιγότερους από 3000 κατοίκους. Εξαιρέση αποτελούν :
 - α. παραδοσιακοί οικισμοί
 - β. ιστορικά αγροκτήματα, διατηρητέα κτίσματα και κτίρια εξαιρετικής αρχιτεκτονικής που έχουν αλλάξει χρήση τα οποία μπορούν να βρίσκονται σε οποιοδήποτε μέρος
3. Τα κτίσματα να είναι προσαρμοσμένα στην τοπική παραδοσιακή αρχιτεκτονική, στον χαρακτήρα και τις ανάγκες εξυπηρέτησης της φιλοσοφίας του τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού.
4. Να προβάλλουν τον τοπικό πολιτισμό με κάθε δυνατό Να διατίθεται ενημερωτικό υλικό και πληροφορίες για την χλωρίδα , την πανίδα, τις παραδόσεις , τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής όπου δραστηριοποιούνται.
5. Να υπάρχει περιβαλλοντική διαχείριση (μέσα εξοικονόμησης ενέργειας, π.χ. οικονομικές λάμπες, φωτοβολταϊκά, ηλιακός θερμοσίφωνας, κ.ά.)

6. Να διαθέτουν στις επιχειρήσεις ενιαίο διαφημιστικό φυλλάδιο του ΣΕΑΓΕ και να αναφέρεται σε κάθε έντυπο καθώς και στην ιστοσελίδα τους ότι είναι μέλη της Ένωσης Αγροτουρισμού της περιοχής τους, προκειμένου οι επισκέπτες να γνωρίσουν τη φιλοσοφία και τις δυνατότητες του τουρισμού υπαίθρου –αγροτουρισμού σε όλη την επικράτεια. Πρέπει να φέρουν το λογότυπο της Ένωσης σε εμφανές σημείο στον χώρο και στην Ιστοσελίδα τους και να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις της Αγροξενία και του ΣΕΑΓΕ για τις μεθόδους προώθησης και ενημέρωσης των επισκεπτών για τη φιλοσοφία και τις δυνατότητες του τουρισμού υπαίθρου –αγροτουρισμού σε όλη την επικράτεια

ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επιχειρήσεις τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού :

- επιχειρήσεις που στερούνται νόμιμη άδεια λειτουργίας ανεξαρτήτα με τη δραστηριότητα που ασκούν.
- Επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας (μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, βιομηχανίες παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων κ.ά.)
- Όταν οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε οικισμούς με περισσότερους από 3000 κατοίκους .Εξαιρέση αποτελούν :
α. παραδοσιακοί οικισμοί στην ενδοχώρα και τά νησιά
β. ιστορικά αγροκτήματα, διατηρητέα κτίσματα και κτίρια εξαιρετικής αρχιτεκτονικής που έχουν αλλάξει χρήση τα οποία μπορούν να βρίσκονται σε οποιοδήποτε μέρος
- Κτίρια μεγάλου όγκου που δεν συνάδουν με τον χαρακτηρισμό «ήπια παρέμβαση στο περιβάλλον» και αλλοιώνουν τον πολιτιστικό τον φυσικό και τον παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής.
- Όταν η δυναμικότητα ξεπερνά τις 40 κλίνες
- Όταν ο ιδιοκτήτης ή μέλη της οικογένειάς του δεν απασχολούνται στην επιχείρηση.

Προσωρινό ποιοτικό σήμα λειτουργίας επιχείρησης τουρισμού υπαίθρου – αγροτουρισμού

Οι επιχειρήσεις μπορούν να λαμβάνουν προσωρινό σήμα με την ένδειξη «επιχείρηση τουρισμού υπαίθρου-αγροτουρισμού», μετά από **αυτοαξιολόγηση** με βάση τα κριτήρια του ΣΕΑΓΕ και της ΑΓΡΟΞΕΝΙΑ, όπως έχουν οριστεί και παρουσιάζονται στον παρόν κείμενο.

Στη συνέχεια, προκειμένου να δοθεί ποιοτικό σήμα, και κατάταξη των επιχειρήσεων τουρισμού υπαίθρου –αγροτουρισμού σε ποιοτική διαβάθμιση, θα ακολουθήσει αξιολόγηση από επιλεγμένους αξιολογητές..Στην επιτροπή αξιολόγησης θα

Βάμος Αποκορώνου Χανίων ΤΚ 73008, e-mail info@agro-creta.gr, www.agroxenia.net
Τηλ.: 6974 920998

εκπροσωπονται με μέλη τους η ΑΓΡΟΞΕΝΙΑ, ο ΣΕΑΓΕ καθώς και η Ένωση Αγροτουρισμού της κάθε περιοχής.

Παρακαλούμε όλους σας, ανεξαρτήτως μορφής επιχείρησης να συμπληρώσετε τους πίνακες υπ αριθμ. 1 και 2 (απαιτείται ενεργοποίηση μακροεντολών) και με βάση την κατηγορία της επιχείρησής σας να συμπληρώσετε ένα από τους επόμενους πίνακες και να τους στείλετε ηλεκτρονικά στο e-mail της info@agro-creta.gr

Και ταχυδρομικά στη διεύθυνση της Ένωσης Αγροτουρισμού Κρήτης, Βάμος Αποκορώνου Χανίων

**Πίνακας 1
ΚΤΙΡΙΟ - ΟΙΚΟΠΕΔΟ - ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΑΛΛΑ**

Απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα			
1.	Το κτίριο είναι αξιόλογης αρχιτεκτονικής	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
2.	Στην κατασκευή του κτιρίου χρησιμοποιήθηκαν παραδοσιακά τοπικά δομικά υλικά (Πέτρα, ξύλο, πλίνθος, επιχρίσματα, χρωματισμοί κ.α.) και έχουν εφαρμοστεί αειφόρες τεχνικές κατασκευής;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
3.	Το κτίριο διαθέτει εσωτερικά στοιχεία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής (ξύλινα – πέτρινα πατώματα ή οροφές, τζάκια σαλόνια κ.α.)	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
4.	Το κτίριο είναι ισόγειο ή διάφορο. (χαμηλό κτίριο)	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
5.	Χρησιμοποιείτε μέσα για εξοικονόμηση ενέργειας (οικονομικές λάμπες, ηλεκτρικές συσκευές Aclass, κλπ)	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
6.	Αν υπάρχουν πιστοποιήσεις (βιοκλιματικό, ενεργειακό, κ.ά.) ποιες	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐

7.	Συμμορφώνεται η επιχείρηση με όλες τις απαραίτητες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις σχετικά με την υγεία, την ασφάλεια, την εργασία και το περιβάλλον;	NAI ☐	OXI ☐
8.	Διαθέτει η επιχείρηση τις απαραίτητες άδειες για να λειτουργήσει ως επιχείρηση τουρισμού;	NAI ☐	OXI ☐
9.	Έχει καταχωρηθεί η επιχείρηση στις φορολογικές αρχές;	NAI ☐	OXI ☐
10.	Είναι οι πληροφορίες που παρέχονται από την επιχείρηση στους πελάτες για τον τουριστικό προορισμό και τις προσφερόμενες υπηρεσίες / προϊόντα πλήρεις και ακριβείς, αντικατοπτρίζουν σαφώς την πραγματικότητα του προορισμού και δεν υπόσχονται περισσότερα από ό,τι μπορεί να προσφερθεί;	NAI ☐	OXI ☐
11.	Έχει εναρμονίσει η επιχείρηση τη χωροθέτηση και το σχεδιασμό των κτιρίων με το φυσικό περιβάλλον;	NAI ☐	OXI ☐
12.	Έχει εναρμονίσει η επιχείρηση τη χωροθέτηση και το σχεδιασμό των κτιρίων με την τοπική πολιτιστική κληρονομιά;	NAI ☐	OXI ☐
13.	Έχει αποκτηθεί η ιδιοκτησία των εγκαταστάσεων της επιχείρησης με νόμιμο τρόπο και, όπου χρειάζεται, σύμφωνα με τα δικαιώματα της τοπικής κοινότητας;	NAI ☐	OXI ☐

Πίνακας 2.

ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1.	Περιγράψτε το είδος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησής		
2.	Δυνατότητα επικοινωνίας με τους πελάτες τουλάχιστον σε μια ξένη γλώσσα .	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
3.	Ενασχόληση και υποχρεωτική παρουσία μέσα στην επιχείρηση των ιδιοκτητών ή των μελών της οικογένειας αυτών.	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
6.	Προαιρετική ερώτηση Πόσους εργαζόμενους απασχολείτε στην επιχείρησή ;		
7.	Διαθέτετε ενημερωτικό υλικό για τους τουριστικούς πόρους και πληροφορίες για τον τοπικό πολιτισμό;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
8.	Πόσους μήνες λειτουργεί η επιχείρησή σας ;		
9.	Αν έχετε σχέση με αγροτικές ή άλλες δραστηριότητες περιγράψτε τις π.χ. Αγροτική καλλιέργεια, λαχανόκηπος, συλλογή ελιάς, τρύγος, τοπική γαστρονομία, κ .ά		
10.	Περιγράψτε ποιο θεωρείτε ως πλεονέκτημα της επιχείρησής σας		
11.	Περιγράψτε ποιο θεωρείτε ως μειονέκτημα της επιχείρησής σας		
12.	Προβάλλει η επιχείρησή τον προορισμό και την τοπική κοινότητα μέσα από τα εργαλεία μάρκετινγκ που χρησιμοποιεί (ιστοσελίδα, ενημερωτικά φυλλάδια, κ.ά.;	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐

Βάμος Αποκορώνου Χανίων TK 73008, e-mail info@agro-creta.gr, www.agroxenia.net
Τηλ.: 6974 920998

13.	Αναπτύσσει η επιχείρηση τουριστικά προϊόντα ή υποδομές που δεν παρενοχλούν τη ζωή της κοινότητας και λαμβάνει υπόψη τις αξίες και συμπεριφορές της τοπικής κοινωνίας;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			
14.	Συνεργάζεται η επιχείρηση και προωθεί τους τοπικούς παραγωγούς και παρόχους υπηρεσιών που προσφέρουν αειφόρα προϊόντα;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			
15.	οι πληροφορίες που παρέχονται από την επιχείρηση απευθείας ή μέσω εργαλείων μάρκετινγκ είναι ικανές να ευαισθητοποιήσουν τους πελάτες για το φυσικό περιβάλλον και τις πολιτιστικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες του προορισμού υποδοχής;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			
16.	Διασφαλίζει η επιχείρηση ότι η δραστηριότητά της δεν οδηγεί σε υπερκατανάλωση πολύτιμων υπηρεσιών σε σχέση με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του νερού, της ενέργειας, της περιθάλψης ή της υγιεινής;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			
17.	Σέβεται η επιχείρηση τα δικαιώματα των εργαζομένων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση και τους όρους απασχόλησης;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			
18.	Απασχολεί η επιχείρηση κατοίκους της περιοχής;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			
19.	Προσφέρει η επιχείρηση πρόσβαση στις εγκαταστάσεις της στους πελάτες με αναπηρίες;	<table border="1"> <tr> <td>NAI ☐</td> <td>OXI ☐</td> </tr> </table>	NAI ☐	OXI ☐
NAI ☐	OXI ☐			

Πίνακας 3

Παραδοσιακοί Ξενόνες, Καταλύματα

1.	Αριθμός Ξενόνων, αριθμός κλινών	
2.	Αριθμός Δωματίων , αριθμός κλινών	
4.	Αν βρίσκεται σε οικισμό κάτω των 3.000 κατοίκων Γράψτε τη διεύθυνση της επιχείρησης	
5.	Αριθμός άδειας Λειτουργίας ΕΟΤ	

Πίνακας 4

Παραδοσιακά καφενεία –εστιατόρια,

επιχειρήσεις με επισιτιστικά τμήματα, πρωινά, κ.ά.

1.	Περιγραφή επιχείρησης Γράψτε τη διεύθυνση					
2.	Δυναμικότητα και άδεια λειτουργίας					
3.	Αν υπάρχει πιστοποίηση , αναφέρετε την.					
4.	Επισυνάψτε το menu της επιχείρησής σας (πρωινό, βραδινό, κατάλογος, κ.ά.)					
5.	Χρήση πιστοποιημένων προϊόντων βιολογικής η παραδοσιακής καλλιέργειας	<table border="1"> <tr> <td>ΝΑΙ</td> <td>ΟΧΙ</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	☐	☐
ΝΑΙ	ΟΧΙ					
☐	☐					

Πίνακας 5
Μονάδες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων
Πρατήρια πώλησης τοπικών προϊόντων και Τεχνημάτων
Πρατήρια πώλησης τοπικών προϊόντων και Τεχνημάτων

1	Περιγραφή επιχείρησης	
2.	Εκθετήριο, πρατήριο πώλησης	
3.	Αν υπάρχει σχέση σας με αγροτικές δραστηριότητες, περιγράψτε την.	
4.	Χρήση τοπικών πρώτων υλών και προϊόντων	
5	Χρήση πιστοποιημένων προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας	
6	HACCP η άλλη πιστοποίηση	
7	Αν υπάρχει χρήση ανακυκλούμενων υλικών συσκευασίας, αναφέρετέ την	
8	Επισυνάψτε κατάλογο των προϊόντων σας	
9	Απαντήστε Προαιρετικά Πόσους εργαζόμενους απασχολείτε	

Πίνακας 6

Παραδοσιακά Αγροκτήματα

1.	Περιγραφή επιχείρησης Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης		
2.	Εκθετήριο προϊόντων η ύπαρξη χώρου πώλησης τοπικών προϊόντων	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
3.	Ποιες οι δραστηριότητες στο αγρόκτημα		
4.	Αν υπάρχει HACCP η άλλη πιστοποίηση		
5.	Περιγράψτε βιωματικές εμπειρίες των επισκεπτών σας		
6.	Αν υπάρχει παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐

Πίνακας 7

Φορείς Τέχνης και Πολιτισμού

1.	Περιγραφή φορέα	
2.	Περιγραφή δραστηριοτήτων	
3.	Ποια η δυναμικότητα του χώρου	

1. Παραδοσιακοί Ξενώνες - Καταλύματα ανεξάρτητα η μέσα σε επισκέψιμα αγροκτήματα

Να έχουν κατηγοριοποιηθεί με 2 κλειδιά και άνω από τον ΕΟΤ τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και δύο αστέρια και άνω τα ξενοδοχεία. Για τις τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες θα πρέπει να πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης των ενοικιαζόμενων δωματίων – επιπλωμένων διαμερισμάτων δύο κλειδιών,

2. Παραδοσιακά καφενεία –εστιατόρια, επιχειρήσεις με επισιτιστικά τμήματα, πρωινά, κ.ά.

Χώροι εστίασης προσαρμοσμένοι στον χαρακτήρα και τις ανάγκες εξυπηρέτησης του «τουρισμού υπαίθρου –αγροτουρισμού». Η λειτουργία των επιχειρήσεων αυτών χαρακτηρίζεται από την προσφορά τοπικών προϊόντων και παραδοσιακής γαστρονομίας.

3. Μονάδες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων --Πρατήρια πώλησης τοπικών προϊόντων

Πρόκειται για επιχειρήσεις μικρής κλίμακας που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται ως ακολούθως:

Διαθέτουν ιδιοπαρασκευαζόμενο ψωμί και αρτοσκευάσματα. Μεταποιούν φρούτα και λαχανικά (μαρμελάδες, τουρσί κ.ά.) με σκοπό να τα διαθέτουν στους πελάτες τους. Μεταποιούν ή/και διαθέτουν ζωικά προϊόντα (τυροκομικά, αυγά, μέλι, κρέας, αλλαντικά κ.ά.) στους πελάτες τους. (λιανική ή χονδρική πώληση)

Οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να πληρούν τις ειδικές προδιαγραφές σύμφωνα με το νόμο.

4. Επισκέψιμο αγροκτήματα

Επισκέψιμο είναι το αγρόκτημα που φιλοξενεί ή δέχεται επισκέπτες, πωλεί τα προϊόντα του στους επισκέπτες και τους ενημερώνει σχετικά με τις μεθόδους παραγωγής που χρησιμοποιεί, διαθέτει βιολογική, φ ή τουλάχιστον παραδοσιακή καλλιέργεια, ή εκτρέφει ή/και να διατηρεί περιορισμένο – σε σχέση με την έκταση του αγροκτήματος - αριθμό ζώων εντός των εγκαταστάσεών του, με σκοπό είτε την παραγωγή και διάθεση ζωικών προϊόντων είτε την ενημέρωση και ψυχαγωγία των πελατών του (άλογα, θηράματα κ.ά.). Με δεδομένο τον περιορισμένο αριθμό των ζώων πρέπει να τηρούνται και ανάλογες συνθήκες υγιούς και ασφαλούς διαβίωσής τους, καθώς και να εξασφαλίζεται η υγιεινή και η ασφάλεια των πελατών της επιχείρησης

Πίνακας 7.

Αναστηλωμένα βιομηχανικά μνημεία, μουσεία, χώροι τέχνης και πολιτισμού στην ύπαιθρο.

Ως χώρος τέχνης και πολιτισμού ορίζεται ο φορέας εκείνος που διαθέτει την απαραίτητη υποδομή σε εγκαταστάσεις, προκειμένου να προωθήσει μέσω των δραστηριοτήτων του τις άυλες αξίες της τέχνης και του πολιτισμού. (βιομηχανικά μνημεία, μουσεία λαογραφικά, μουσεία ελιάς, σαπωνοποιεία, χαρουπόμυλοι, κ.ά.). Οι φορείς αυτοί δραστηριοποιούνται στην ύπαιθρο και συνδέουν τον τουρισμό υπαίθρου –αγροτουρισμό με την τέχνη και τον τοπικό πολιτισμό.